

THALY KÁLMÁN UTCAI ÓVODA

4026 Debrecen, Thaly Kálmán u. 10. sz.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

<p>Az Intézmény OM azonosítója:</p> <p>030902</p>	<p>Készítette az óvoda igazgatója</p> <p><i>Terjékné Szűcs Tímea</i></p> <p>Terjékné Szűcs Tímea Igazgató</p>
<p>A dokumentum jellege nyilvános.</p> <p>Megtalálható az óvodatitkár iroda előtti folyosón</p>	
<p>Iktatószám: <i>249-25/2025</i></p>	

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	3
Az intézmény bemutatása.....	7
Az intézmény adatai	8
1.1. A Pedagógiai Program alapelve.....	9
1.2. Gyermekkép	11
1.3. Óvodakép.....	13
1.3.1. Sajátos arculatunk a bábjáték és a dramatikus játék	16
1.4. A Pedagógiai Program megvalósításának személyi feltételei	19
1.5. A Pedagógiai Program megvalósításának tárgyi feltételei	20
2. A nevelés feladatrendszere	22
2.1. Az egészséges életmód és életvitel alakítása	23
2.2. Az óvoda egészségvédő/fejlesztő programja.....	26
2.3. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.....	32
3. Az óvodai élet tevékenységi formái	38
3.1. Játék és tanulási tevékenység	39
Játék.....	39
Tanulási tevékenység.....	41
A tevékenységekben megvalósuló tanulás-nevelés időkeretei	44
3.1.1. Külső világ tevékeny megismerése	49
Természet, társadalom, ember	49
Matematikai tartalmú tapasztalatok.....	51
3.1.2. Művészeti tevékenységek	53
Verselés, mesélés.....	53
Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka.....	55
Ének, zene, népi játék, tánc	57
3.1.3. Mindennapos mozgás	59
3.2. Munka jellegű tevékenységek	61
3.3. Társas és közösségi tevékenységek	64
3.3.1. Az óvoda ünnepei	66
3.3.2. Néphagyományápolás.....	68
3.3.3. „Zöld óvoda” program.....	70

3.4. Szabadidős tevékenység	73
4. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések: kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése	75
4.1. A különleges bánásmódot igénylő gyermekek	76
4.1.1. Sajátos nevelési igényű gyermekekkel összefüggő pedagógiai tevékenység	76
4.1.2. A beilleszkedési és magatartási nehézségekkel (BTMN) összefüggő pedagógiai tevékenység	76
4.1.3. Kiemelten tehetséges gyermek	78
4.2. A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek	79
4.3. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek.....	81
5. Differenciálás	84
6. A Sajátos nevelési igényű gyermekek pedagógiai programja	86
7. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek	109
8. Az óvoda kapcsolatrendszere	112
9. Intézményi jó gyakorlat beépítése	118
Pedagógiai program felülvizsgálata.....	120
Felhasznált irodalom.....	121

Melléklet:

JEGYZÉK a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) felszereléseiről

Bevezetés

Mottónk:

Az óvodának „feltétlenül a béke szigetének kell lennie, az elkötelezetlen tudás csodálatos világának, amelyben minden kívánság kielégítettik, minden eleven érdeklődés spontán, játékos cselekvésben nyilvánul meg.”

/Marzello D'Orta/

A Thaly Kálmán Utcai Óvoda Debrecen történelmi belvárosában található, a Nagytemplom és a Református Kollégium mögött, a cívisvárosban, a „rég és az új” találkozásánál. Könnyen megközelíthető a város bármely részéről; akár villamossal, autóbusszal, személyautóval, kerékpárral vagy gyalogosan.

Az intézmény Pedagógiai programja összhangban áll az Óvodai nevelés országos alapprogramjával. Az Óvodai nevelés országos alapprogramja a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve – Magyarország Alaptörvényének értékeit és a Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve – meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit. A Pedagógiai programunk alapja a Tevékenységközpontú Óvodai Nevelési Program. Ezt egészítettük ki óvodánk sajátos profiljával, a Báb és Néphagyományőrző tevékenységekkel. Beépítettük a Kompetencia Alapú Óvodai Nevelési Program egyes elemeit, amelyek a jövőben iránymutatást jelentenek. Pedagógiai programunk így vált teljessé számunkra, a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelveivel egységben.

A nagy múltú intézményben jelenleg hét csoport működik, a gyermekek életkorát tekintve osztott és osztatlan formában egyaránt. Egy csoportban sajátos nevelési igényű gyermekeket fogadunk, akik fejlesztését, nevelését gyógypedagógus és gyógypedagógiai asszisztens segíti.

Legfontosabb feladatunknak tekintjük a gyermekek sokoldalú személyiségfejlődését és a sikeres **képességfejlesztést**, amellyel megalapozzuk az **életre való felkészítést**. Abból indulunk ki, hogy:

- a) a gyermeket – mint fejlődő személyiséget – szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg,
- b) a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, és ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be,

- c) az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia – az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával –, oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben, és
- d) az óvodás gyermek tapasztalatait, érzelmeit, vágyait tevékenységein keresztül fejezi ki, ezért a gyermeki tevékenységnek a teljes nevelési időben érvényesülnie kell.

Pedagógiai Programunk egésze lehetőséget ad a folyamatos tevékenykedtetésen keresztül a tapasztalatok szerzésére, az alkalmazott tudás birtoklására és gyakorlati alkalmazására. Sokféle tevékenységi kínálatunkhoz kihasználjuk az óvoda előnyös földrajzi elhelyezkedéséből adódó lehetőségeket. Kölcsönös partnerségi kapcsolatban vagyunk több debreceni kulturális intézménnyel. Rendszeres látogatói vagyunk a Vojtina Bábszínháznak, a MODEM, a Medgyessy és a Déri Múzeum kiállításainak és múzeumpedagógiai foglalkozásainak. A Méliusz Juhász Péter Könyvtár és a Méliusz Benedek Elek Fiókkönyvtára gyermekeknek kínált interaktív programjaival is gazdagítjuk óvodásaink élményvilágát. Nemzeti ünnepeinkről a Nagytemplom előtti Kossuth téren és a történelmi belváros nevezetes helyein is megemlékezünk.

2015-ben óvodánk elnyerte a „Zöld Óvoda” címet. „Zöld program” - jainkkal szeretnénk a gyermekek környezettudatos magatartását alakítani, szemléletüket formálni, a fenntartható fejlődést biztosítani. Az évszakokhoz, jelesnapokhoz, és a világnapokhoz kapcsolódóan színes programokat kínálunk. 2024-től Örökös Zöld Óvoda címmel rendelkezik az intézmény.

A **mozgásra**, mint egyik kiemelt tevékenységünkre az óvodánk tornaszobája, árnyas udvara nap, mint nap lehetőséget biztosít. A gyermekek mozgásigényének kielégítésére és mozgás örömeinek megélésére kihasználjuk a rendelkezésre álló tereket, a változatos mozgásformák gyakorlásához folyamatosan bővítjük játék-, eszközállományunkat.

Aktívan bekapcsolódunk a város által rendezett báb, sport- és rajzversenyekbe, melyen sikereket érünk el és lehetőséget biztosítunk a gyermeki önkifejezés, önmegvalósítás és kreativitás kibontakozásához.

Sajátos arculatunk a báb és dramatikus játékok, amely több évtizedes múltat tekint vissza. Az óvodapedagógusokból álló **bábcsoport** évről évre magas színvonalú bábelőadásokkal nyújt maradandó élményt a gyermekek, családok, régi és leendő óvodásaink, partnereink és minden érdeklődő számára.

Óvodai nevelésünk mindennapjaira jellemző a **báb, bábjáték, dramatikus játékok** jelenléte, elérhetősége a gyermekek számára is, melynek jellemzői a tevékenységformákban megjelenő komplexitás, formai gazdagság. Komplex módon biztosítja az óvodás gyermek harmonikus

egységben való fejlődését. Komplex, képszerű tevékenység, amely megfelel az óvodás gyermek pszichés, erkölcsi, érzelmi fejlődésének, a gyermeki világképből kibontakozó kognitív funkciók kibontakoztatásához. Mozgásra épülő, mozgásos komponensek erős jelenléte jellemzi a tevékenységszervezéseinket. Jelképes, ezért megfelel az óvodás gyermek analógiás gondolkodásának. „Csodálatos mert képes csodákra, az élettelen tárgy megjelenítésére, átváltozásra, alkalmas az érzelmek kivetítésére. Komplex módon biztosítja a gyermek számára az egység élményét, tartalmat, viselkedésmódokat, világban való eligazodást, azaz a személyiség harmonikus egységben való fejlődését.

A sajátos koncepciónk megsegítésére hoztuk létre és működtetjük

„Bábbal a gyermekekért” óvodai alapítványunkat.

A Pedagógiai Program készítésének alapjául szolgáló jogszabályi háttér

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről (a továbbiakban: Nkt.)
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról (a továbbiakban: Gyvt.)
- 229/2012. (VIII.28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról (a továbbiakban: Nkt. Vhr.)
- 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról (a továbbiakban: ONAP)
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról (a továbbiakban: EMMI rendelet)
- 40/2024. (IX. 2.) BM rendelet a nevelő-oktató munka során alkalmazott tartalomszabályozók ismeretéről szóló, miniszter által elrendelhető képzés teljesítési kötelezettségéről
- 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet az iskola-egészségügyi ellátásról
- 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve (https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alapprogramok/)
- Jegyzék a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) felszereléseiről (BM/19703-3/2024.) (https://www.oktatas.hu/kozneveles/az_oktatasert_felelos_miniszter_altal_jovahagyott_felszerulesjegyzek)
- Az intézmény alapító okirata

Az intézmény bemutatása

Óvodás korú gyermekeink összetétele

A **3 éves kortól kötelező** óvodába járás alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus, testi és szociális fejlődésének elősegítése.

Családból érkezik az újonnan felvett gyermekek kétharmada. A **bölcsődéből** jövő gyermekek száma az elmúlt években nem mutat szignifikáns eltérést.

Körzetes gyermekeink létszáma alacsony. A **körzeten kívüli** érdeklődés egyre nő, a város teljes területéről fogadjuk a gyermekeket.

Veszélyeztetett gyermek ritkán kerül intézményünkbe.

A **hátrányos helyzetűek** száma alacsony.

Halmazottan hátrányos helyzetű gyermek előfordul minden nevelési évben.

Sajátos nevelési igényű gyermekek létszáma 10-13 fő.

Az **nemzetiséghez** tartozó gyermekek létszáma elenyésző.

Az óvoda kihasználtsága: Normál csoportok létszáma a maximálisan engedélyezett 25 fő.

A sajátos nevelési igényű gyermekeket nevelő csoportban 13 fő. Az elmúlt években maximálishoz közeli volt az óvoda kihasználtsága.

A családok szociokulturális háttere

A családok szociokulturális háttere minden tekintetben változatos képet mutat.

A **családok összetételét** illetően a teljes család mellett sok az elvált szülő. Jelen van az úgynevezett „egyszülős” modell is.

A gyermekek száma a családokban általában: 2 fő. Növekvő tendenciát mutat az egy gyermekes családok száma. Csökken a három ill. többgyermekes családmódel szerint élők száma.

A **szülők iskolai végzettsége:** Nőtt a diplomás szülők aránya, de még mindig többségben vannak a középfokú végzettségűek. Kevés számban vannak, csak általános iskolai végzettséggel rendelkező szülők is.

Foglalkoztatottság: A szülők többsége alkalmazottként foglalkoztatott, de előfordulnak munkanélküli és vezetői beosztásban dolgozók is.

Lakóhely szempontjából: gyermekeink családi házban (35-40%) ill. lakótelepi lakásban élnek. Növekvő tendenciát mutat az albérletben élő családok, az el - és a beköltözők száma.

Az intézmény adatai

A hatályos alapító okirat kelte, száma	száma:OKT-205812-9/2023 kelte:2023.12.13.
Fenntartó neve, címe	Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata
Az óvoda irányító szerve	Debrecen Megyei Jogú Város Közgyűlése 4024 Debrecen, Piac u. 20.
Az intézmény hatályos alapító okirat szerinti neve	Thaly Kálmán Utcai Óvoda
Az intézmény székhelye, neve, címe	Thaly Kálmán Utcai Óvoda 4026 Debrecen, Thaly Kálmán u. 10.
Az intézmény feladat ellátási helye, neve, címe	Thaly Kálmán Utcai Óvoda 4026 Debrecen, Thaly Kálmán u. 10.
Az intézmény igazgatója	Terjékné Szűcs Tímea
Az intézménybe felvehető maximális gyermeklétszám	160 fő
Az intézmény óvodai csoportjainak száma	7 csoport
Az intézmény napi nyitvatartási ideje	6-órától 18- óráig
Alapító okirat szerinti ellátandó feladatai	óvodai nevelés
Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése	A többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, akik a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem-, vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdenek. Azoknak az értelmi fogyatékos (enyhe- és középsúlyos értelmi fogyatékos), több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos sajátos nevelési igényű gyermekeknek az óvodai nevelése, akik az e célra létrehozott gyógypedagógiai óvodai csoportban eredményesebben foglalkoztathatóak.

1.1. A Pedagógiai Program alapelve

„Minél jobban ismerjük a gyermeket, annál jobban megértjük, minél jobban értjük, annál inkább szeretjük, annál inkább elfogadjuk, s így annál hatékonyabban tudjuk nevelni”

(Nagy László)

Pedagógiai Programunk tükrözi nevelőtestületünk pedagógiai beállítódását, a nevelés alapelveit, célját, és a cél megvalósítását szolgáló feladatokat.

Alapelv:

Az óvodai nevelésünk középpontjában a gyermek áll.

Alapelveink összhangban állnak az Óvodai nevelés országos alapprogram alapelveivel.

Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveinek meghatározásánál abból kell kiindulni, hogy

- a gyermeket – mint fejlődő személyiséget – **szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem** illeti meg;
- a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként **hátránycsökkentő** szerepet töltenek be;
- az óvodai nevelésnek a gyermeki **személyiség teljes kibontakozásának** elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek **egyenlő eséllyel** részesülhessen színvonalas nevelésben.

Az Alapprogram szerint az óvodai nevelésben megjelenhetnek a különböző – köztük az innovatív – pedagógiai törekvések, mivel az Alapprogram biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését, megkötéseket csak a gyermek érdekének védelmében tartalmaz.

A gyermekek **egyéni szükségleteit** figyelembe véve, olyan pedagógiai helyzeteket teremtünk, amelyek elősegítik a gyermekek **egyéni és életkor-specifikus** testi, értelmi, anyanyelvi, szociális, az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelést, az egészséges életmód alakítását. Tiszteljük a gyermekek személyiségét, a bennük lévő értékeket, a gyermeki autonómiát. Pozitív érzelmekkel viszonyulunk minden gyermekhez.

A **gyermeki képességek** fejlesztésével a felfedezést, aktivitást, a gondolkodási, probléma megoldási és együttműködési képességeket erősítjük. A gyermeki **tevékenységet, tevékenykedtetést** tekintjük a teljes személyiségfejlődés és az életre való felkészítés alapjának. Az óvodai nevelés során a tevékenységekben való aktív részvétellel fejlesztjük a gyermekek képességeit, készségeit. A gyermekek személyiségét nem statikusan, hanem **önmagához** viszonyított fejlődésben szemléljük. Az óvodai nevelésünk során a **szülőkkal** kölcsönös tiszteletre és bizalomra épülő kapcsolatrendszerrel működtetünk.

Az alapelveink megvalósítása érdekében biztosítjuk a gyermekek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételeket. Gondoskodunk a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről.

Mindennapi kihívásnak tekintjük a közösségben végezhető, sokszínű, a gyermekek életkorához és fejlettségéhez alkalmazkodó tevékenységek biztosítását, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékokra. Tevékenységeken keresztül közvetítjük az életkornak megfelelő műveltségtartalmakat.

1.2. Gyermekkép

„A gyermeket tiszteletben kell fogadni, szeretetben felnevelni és szabadságban elbocsátani.”

(Rudolf Steiner)

Óvodánk gyermekközpontú, befogadó.

A gyermeki személyiséget úgy tekintjük, mint egyedi, megismételhetetlen, az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. Ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszünk, biztosítva minden gyermek számára az **esélyegyenlőséget**.

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a **spontán és tervszerűen** alkalmazott környezeti hatások- **beleértve a spontán és tudatos nevelő hatásokat is**- együttesen határozzák meg. Szem előtt tartjuk, hogy a gyerekeknek sajátos, életkoronként és egyénenként **változó**, testi és lelki szükségletei vannak. A fejlődés általános tendenciáin túl, toleránsan közelítünk az **egyéni különbségekhez**, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú, szeretetteljes nevelésben részesüljön; meglévő hátrányai csökkenjenek. Figyelembe vesszük, hogy a gyermekek egyéni fejlődési úttal és ütemmel, sajátos szociokulturális családi háttérrel rendelkeznek, óvodai nevelésünk nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának. Mindezekre építve alakítjuk ki az **egyéni fejlesztés** lehetőségeit.

A **sajátos nevelési igényű** gyerekeknél különösen nagy gonddal vesszük figyelembe a gyermekek állapotát kísérő tünetek változatosságát, az egyéni teherbíró képességet, a **speciális nevelési szükségleteket**.

Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik:

- **Pozitív énképpel** rendelkeznek, ismerik saját értékeiket, megőrzik gyermeki kíváncsiságukat, új iránti vágyukat.
- Érdeklődéssel fordulnak a **felfedezés**, a megismerés felé.
- Olyan tapasztalatok birtokában vannak, amelyek hozzájárulnak **testi, szociális, emocionális és intellektuális fejlődésükhöz**.
- Együttműködőek, alkalmazkodóak, képesek kompromisszumokra, rendelkeznek **önkontrollal**.

-
- Társaikkal és a felnőttekkel is képesek kapcsolatot teremteni, **kommunikálni, a kontaktust fenntartani.**
  - Tisztelik a hagyományainkat, a kulturális **identitástudat** alapjait érzékelik.
  - Szívesen alkalmazzák az **önkifejezés** módjait (mozgás, művészeti tevékenységek).
  - Rendelkeznek az ismeretek elsajátításához szükséges **képességekkel, készségekkel.**
  - Igénylik a játékot és keresik az **együtműködést** a társaikkal; elfogadják az **egyéni különbségeket.**
  - Rendelkeznek az iskolai közösségbe történő **beilleszkedéshez** szükséges **gyermeki személyiségvonásokkal.**

1.3. Óvodakép

„Csak az marad meg igazán, amit
gyerekkorunkban fedezünk fel.”
(Kern András)

A köznevelési rendszerben óvodánk szakmailag önálló nevelési intézmény. Nevelési felfogásunk egyik alaptézise, hogy az óvoda a családi nevelés kiegészítője a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig, amely a funkcióit (**óvó-védő, szociális, nevelő- személyiségfejlesztő**) erősítve tudja nevelő szerepét betölteni, megteremtve a gyermekekben a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételeit.

Az óvodai pedagógiai tevékenységünk egyaránt a gyermekek, a szülők és a munkatársak együttműködő közösséget alakítva biztosítja az óvodáskorú gyermekek fejlődésének és nevelésének **optimális feltételeit**.

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere, személyi és tárgyi, valamint pedagógiai környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit.

Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások **sokoldalú, harmonikus fejlődését**, a gyermeki személyiség kibontakozását, a **hátrányok csökkenését**, az **esélyegyenlőséget**, **életkori és egyéni sajátosságok**, valamint az **eltérő fejlődési ütem** figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, a **nemzeti identitás erősítését**, a **nemzetiségi hagyományok átörökítését**, a **nemzetiségi gyermekek nyelvi nevelését** és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

Olyan gyermekközpontú nevelést képviselünk, amelyben

- a gyermeki személyiség elfogadására, tiszteletére, szeretetére megbecsülésére épül és **bizalom** övezi
- A **2,5-7 éves korú** gyerekek **szociális érettségét** minden későbbi fejlődés alapjaként kezeljük.

- A pedagógiai célok és feladatok középpontjába tudatosan tervezzük az **együttműködési és érintkezési képességek** fejlesztését, a **kommunikációt** és a **kooperációt**.
- A tevékenységeken keresztül az életkorhoz igazodó műveltségterületek közvetítésével segítjük a gyermek **önmagához** viszonyított fejlődését.
- A gyermek elsődleges tevékenysége a **játék**, melyet fejlesztésünk alapjának tekintünk.
- Nevelési-fejlesztési feladataink fontos alapköve az **egészséges életmód** alakítása, a **környezettudatos magatartás** formálása és az **érzelmi, erkölcsi, értékorientált, közösségi nevelés** megalapozása.
- Kiemelt figyelmet fordítunk a **testi, értelmi, szociális, verbális képességek** egyéni - és életkorszpecifikus alakítására, fejlesztésére.
- A **nemzetiséghez tartozó gyermekek** óvodai számára is biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

Cél:

A gyermekek:

- **sokoldalú, harmonikus** fejlődésének,
- a **személyiség** kibontakoztatásának,
- a **megszerzett tudás** gyakorlatban való alkalmazásának elősegítése, az **életkori és egyéni sajátosságok** és eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, a **tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül**, biztosítva a hátrányok csökkentését, az esélyegyenlőséget minden gyermek számára.
- a sajátos nevelési igényű gyermekek részére olyan feltételrendszer biztosítása, amely figyelembe veszi a **sérülés specifikumát**, az egyéni teherbíró képességet, a **speciális nevelési szükségleteket**.

Feladat:

Programunk tudatosan felvállalja a gyermekek

- testi és lelki szükségleteinek kielégítését, személyiségének fejlesztését, tehetségének kibontakoztatását, figyelembe véve a gyermek egyéni képességeit, adottságait, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét
- az egészséges életmód alakítását
- az érzelmi, az erkölcsi, értékorientált és a közösségi nevelés megalapozását
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítását.

-
- a sajátos nevelési igényhez igazodva a kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs célú gyógypedagógiai eljárások alkalmazását.
  - fejlesztő pedagógiai ellátás: a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló tantárgyi felzárkóztatására és készségfejlesztésére irányuló kötelező foglalkozás,
  - a diabétesszel élő, valamint
  - a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekek egészségének megőrzésére fordított fokozott figyelmet.

1.3.1. Sajátos arculatunk a bábjáték és a dramatikus játék

Cél:

A pedagógiai bábjáték **eszköze** a nevelési folyamatunknak.

A személyiség- és képességfejlesztés, attitűdök és viselkedés alakítása, a motivációs rendszerek áthangolása, a személyiség összetevőinek **diagnosztizálásában** való segítségnyújtás is. Az irodalmi, anyanyelvi, képzőművészeti, zenei nevelés feladatainak megvalósítása, nyelvi kommunikációs képességek fejlesztése, esztétikai nevelés **személyiségfejlesztő hatásának** erősítése és személyiségük harmonikus egységben való fejlesztése. A gyermek **érzelmi, akarat**i életének, **fantáziavilágának** fejlesztése, gazdagítása, **jellemformálása**.

Tartalma:

A bábjáték **fejleszt, gyógyít, nevel**. A pedagógiai bábjáték nem csak a **reprodukcióra** irányuló tevékenység, hanem **eszköze** a nevelésnek.

Különböző műveltségi területek építenek a bábjáték személyiségformáló, közvetlen élményt adó sajátosságaira, a nevelőmunka szerves része. A bábjáték egyidejűleg élményt adó **drámai és tárgyalkotó tevékenység** is, alkalmas arra, hogy **műveltséget, attitűdöt** közvetítsen, képességeket bontakoztasson ki, komplex módon biztosítja a gyermek számára az egység **élményét** (tartalmat, viselkedésmódokat, világban való eligazodást).

A bábu (báb) eleven lény benyomását kelti, úgy vizuálisan, auditívan, kinezteziásan nyújtja az ingereket, ez pedig **sokoldalú megismeréshez, ismeretszerzéshez** vezet. A bábjáték folyamatában a gyermek egyaránt lehet néző és alkotó is, mindkét státuszában átéli az **azonosulás – átélés** folyamatát. Mint alkotó elkészíti a bábót, megformálja a szerepeket, dramatizál, bábosként játszik (bábozik), **társas attitűdökben** éli meg a közösen létrehozott fiktív világ konvencióit, illetve a művészeti tevékenységek személyiségformáló szabadságát.

Az azonosulás lélektani mechanizmusa óvodáskorban leginkább a cselekvésvággal jellemezhető. Az **alkotói folyamatban** az **animációs szemlélet** mindegyikére épít, fontos szerepet kap a többoldalú érzékelés egyidejűsége. A bábjátékban a vizualitásnak, a képekben való gondolkodásnak, a **situációk** láttatásának, a **jel- és képkalkotásnak**, a belső folyamatok kivetítésének kiemelt szerepe van.

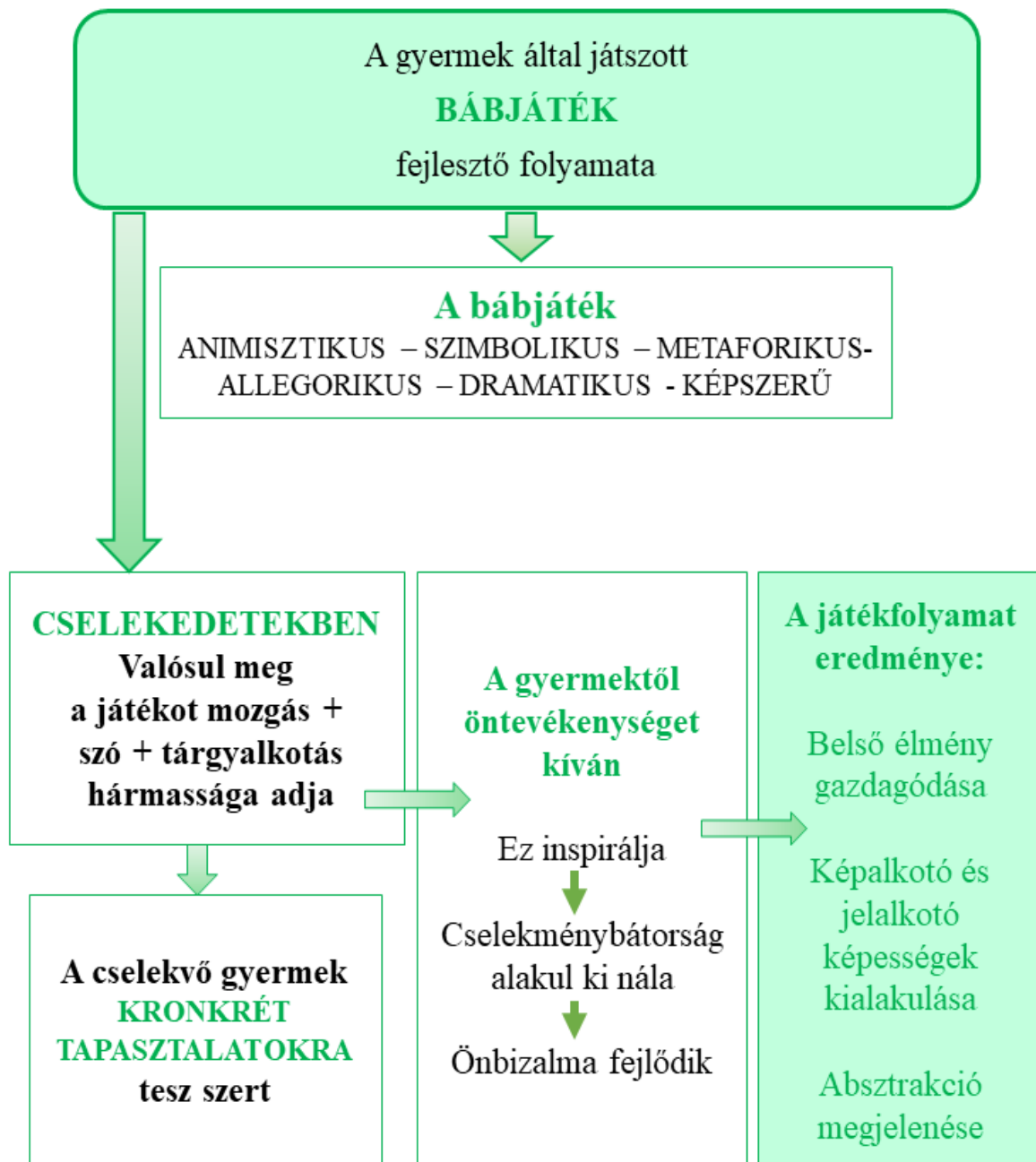

Az óvodai bábjátékunk pedagógiáját meghatározó tényezőink:

- Komplex tevékenység, mert nem nélkülözhet társművészeti tevékenységeket, képes ezeket egységes egészé ötvözni. Mint játék, a gyakorlást, a fikciót, a konstrukciót is magába foglalja
- Képszerű, s ezért megfelel bármely életkorban a gyermekek vizuális beállítottságának.
- Dramatikus, s ezért megfelel a gyermeki pszichének, a gyermeki világképből kibontható kognitív funkcióknak.
- Mozgásra épülő cselekménykifejezés, a mozgásos komponensek erős jelenléte jellemzi, és az megfelel az óvadás gyermek sajátosságainak.
- „Csodálatos”, mert képes a csodákra, az élettelen tárgy megelevenítésére, a tárgyak konkrét átalakulására, a nyílt színen történő átváltozásra, a reverzibilitásra. Ez megfelel az érzelmek kivetítésének.
- „Kettős természetű”: Én szerepelek egy másik testtel és másik „én”-nel azonosulva, úgy mutatom meg magam, hogy rejtve maradok.

Feladataink:

- az életkori sajátosságokhoz igazodva ösztönözzük, támogatjuk, fejlesztjük a gyermekeket,
- a gyermekek motiválása, a gyermeki kíváncsiságának felkeltése
- az elsajátított ismeretek, életszerű alkalmazása,
- a verbális és nonverbális kommunikáció területének fejlesztése, a hiányosságok leküzdése
- a családi gyökerű kulturális hiányosságok csökkentése,
- a felnőtt-gyermek kapcsolatban a személyi kötődés erősítése, mélyítése
- a személyes képességek, készségek, aktivizálása, gyakorlása, finomítása
- az önkifejezés igényének a megélése, átélése,
- a gyermek önismeretének, önkritikájának, kritikus szemléletének és tolerancián alapuló együttműködésének a fejlesztése,
- idő-, tér- és ritmusérzékelés fejlesztése,
- segítségnyújtás a gyermeknek a problémák feldolgozásában, a felzárkóztatásban és a tehetséggondozásban,
- frusztráció, szorongás, félelmek oldása,
- segíti a gyermeket a szövegalkotásban, a globális megértésben, a szövegértés gyakorlásában, a lényegkiemelésben, egyszerűsítésben, a szituációk megértésében.

1.4. A Pedagógiai Program megvalósításának személyi feltételei

Humán erőforrás

Óvodánk személyi ellátottsága:

Az óvodai nevelés kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára. Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

MEGBÍZÁS	VÉGZETTSÉG	LÉTSZÁM
ÓVODAPEDAGÓGUS	Felsőfokú óvodapedagógus	16
EBBŐL:		
IGAZGATÓ	Szakvizsgázott felsőfokú óvodapedagógus	1
IGAZGATÓ- HELYETTES	Szakvizsgázott felsőfokú óvodapedagógus	1
SZAKVIZSGÁZOTT ÓVODAPEDAGÓGUS	Differenciáló és fejlesztőpedagógus	2
	Közoktatás vezető	3
GYÓGYPEDAGÓGUS	Tanító-Gyógypedagógiai Tanár	1
GYÓGYPEDAGÓGIAI ASSZISZTENS	Felsőfokú végzettség	2
PEDAGÓGIAI ASSZISZTENS	Érettségi	1
	Egyetemi végzettség	1
ÓVODATITKÁR	Érettségi	1
DAJKA	Dajkaképző, érettségi	7
TÁLALÓ, KONYHAI ALKALMAZOTT	Szakt munkásképző	2
UDVAROS	Érettségi	1
EGYÉB KISEGÍTŐ	Szakt munkásképző	1

A pedagógus továbbképzés adta lehetőségeket kihasználva többek között részt vettünk:

- Vezetői hatékonyság növelése című tréningen.
- Kompetencia alapú óvodai programcsomag megismerésén.
- Tehetség- ígéreték felismerése az iskolás kor előtt.
- Tevékenységközpontú pedagógiák.
- Sajátos Nevelési Igényű tanulók együttnevelése – integratív pedagógiai gyakorlat.

TÁMOP-3.4.2. A/11-2-2012-0005

- Egyéni átvezetési terv – egyéni fejlesztési terv - egyéni tanulási út.
- IKT képzés, számítógép – kezelői és szoftverüzemeltető ismeretek haladó szinten.
- Bábvezetői továbbképzés

Az innováció, a törvényi változásoknak való megfelelés érdekében az óvodapedagógusok továbbképzéseken, szakvizsgákon vesznek részt.

Az óvoda belső továbbképzési rendszere:

A szakmai szervezetfejlesztés meghatározó feladatának tekintjük az évenként újra szerveződő, ill. folyamatosan működő munkaközösségek létrehozását és működtetését, az alábbi szempontok alapján:

- társadalmi elvárások iránti megfelelés,
- intézményi struktúrában megjelenő változások figyelembevétele,
- óvodai gyermekcsoport összetétele, gyermeki fejlettségi eredmények egyéni és csoport szinten
- óvodapedagógusok igénye,
- a pedagógusok szakmai, módszertani kultúrájának folyamatos megújulását szolgáló belső továbbképzések, hospitálások,
- pedagógiai munkát segítő módszertani továbbképzése a hatékony együttműködés érdekében.
- az intézményi szervezeti kultúra folyamatos fejlesztése.

1.5. A Pedagógiai Program megvalósításának tárgyi feltételei

Tárgyi feltételek és adottságok:

Épület: kifejezetten óvodai célra tervezett épület, mely rendelkezik a szükséges helyiségekkel.

Intézményünkben megtalálható:

7 csoportszoba, melyekhez kapcsolódnak a kiszolgáló helyiségek, 1 fejlesztőszoba, 1 logopédiai szoba, 1 tornaszoba,

egyéb helyiségek: igazgatói iroda, óvodatitkári iroda, nevelői és könyvtárszoba, orvosi szoba.

Óvodánk 1974-ben került átadásra. A csoportszobák tágasak, világosak; a gyermekek számára otthonosan berendezettek. Az óvodai bútorok lehetőséget nyújtanak az önfeledt szerepjátéokra, valamennyi tevékenységhez biztonságos körülményeket teremtenek. A belső tereket a lehetőségeinkhez képest igyekszünk esztétikusan megújítani, ill. a felújításra pályázati forrásokat keresünk. A gyermekek óvodai életének szinterei otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak,

amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt. A mozgás- és játékigényük kielégítését, a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, lehetőleg természetes anyagokkal vesszük körül.

Játzóudvarunk alkalmas a nagymozgások gyakorlására. Lehetőség szerint folyamatosan fejlesztjük udvari eszközeinket.

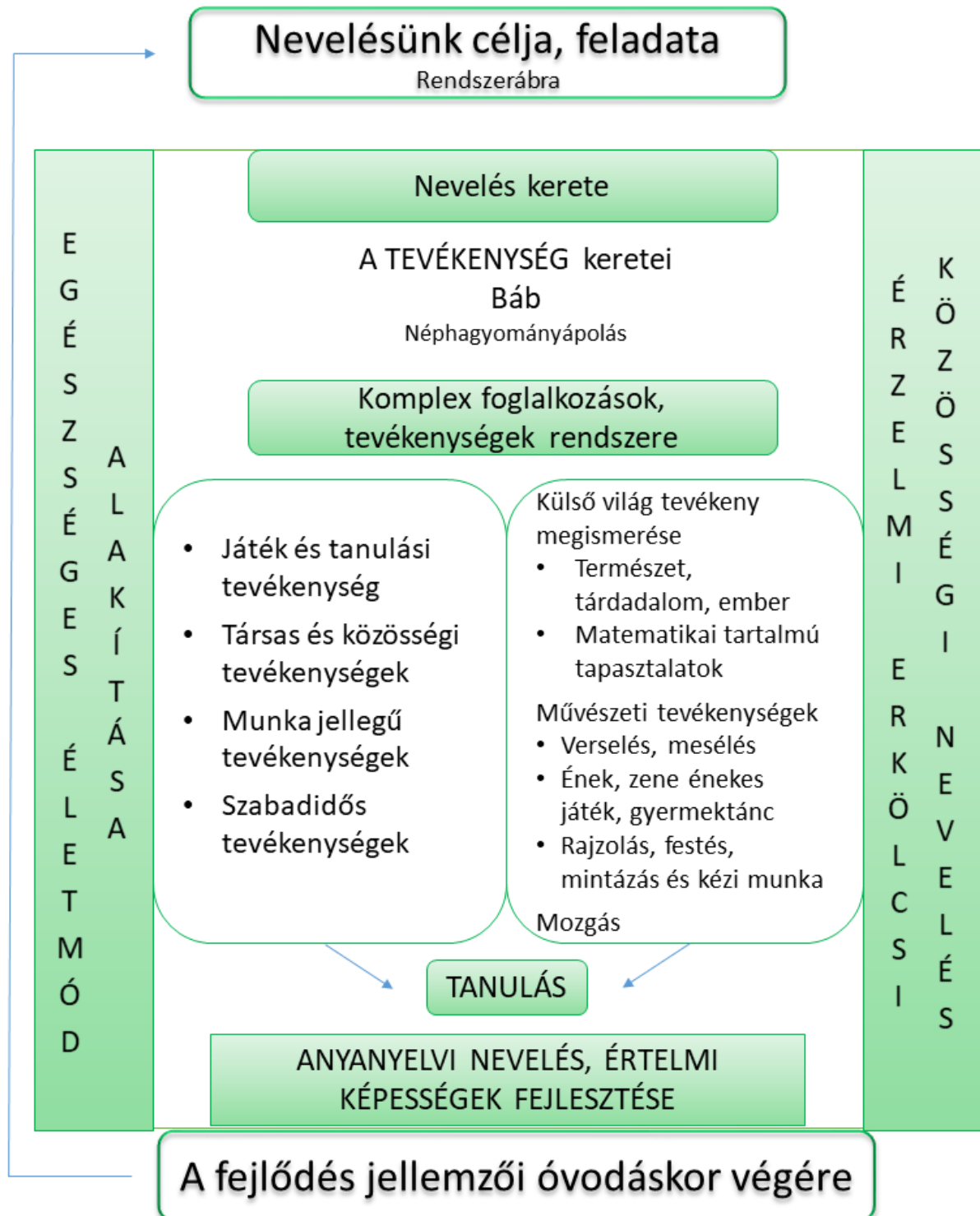
Figyelünk növényeink ápolására. Az árnyas lombkoronájú fák alatt nyáron is kellemes tevékenységeket biztosítunk. Az óvoda egyidejűleg biztosít megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, lehetőséget teremt a szülők fogadására.

2. A nevelés feladatrendszere

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi, lelki és értelmi fejlesztése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

2.1. Az egészséges életmód és életvitel alakítása

Cél:

Egészséges életvitel és a **rendszeres egészségfejlesztő testmozgás** igényének alakítása, **egészségvédelem**. Óvodai nevelésünk egyik legfontosabb célja, egyben feladatunk a gyermekek **harmonikus testi-lelki fejlődésének** elősegítése, önálló karbantartása, a szervezet állandó és folyamatos gondozása, edzése; az egészséges táplálkozás, a mozgás, az aktív és passzív pihenés biztosítása.

Az **egészség védelme** tanítható, fejleszthető, így az óvodai egészségfejlesztés kiemelt nevelési területünk. Az egészségnek a nevelési folyamat minden mozzanatában alapozó szerepe van. Az egészségnevelésünk széles körűen készíti fel az óvodás gyermekeket az egészség védelmére: eddük a testi erőnlétet, gondozzuk a lelki (érzelmi, akarat, értelmi) fejlődést és az együttműködési (szociális) képességeket.

Feladataink:

- A gyermek testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében megteszünk minden lehetséges erőfeszítést: felvilágosítással, a munka és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő- és szükség esetén más szakemberek- bevonásával.
- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- Harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- Gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telített zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- Életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához;

- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése;
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- Megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki és értelmi nevelési feladatok ellátása.
- A tartós gyógykezelés alatt álló, az intézményes óvodai nevelésben való részvételi kötelezettség alól felmentett gyermek szülője számára az óvoda biztosítja a tanácsadást, a konzultáció lehetőségét, továbbá terápiás vagy más kezelés szükségessége esetén tovább irányít a pedagógiai szakszolgálathoz, vagy más szakellátást biztosító intézményhez.

Tartalom:

Gondozási feladatok:

- Személyi és környezeti higiéné és pszichohigiéné
- Az egészség harmonikus megőrzése
- Testi szükségletek kielégítése
- A szervezet fejlődésével együtt járó szükségletek biztosítása

Szervezési feladataink:

- A gyermekek biológiai szükségleteinek kielégítéséhez szükséges nyugodt, türelmes, támogató, bizalomébresztő légkör megteremtése.
- Rugalmas keretű napirenden belül változatos tevékenységek biztosítása.
- Mentális és fizikai szükséglet kielégítése a nyugodt pihenőidő megteremtésével.
- A környezet higiéniájének állandó és széleskörű biztosítása (csoportszoba, mellékhelyiségek, udvar, tárgyi felszerelések, étkezéssel kapcsolatos felszerelések tisztántartása, fertőzések megelőzése).
- Balesetveszély elkerülése, biztonságos környezet kialakítása.
- A gyermekekhez kapcsolódó gondozási tevékenységek szintjének megállapítása, differenciált, egyénre szabott fejlesztés biztosítása, család-óvoda összehangolt gondozás gyakorlása.

Az egészséges életmód szokásai:

- étkezés
- testápolás, tisztálkodás
- öltözködés

- pihenés
- a betegségmegelőzés, és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása

Szervezési feladataink:

- Nyugodt étkezési körülményeket biztosító légkör megteremtése.
- Kulturált étkezés szokásainak, szabályainak elsajátítása.
- Az étkezéssel kapcsolatos egyéni eltérések figyelembevétele.
- Helyes étkezési ritmus biztosítása. szokássá alakítása.
- Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében a gyerekek bevonása egyszerű ételek közös elkészítésébe (zöldség-, gyümölcssaláta).
- A tisztaság igényének kialakítása, egyéni bánásmód biztosítása.
- Tisztálkodási eszközök helyes használatának begyakorlása (differenciált segítségadás)
- Az időjáráshoz alkalmazkodó öltözködési szokások kialakítása, fokozott önállóságra szoktatás.
- Elegendő idő biztosítása a szokások egyéni tempó szerinti elvégzésére.

Edzés, mozgásigény kielégítése

Feladataink:

- A szervezetet ellenálló képességének növelése, alkalmazkodó képesség fokozása, a minél hosszabb ideig tartó szabad levegőn való tartózkodás biztosításával.
- A gyermekek mozgásigényének kielégítése (az óvodapedagógus által szervezett és kezdeményezett formák, a gyermekek által szabadon választott alkalmak, séták, kirándulások biztosítása).
- Az összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése (kondicionális, koordinációs képességek fejlesztése).
- Mozgásfejlődés – fejlesztés elősegítése; az egyéni adottságok figyelembevételével, differenciált fejlesztés.

Környezettudatos magatartás kialakítása

Cél:

A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, **környezettudatos magatartás** megalapozása.

Feladataink:

- Környezetünk állapotának megóvása (a „Zöld óvoda” programjainak megvalósítása pl.: szelektív hulladékgyűjtés, komposztálás, hulladék lehetséges újra hasznosítása).
- Természetközelség hangsúlyozása, természetes anyaghasználat előnyben részesítése (tárgyi feltételek, eszközök).

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Az egészséges életmódhoz kapcsolódó helyes táplálkozási és higiéniai szokások beépülnek a gyermeki személyiségbe, pozitívan formálva azt.
- Önállóan végzik a személyükkel kapcsolatos tisztálkodási, öltözködési teendőket.
- Ismerik és tudják az étkezéshez szükséges eszközök helyes használatát, esztétikusan megterítenek, kulturáltan étkeznek.
- Képesek lesznek szükségleteik felismerésére, kielégítésére, mozgásigényük szándékos irányítására.
- Igényükké válik a rendszeres mozgás, beépül szokásrendszerükbe.
- Megtanulnak alkalmazkodni a körülményekhez, megfelelően mozogni, tájékozódni, erejükkel gazdálkodni, ez magabiztossá, öntudatosá teszi őket.
- A szabadban végzett számtalan tevékenység által a gyermekek kiegyensúlyozottá, edzetté, testileg - lelkileg – szellemileg teherbíróvá válnak.
- Igénylik környezetük rendjét, tisztaságát, törekszenek környezetük óvására, védelmére, a felesleges anyagokat szelektíven gyűjtik.
- Ismernek alapvető baleset-megelőzési szabályokat (közlekedés, udvar, játszótér, kirándulás).
- Folyamatosan alakul bennük az egészséges életvitel iránti igény, rendelkeznek azokkal az egészségvédő szokásokkal, melyek alkalmassá teszik őket az iskolai életre.

2.2. Az óvoda egészségvédő/fejlesztő programja

Cél:

Az **egészségvédő és fejlesztő magatartás** elérésének feltétele, azoknak az alapképességeknek az elsajátítása, amelyek az egészséget védik, fejlesztik. Az óvodai nevelés az egészség fejlesztésére és az **egészség károsodás megelőzésére** irányuló egészségnevelő tevékenység. Az egészségfejlesztési kritériumoknak megfelelő mindennapos testnevelés és az azt kiegészítő egyéb testmozgás biztosítása. A lelki egészséget fejlesztő pedagógiai módszerek és a művészetek alkalmazásával a tanulási eredményesség és a társas kapcsolati készségek fejlesztése, a

lemorzsolódás csökkentése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerfogyasztás, a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése.

Biztosítjuk az Nkt.62.§ (1a) - (1e) bekezdése szerint az 1-es típusú diabéteszrel élő, valamint a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekek ellátását, fokozott figyelmet fordítunk ellátásukra. Ezen gyermekek speciális ellátására vonatkozó részletes eljárásrendet, intézményünk Szervezeti Működési Szabályzat melléklete tartalmazza, ami a gyermekkori diabétesz gondozásával foglalkozó intézmények szakmai iránymutatásai alapján az (1b)-(1-e) bekezdés szerinti speciális ellátást megfogalmazza.

Az egészségfejlesztés feladata:

- Szomatikus egészségfejlesztés (egészséges életmódra nevelés)
- Pszichohigiénés egészségfejlesztés (lelki egészségfejlesztés)
- Szociohigiénés egészségfejlesztés
- Az egészséget támogató ismeretek és készségek fejlesztése.

Szomatikus nevelés területei:

- Személyi higiénia fejlesztés
- Környezeti higiénia fejlesztés
- Az egészséges táplálkozás igényének kialakítása
- A betegségek megelőzésére nevelés-prevenció
- Napi rendszeres testmozgás, testedzés
- Balesetek megelőzésére nevelés, elsősegélynyújtás

Személyi higiéniafejlesztés

Cél:

A személyi higiénia iránti **igény** kialakítása, az **egyéni és családi különbségek** figyelembevételével, az esetleges **hátrányok kompenzálása**, a gyermekek egészségének, testi épségének védelme.

Feladataink:

Az alapvető higiéniai tennivalókra való szoktatás, gyakoroltatás, ellenőrzés és folyamatos korrekció.

Környezeti higiéniafejlesztés

Cél:

A környezeti higiénia iránti igény, **fogékonyság** kialakítása a gyermekekben, a környezettudatos, **környezetbarát életvitel** megalapozása.

Feladataink:

Az óvoda és szűkebb környezetünkben jelentkező környezetvédő tennivalók felismertetése, pozitív viszony kialakítása környezetünkkel és a környezetvédő magatartás szokásainak megismertetése.

Az egészséges táplálkozás igényének kialakítása

Cél:

A **korszerű táplálkozás** iránti igény kialakítása, szokássá formálása.

Feladataink:

A megfelelő étkezési szokások kialakítása, egészséges táplálkozásra nevelés. A családokkal való szoros együttműködés kialakítása az egészséges táplálkozás szokásainak terén.

Az óvoda nyújtson modellt a családoknak az egészséges táplálkozás szokásrendszerének kialakításában (étkezési szokások, étrend, terítés, alapanyagok, ünnepek, hagyományok alkalmával stb.).

A napirendi tevékenységek szervezésében a gyermekek egyéni igényeinek megfelelően, a párhuzamosan végezhető tevékenységek, illetve a folyamatos napirend (étkezés) biztosítása. Az önálló terítés során fontos az eszközök biztos kezelése, az esztétikus elhelyezése az asztalnál.

A táplálkozási szokások körének bővítése az egyéni szükségletnek megfelelő táplálékmenyiség megítélésére, elfogyasztására, illetve az evőeszközök használatára odafigyelve.

Az eltérő táplálkozási szokások/rendellenességek feltárása (anamnézissel) a szülők bevonásával történik, majd kellő toleranciával igyekszünk biztosítani a fejlődést. A folyadékpótlásról minden napszakban folyamatosan gondoskodunk (a hőmérsékleti viszonyokhoz, napszakokhoz, évszakokhoz igazodva az udvaron, teraszon, csoportszobában egyaránt). A gyerekek önállóságára alapozva a megfelelő eszközök kikészítésével figyelünk a folyadékpótlásra.

Diétás étkezés, diabétesz:

A szakorvos által igazolt diétás étkeztetési igénynek megfelelő étrend az intézmény által, a közétkeztetés keretében a konyha közreműködésével történik. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 41. §-a szerint a gyermekek napközbeni ellátásaként életkoruknak megfelelő nappali felügyeletét, gondozását, nevelését, foglalkoztatását és étkeztetését kell megszervezni. A Gyvt. 151. §-a értelmében a gyermekétkeztetés szabályait kell alkalmazni az óvodában nyújtott étkeztetésre is.

Ezek alapján az óvodánk biztosítja minden gyermek számára az étkeztetést, cukorbetegség és élelmiszerallergia fennállása esetén is a speciális étrend szerint. A megrendelést az óvodatitkár segítségével rögzítjük, az SZMSZ szabályozásai alapján. A szülők egyéni igények alapján – gyermekük ellátása érdekében – hozhatnak ellátást gyermekeik részére, melynek feltételeit az óvoda biztosítja (hűtő, mikrohullámú sütő). A behozott ételt jól zárható edényben tárolva, névvel, dátummal ellátva tároljuk az arra kijelölt hűtőszekrényben.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 2021. szeptember 1-jétől hatályos módosítása értelmében az 1-es típusú diabéteszrel élő gyermekek esetében az óvoda gondoskodik a napközbeni alapvető speciális ellátásról: a vércukorszint szükség szerinti méréséről, valamint – szükség esetén, orvosi előírás alapján – a szülővel, törvényes képviselővel történt írásos egyeztetést követően, az előírt időközönként a szükséges mennyiségű inzulin beadásáról.

Biztosítjuk az Nkt.62.§ (1a) - (1e) bekezdése szerint az 1-es típusú diabéteszrel élő, valamint a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekek ellátását, fokozott figyelmet fordítunk ellátásukra. Ezen gyermekek speciális ellátására vonatkozó részletes eljárásrendet, intézményünk Szervezeti Működési Szabályzatának melléklete tartalmazza, ami a gyermekkori diabétesz gondozásával foglalkozó intézmények szakmai iránymutatásai alapján az (1b)-(1e)bekezdés szerinti speciális ellátást megfogalmazza.

A betegségek megelőzésére nevelés

Cél:

Az **egészségvédő** szokások kialakítása.

Feladataink:

Az ismeretek közlésével, a helyes magatartás begyakoroltatásával a gyerekek felkészítése a gyakrabban előforduló betegségek megelőzésére, a védekezéshez szükséges magatartásformák begyakorlása és az egyéni higiénés szokások folyamatos gyakorlása

Napi rendszeres testmozgás, testedzés

Cél:

A testmozgás, a szabadban való tartózkodás igényének felkeltése, rendszeres **testedzés** szokássá alakítása, az **egészséges életvitel** megalapozása.

Feladataink:

A gyermekek mozgásigényének kielégítése, a természetes mozgáskedv megőrzése, a szervezet edzése, rendszeres kondicionálás, és a teherbíró képesség fejlesztése.

A balesetek megelőzésére nevelés és elsősegélynyújtás

Cél:

A gyermekek egészségének és **testi épségének** védelme és a **balesetveszély elkerülésére** irányuló szokások kialakítása.

Feladat:

Az egészségvédő, balesetmegelőző ismeretek, egészségvédő készségek kialakítása, gyakorlása, ellenőrzés, folyamatos korrekció.

Pszichohigiénés egészségfejlesztés területei:

- Egészséges életvezetés
- Stressz-elhárítás
- Egészségre káros szokások megelőzése
- Érzelmi nevelés

Egészséges életvezetés

Cél:

Megóvni a gyermekeket az idegrendszerükre ható káros hatásoktól. Családi nevelés hátrányainak **kompenzálása**.

Feladataink:

Az egészséges személyiségfejlődés biztosítása, a gyermek idegrendszerének és lelki életének megóvása, a káros hatásoktól, az idegrendszeri pszichés túlterheléstől, kimerültségtől.

Stressz-elhárítás

Cél:

Idegrendszeri-lelki egészségvédelem.

Feladataink:

A stresszhelyzetek kiküszöbölése a stressz-hatások és helyzetek elkerülésével, kezelésével, a stressz-hatások kompenzációja.

Egészségre káros szokások megelőzése

Cél:

Olyan **egészségvédő modell** megismertetése a gyerekekkel, mely későbbi életük során megvédi őket a káros szenvedélyektől.

Feladataink:

A gyermekek megismertetjük az egészség megvédéséhez, megerősítéséhez vezető tevékenységeket, a helyes táplálkozás, a testedzés, a személyi és környezeti higiénia fontosságát.

Szociohigiénés egészségfejlesztés területei:

- Esélyegyenlőség biztosítása és integráló nevelés
- Egészségpropaganda, egészségnepszerűsítő feladatok

Esélyegyenlőség biztosítása és integráló nevelés

Cél:

A gyerekek közösségbe való **befogadása**, egyenértékű emberként való elfogadása, a „**másság**” tisztelete a szeretetteljes együttműködésben való óvodai légkör megteremtésével.

Feladataink:

Az óvodapedagógus részéről a másságnak a gyermekközösség irányába történő elfogadtatása, minden gyermeket ugyanazok a jogok illetik meg származására, nemére, nemzetiségére, vallására, testi-lelki sérüléseire való tekintet nélkül. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel való egyéni foglalkozás, szükség szerint együttműködés a gyógypedagógussal, fejlesztőpedagógussal, vagy a nevelést, oktatást segítő más szakemberekkel, a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásának elősegítése.

Egészségpropaganda, egészségnepszerűsítő feladatok

Cél:

A betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak alakítása, **belső igény**é fejlesztése.

Feladataink:

Modell értékű felnőtt viselkedési minta nyújtása, egészségpropaganda a szülők körében.

2.3. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Érzelmi nevelés

Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz, és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására.

Cél:

Az óvodások komplex, harmonikus személyiség fejlődésének elősegítése a **magasabb rendű érzelmek** kibontakoztatásával, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével. Állandó értékrendünk megteremtésével az elvárt **érzelmi, erkölcsi és közösségi normáknak** megfelelő személyiségjegyek, viselkedési formák kialakítása, **érzelmeik felismertetése és azonosítása**.

Tartalom:

Az óvodáskorú gyermek jellemzője a magatartás **érzelmi vezéreltsége**, érzelmei labilitása, polarizáltsága, mivel személyiségén belül érzelmei dominálnak.

Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

Mindezért szükséges, hogy:

- a) a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék;
- b) a gyermek és az óvoda alkalmazottai, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- c) az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
- d) az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

Valljuk, hogy ennél a korosztálynál tudjuk alapjaiban legintenzívebben fejleszteni a gyerekek személyiségét, olyan pozitív személyiség vonások kiépítését, amelyeket a további életszakaszaikban is alkalmazni tudnak.

Az **érzelmi alapigények**-védetségérzet, biztonságérzet-kielégítésével és a művészetek eszközeinek alkalmazásával (bábjáték, dramatikus játék, drámajáték, zenei alkotások, mozgásművészet) teremtjük meg a gyermekek számára a biztonságos, kiegyensúlyozott, nyugodt, derűs légkört, valamint a gyermekek és a művészetek közötti erős érzelmi kötődést.

Ezek a feltételek biztosítják, hogy a gyermekek játékosan, tudást és tapasztalatot szerezve jutnak olyan ismeretek és **morális minták** birtokába, ahol észrevétlenül fejlődik, alakul belső érzésviláguk, empátiájuk, toleranciájuk, pozitív viszonyulásuk, vagyis egész személyiségük.

Szeretetteljes, érzelmi biztonságot nyújtó légkörben válnak lehetővé a közös együttlétek, a közös tevékenységek, a pozitív élmények, melyek lehetővé teszik a sokféle **érzelem megismerését, átélését és kifejezését.**

Gyermekeink testi, lelki, szellemi szükségleteinek kielégítését az **erkölcsi-szociális, esztétikai és az intellektuális érzelmek** fejlesztésével biztosítjuk.

Feladataink:

A gyermekek képességeinek fejlesztésével optimális **érzelmi és szociális attitűd** megalapozása. A szeretet, a tisztelet közvetítésével érzelmi biztonság megteremtése, mely elősegíti az önbizalom és a **pozitív én-kép** kialakulását, a **közösségi normák** megismerését. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

Az erkölcsi szociális érzelmek alakítása:

- A **közös** együttlétek, a közösen végzett tevékenységek során olyan **erkölcsi tulajdonságokat** erősítünk meg, amelyek segítik a **társas kapcsolatok** alakítását, a konstruktív együttműködést, a kapcsolatteremtő képességet és a **szociális érzékenységet**,
- elősegítjük érzelmeink **differenciálódását**, megnöveljük az érzelmi állapotuk **tartósságát**, hogy képesek legyenek önmaguk és mások szeretetére, tiszteletére, megbecsülésére,
- a **bábjáték** alkalmazásával segítjük a gyermekek képzeletének fejlődését, akarat tevékenységük, gondolkodásuk differenciálódását, hogy alkalmassá váljanak érzelmi állásfoglalásra,

- az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be, amivel segítjük feladataink megvalósítását.

Az esztétikai érzelmek alakítása

- a szűkebb és a tágabb környezet, a felnőttek **modell** értékű mintáján keresztül segítjük, hogy a gyerekek észre vegyék, és rácsodálkozzanak a szépre.
- az egészséges és esztétikus környezet kialakításával formáljuk **ízlésüket, szépérzéküket**.
- a bábjáték segíti a gyermekek **esztétikai ízlésének** formálását, ami nem csak a báb szépségére (anyagok és kiegészítők, díszletek) vonatkozik, hanem a tartalom, ismeret, tudás, megjelenítés szépségét is szolgálja.
- a művészeti tevékenységek hangsúlyozásával biztosítjuk a **rácsodálkozási élményeket**, az **élmény-befogadóképességet**, az **esztétikai ítélőképesség** kialakulását, fejlődését.

Az intellektuális érzelmek kialakítása

- a sokoldalú megtapasztaltatással, a **problémahelyzetek teremtésével**, az **intellektuális érzelmek** kialakulását segítjük, amely alapul szolgál a gyermeki érdeklődés felkeltéséhez, tanulási vágyának kialakulásához, a szűkebb-tágabb környezet nyitott, **érzékeny befogadásához**. Elősegítjük, hogy érzéseiket, gondolataikat, szóban, mozgással, vagy képi eszközökkel szabadon kifejezhessék.
- a **figyelemfelkeltésnek- és fenntartásnak, önkifejezésnek** eszközöként alkalmazzuk a bábjátékot. Segíti a megfigyelést, a megértést, a felfedezést, ami további megismerő tevékenységekre készítetik a gyermekeket.

Személyes kompetenciák fejlesztése, amelyek elősegítik:

- az érzelmi tudatosság, (érzelmeink és azok hatásának felismerése)
- pontos önértékelés, (erősségeink és korlátaink ismerete)
- önbizalom, (értékeink és képességeink biztos tudata)
- önkontroll, (érzelmeink kordában tartása)
- megbízhatóság (őszinteség és igazmondás)
- lelkiismeretesség,
- alkalmazkodás, (társakhoz, felnőttekhez)
- innováció, (találékony, nyitottság, új ötletek)

- teljesítménymotiváció, (jobb teljesítmény elérésére irányuló képesség)
- elköteleződés, (célokhoz való igazodás)
- kezdeményezőkészség, (lehetőségek megragadása)
- optimizmus (kitartás - akadályokkal és kudarccal szemben) kialakulását.

Intézetünk a program megvalósulását a védőnő részvételével támogatja, mely részvétel felkérés alapján a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128. §. 6. bekezdésében meghatározottak alapján történik.

Debrecen, 2024. október

.....

Dr. Papp Csaba
igazgató

DE KK Debreceni Alapellátási és
Egészségfejlesztési Intézet

Az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Erkölcsi nevelés:

Cél:

A gyermek erkölcsi tulajdonságainak és akaratának, szokás- és normarendszerének megalapozása, a szociális értékek és tulajdonságok kialakítása az óvodai élet megszervezése során.

Tartalom:

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a **nemzeti identitástudat**, a **keresztény kulturális értékek**, a **hazaszeretet**, a **szülőföldhöz és családhoz való kötődés** alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Az **erkölcsi normák** megismerése és elsajátítása nagy fontosságú szerepet tölt be a gyermekek erkölcsi tudatának és magatartásának nevelésében. Segítjük, hogy a gyermekek azonosulni tudjanak velük és a megismert normák szerint cselekedjenek.

Nevelőmunkánk során az **erkölcsi tudatosság** kialakulását megfelelő **érzelmek** összekapcsolásával segítjük, ezáltal az átértett **erkölcsi ismeretek** beépülnek a gyermekek

személyiségébe. Morális igazságokat, emberi viszonyulásokat, betartandó szabályokat, közösségi alampéldákat, viselkedéskultúrát, megküzdési stratégiákat, bábok segítségével is közvetítünk a gyermekek felé. A bábjátékkal a gyermekek számára az erkölcsi fogalmakat szemléletesen, érzékelhető módon, cselekményes megjelenítéssel mutatjuk be, amely elősegíti a megértést és a fogalmak alkalmazását, erkölcsi ítéletek alkotását.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Feladatainak:

- a nemzeti identitástudat, a kulturális értékek megismertetése, az erkölcsi normák megalapozása nevelési eszközeinkkel, módszereinkkel
- a gyermekek közösséghez való viszonyának, értékrendjüknek, normarendszerüknek, gondolkodás- és viselkedésmódjuknak fejlesztése, alakítása.
- erkölcsi értékek közvetítése és társadalmi normák megismertetése
- erkölcsi érzék fejlesztése a megfelelő életvezetés és értékrend kialakításában, az önálló véleményformálásban és a döntéshozatalban.
- hatékony erkölcsi nevelés biztosítása az egységes intézményi normarendszer felállításával, személyes példaadással, a szülők együttműködésével.

Értékorientált közösségi nevelés:

Cél:

A szocializáció folyamatában a gyermekek **értékorientált** közösségi magatartásának megalapozása, mely az óvodai nevelésünk folyamatát átszövi.

Tartalom:

Az ember alapvetően társas lény, ezért természetes igénye a közösségi lét. A szocializáció során a társadalom, a környezet szokásainak, normáinak, **erkölcsi elvárásainak** megismerésén és fokozatos elsajátításán keresztül neveljük gyermekeinket, formáljuk személyiségüket.

A korai életévekben elsajátított érzelmi és szociális készségek, szokások és minták meghatározzák a sikeres iskolakezdést és tanulmányi előmenetelt.

Számunkra a **társas viselkedés** eredményességének alapja az érzelmek felismerése és hatékony közvetítése. Olyan szocializációt erőteret alkalmazunk, amelyben az együttműködés és **társas**

érintkezés - kooperáció és kommunikáció - elemi formái egységet, szerves, kölcsönös kapcsolatot alkotnak.

A komplex életfeladatok elsajátítása során a **szociális tanulás** intenzív formáját erősítjük.

A bábjáték és a dramatikus játék alkalmazásával segítjük, hogy a gyerekek tudjanak közösségben élni, mozogni, átéljék az **együttes élmény** szépségét és fontosságát.

A bábbal való azonosulás elősegíti, hogy leküzdjék gátlásaikat, ellenszenvüket. Változatos formában megerősítést nyújtunk abban, hogy a társadalmilag elvárt viselkedésszabványok beépüljenek a személyiségükbe.

Erősítjük az egyéni **individuumot** és a **temperamentumbeli** különbségeket árnyaljuk.

A családok szerepének kiegészítése mellett vállaljuk az arányos fejlesztést, a fejlesztés intenzitásának fokozását, magasabb színvonalra emelését, melyhez toleráns, megértő, elfogadó, támogató intézményi légkört teremtünk meg.

2.4. Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Cél:

Az **anyanyelv** ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés **beszélő környezettel**, helyes **mintaadással** és **szabálykövetéssel**, mely az egész óvodai nevelésünket áthatja, az óvodai nevelés egészében jelen van.

Feladataink:

- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése, a gyermek meghallgatása, a gyermeki kérdések támogatása és a válaszok igénylésének támogatása.
- A gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságra –, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
- A beszédpercepció és a beszédproduktív fejlesztése érdekében élményalapú beszélgetéseket, tevékenységeket teremtése.
- Társas érintkezési szokások, a kommunikáció, az anyanyelv ismerete, használatának szintje, az értelmi képesség fejlődése és nyelvi kifejezőképesség fejlesztése.

- A művészeti nevelés adta lehetőségek alkalmazásával, a tágabb és szűkebb természeti és társadalmi környezet megismerésével a gyermekek egyéni és életkori sajátosságaira, érdeklődésükre, kíváncsiságukra, meglévő tapasztalataikra építjük fejlesztő munkánkat.
- Rendszerezük a gyermekek által spontán szerzett tapasztalatokat, bővítjük ismereteiket különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlással. Fejlesztjük értelmi képességeiket, kreativitásukat, multiszenzoros úton tevékenykedtetés segítségével, a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezésével, bővítésével, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlással, az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség) fejlesztése, valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosításával.
- A speciális beszédfejlesztést igénylő gyermekek részére logopédiai ellátást intézményünkben biztosítjuk.

3. Az óvodai élet tevékenységi formái **Komplex foglalkozások, tevékenységek rendszere**

A tevékenységközpontú óvodai nevelés tartalma a **tevékenységeken keresztül** jut érvényre és a nevelési folyamat a komplex foglalkozások, párhuzamosan végezhető tevékenységek rendszerében valósul meg.

A feladatrendszer elemei:

1. Játék és tanulási tevékenység
2. Munka jellegű tevékenység
3. Társas és közösségi tevékenység
4. Szabadidős tevékenység

A tevékenységi rendszer elemei egymást átszöve érvényesülnek, együttesen jelentik az óvodáskorú gyermek nevelésének tartalmát.

A tevékenységi rendszer elemei nem választhatók el mereven egymástól, **komplex** módon jelennek meg, mint ahogyan a tevékenységek is összefüggenek egymással. Párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek szervezésével valósul meg a gyermekek teljes személyiség fejlesztése.

A gyermek számára egy adott tevékenység éppen úgy lehet játék és munka is, mint ahogyan tartozhat a társas és közösségi tevékenységek körébe is.

3.1. Játék és tanulási tevékenység

„A játék a gyermek titkos nyelve, a gyermeki lélek tükre”

(Bruno Bettelheim)

Játék

Cél:

Az óvodában előtérbe helyezzük a **szabadjáték** túlsúlyának érvényesülését, mivel a játék az óvodai nevelésünk leghatékonyabb **eszköze**. Lehetővé teszi a gyermeki **személyiség** hatékony fejlődését és a gyermekek szabad képzettársítását. a **szabadon választott** játékfolyamatokkal.

Tartalom:

A játék az a tevékenység, amely a **legváltozatosabb** és **legösszetettebb** lehetőségét nyújtja a gyermeki személyiség fejlődésére, **kommunikációs és kooperációs képességek** kialakítására és gyakorlására. A játék a gyermek **önkéntes** tevékenysége. Belső készítés motiválja, **örömforrás** a gyermek számára. Kielégíti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és **gyakorolhatja** az életben előforduló szituációkat, az átélt élményeket és tapasztalatokat.

A játékban tükröződnek a belső feszültségek, konfliktusok, **érzelmek**, indulatok, azok a külső hatások, melyeket befogadott, de nem tudott önmagában feldolgozni, megérteni. Ahhoz, hogy megismerjük a gyermekek lelki világát, fejlődési törvényszerűségeit tudnunk kell, hogy mit-miért tesz, mikor-mivel-hogyan játszik. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, tájékozódó, a pszichikumot, a kreativitást, a mozgást, az egész **személyiséget fejlesztő**, élményt adó tevékenységgé, melyben megoldási módokat szerezhet bizonyos **élethelyzetekben** való viselkedésre. Megnyugodhat, kielégíti élményeit és hozzájárul a **kiegyensúlyozott**, boldog óvodáskorhoz.

Úgy alakítjuk az óvodai élet napirendjét, időbeosztását, játékos tevékenység szervezést, hogy a gyermekek minden tevékenységet játékként éljenek meg.

Az óvodapedagógus utánozható **mintát** ad a játéktevékenységekre, majd, amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható **társ** marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játék folytonossága elakad.

Intézményünkben hangsúlyozzuk a **gyermeki báb**, **gyermeki bábozás** és a **dramatikus játék** jelentőségét.

Feladataink:

- nyugodt, vidám, elmélyült játék feltételeinek biztosítása (nyugodt légkör, idő, hely, eszköz, gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagok, élményszerzési lehetőségek a különböző játékformákhoz),
- érzelmi biztonság megteremtése, a kérdezés, a beszélgetés, mozgásszabadság biztosításával
- a játékeszközök folyamatos bővítése,
- a gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása,
- a gyermek igényei, a szabad választás hatására a játékfajták nem különülnek el, inkább egymásra épülnek, hordozzák egymás jellemzőit,
- folyamatos törekvés a játék sokszínűségének biztosítására,
- közös élményszerzési lehetőség biztosítása a játék fejlesztése érdekében, szükség esetén ötletadás, indirekt módon bekapcsolódás a játékba, együtt-játszás a gyermekkel, segítve a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is,
- a felfedezés, a kitalálás lehetőségeinek, problémahelyzetek megteremtésének, a kíváncsiság felkeltésének, kielégítésének biztosítása
- utánzási lehetőségek teremtése,
- minél több próbálkozás, ismétlés, javítás lehetőségének nyújtása,
- a napirenden belül a játékhoz megfelelő hely, **esztétikus** és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerek biztosítása,
- az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítani a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, a szerepjátékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- a gyermekek kisebb- nagyobb csoportokban együtt játszanak;
- a csoport tagjai tartós, szoros kapcsolatban vannak egymással;
- megértik és elfogadják egymás elgondolását;
- alkalmazkodnak a vállalt szerepekhez (irányító, irányított);
- megtanulnak észrevenni, kérdezni, tapasztalatokat raktározni, figyelni, emlékezni, gondolkodni,

- megjelenítik a felnőttek tevékenységeit, különböző kapcsolatait; elsajátítják az őket körülvevő környezet szokásrendszerét,
- önállóak a játék megszervezésében;
- szívesen, önállóan is báboznak, dramatizálnak, barkácsolnak, konstruálnak;
- képesek a szabályok megtanulására és betartására.

Tevékenységekben megvalósuló tanulás-Tanulási tevékenység

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Cél:

A gyermekek folyamatosan, cselekvő aktivitással, közvetlenül **sokoldalú érzékeléssel** szerezzenek tapasztalatokat, ismereteket a nevelés egész folyamatában részben **utánzásos, spontán vagy irányított** módon. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, amely elsősorban játékba integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás folyamatos, amely elősegíti az óvodás gyermek képességeinek fejlesztését, tapasztalatainak bővítését, rendezését.

Tartalom:

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, a játék kitüntetett szerepe. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, több érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése. A különböző értelmi képességek kialakításához a gyermekek **játéktevékenységéből, megfigyeléseiből** indulunk ki, melyből **játékosan** - az eltérő célnak megfelelően - fejlesztjük **egyénilag, vagy mikro csoportban** a gyermekek képességeit. Az értelmi, a testi, a szociális és a verbális tanulás **komplex formában** valósul meg. A gyermekben

élő erős tevékenységi vágy állandó tapasztalatszerzésre, cselekvésre ösztönöz. Közben újabb és újabb **felfedezésre** tesz szert, szinte észrevétlenül tanul.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység során a **hiányzó vagy sérült funkciókat** helyreállítjuk, újakat alakítunk ki.

A nevelési folyamat egésze alkalmas arra, hogy a gyermek spontán vagy irányított módon tanuljon. A gyermek a világot összetett módon érzékeli, ezért a komplex foglalkozások rendszerén át jut el a gyermekhez az a tapasztalat, ami számára megismerhető és befogadható ismeretet jelent. A tanulás belső motiváltságának megalapozása érdekében fontos a gyermek **pozitív érzelmi beállítódása**. Az óvodai élet megszervezése során törekedni kell a személyes interakciókra, élősztavas mese és közösségi játékelmény biztosításával.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta **összesen 45 perces** időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

(A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket tanköteles korukat megelőző nevelési évben járóknak kell tekinteni.)

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltése kori nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása;
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

Feladataink:

- Ha a felmentést engedélyező szerv azért engedélyezi a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, vagy a szakértői bizottság azért javasolja a tankötelezettség megkezdése alóli felmentésre irányuló kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, mert a gyermek sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, akkor a gyermek számára az óvoda a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat biztosít. (Nkt. 45. § (2a) bek. szerint)
- a tárgyi feltételek és a tevékenységek forrásául szolgáló élmények biztosítása,
- az utánzásos tanulás mellett, a gyakorlati problémamegoldásra, próbálkozásra, felfedezésre, kísérletezésre épülő tanulás támogatása, a gyermekek cselekvő aktivitásának erősítése,
- a gyermeki személyiség harmonikus testi, értelmi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése, a személyiségfejlődést elősegítő pedagógiailag értékes tevékenységek szervezésével,
- kognitív és operatív tevékenységek biztosítása,
- a gyermekek természetes kíváncsiságának, motivációjának állandó fenntartása, kielégítése,
- a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire,
- az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás, kreativitás) fejlesztése,
- a gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának és sokoldalú érdeklődésének kielégítése,
- lehetőség nyújtása a gyermek saját teljesítő képességének megismerésére,
- a gyermek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása,
- a gyermek önállóságának, kitartásának, pontosságának és feladattudatának fejlesztése
- differenciált módon történő tevékenységkínálás, mely segíti a tanulási folyamatra való ráhangolódást,
- komplexitásra, párhuzamos tevékenységekre törekvés a tanulási tartalmak tervezésénél, feldolgozásánál,
- Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során egyéni, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermek nyitott érdeklődéssel fordul környezetébe, a külvilág felé; elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről,
- folyamatosan fejlődnek értelmi testi, lelki, kommunikációs, szociális képességei;
- erőteljesen fejlődik mozgáskoordinációja, finommotorikája,
- tovább differenciálódik érzékelése, észlelése (téri, vizuális, akusztikai);
- megjelenik a szándékos figyelem, bevésés, felidézés;
- gondolkodási műveleteit tárgyi, képi és elemi fogalmi szinten is végezzék,
- kreativitás, divergens gondolkodás jellemzi
- érthetően és folyamatosan beszél, kommunikál,
- gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal fejezi ki,
- kialakul feladattudata, szabályokhoz való alkalmazkodása, ami a feladat megértésében, fenntartásában, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg,
- késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- a tanulási folyamat során képes az együttműködésre és kapcsolatteremtésre.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás-nevelés időkeretei

A nevelés időkeretei:

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a **megfelelő időtartamú, párhuzamosan** is végezhető, **differenciált** tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, **növekvő időtartamú** (5–45 perces) csoportos tevékenységek tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

A nevelés céltudatos megszervezése során alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását. A napirend és a hetirend az a szervezeti keret, amely biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott és kiszámítható óvodai környezet megteremtését, folyamatosság és rugalmasság jellemzi, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez.. Biztosítja a gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez,

a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével valósul meg.

A napirend a gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges biológiai és pszichológiai feltételek megteremtésével biztosítja a gazdag, változatos tevékenységet; az aktív és passzív pihenés életkornak és az egyéni szükségleteknek megfelelő váltakozását. A napirendben a legtöbb időt a játék tölti ki, mely a gyermekek legfőbb tevékenysége. Az adott feltételek között biztosítjuk minden tevékenységre vonatkozóan a részleges vagy teljes folyamatosságot.

A napirend alakításával figyelembe vesszük az évszakokat. A szabad levegőn tartózkodásra lehetőség szerint a legtöbb időt és a legoptimálisabb napszakot használjuk ki. A napirendet rugalmasan kezeljük, lehetővé tesszük előre nem tervezett, de a gyermekek személyiségfejlődését elősegítő események beilleszkedését.

A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek, így a napirend kialakításánál figyelembe vesszük a gyermek szükségleteit, az óvoda személyi és tárgyi adottságait.

A nevelési folyamatba szervesen illeszkedő tanulási folyamat részei:

- önálló és irányított tapasztalatszerzés
- játékos tevékenységsszervezés, komplex tevékenységek rendszere,
- kötetlen és kötött kezdeményezések, tevékenységek (5-45 perc) csoportos tevékenységek tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A napirend általános időkeretei 12 órás nyitvatartásban:

NAPIREND

DÉLELŐTTI TEVÉKENYSÉG	Játék és egyéb szabadon választott tevékenységek. Óvodapedagógus által szervezett kötött és kötetlen, egyéni, csoportos komplex tevékenységek a csoportszobában és a szabadban. Képességek, részképességek fejlesztése, egyéni, csoportos fejlesztés. Testápolás, folyamatos tízórai.
DÉLI TEVÉKENYSÉG	Előkészület az ebédhez, ebéd. Készülődés a pihenéshez.
DÉLUTÁNI TEVÉKENYSÉG	Mese, pihenés. Folyamatos ébredés, egyéni fejlesztés. Uzsonna, játék, szabadon választott tevékenységek a csoportszobában vagy az udvaron hazamenetelig.

A nyári időszakban a módosult napirend érvényesül.

A hetirend általános tartalma és maximális időkeretei:

HETIREND

MINDENNAPI TEVÉKENYSÉGEK	KOMPLEX TEVÉKENYSÉGEK
Mozgás Verselés, mesélés	A külső világ tevékeny megismerése <ul style="list-style-type: none"> • Természet, társadalom, ember • Matematikai tartalmú tapasztalatok Művészeti tevékenységek: <ul style="list-style-type: none"> • Ének, zene, énekes játék, gyermektánc • Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, rendszerességet és a nyugalmat segíti elő. Hangsúlyozva a tevékenységek komplexitását. Egy-egy napon egyfajta tanulási tevékenység jelenik meg hangsúlyozottan, amelyet kiegészítenek a párhuzamosan szervezett tevékenységek. Mindennapos tevékenységek a verselés, mesélés, irányított és spontán szervezett mozgásos tevékenységek.

A nevelés tervezése és időkeretei:

Pedagógiai programunk céljának és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek **egyéni képességeihez** igazodva tervezzük meg.

TERVEZÉS

A tervezés formái:

- **Éves anyaggyűjtés:** Az éves metodika alapját képező, a csoport sajátosságát figyelembe vevő, óvodapedagógusok által igényesen összeállított gyűjtemény.
- **Nevelési terv:** melyben a nevelési feladatok félévente kerülnek differenciáltan meghatározásra.
- **Heti terv:** A dokumentáció alapja a féléves nevelési terv. Heti bontásban tartalmazza a nevelés és a komplex tevékenységek rendszerét, a kiemelten fejlesztendő képességeket, valamint a szervezési feladatokat és feljegyzéseket a csoport életéről.
- **A gyermek fejlődésének folyamatos nyomon követése:** A dokumentum a gyermekek megfigyelését szolgálja, amit az OviKréta rendszerében dokumentálunk.
- **Egyéni fejlesztési terv:** Alapja a gyermek fejlődésének folyamatos nyomon követés dokumentációja. Minden gyermekre kiterjedő, a gyermeki képességek felzárkóztatására, fejlesztésére irányuló speciális dokumentum.

A szervezett tevékenységek időkeretei:

- szeptember 01.-től, május 31.-ig
- június 01.-től, augusztus 31.-ig nyári élet

3.1.1. Külső világ tevékeny megismerése

„A környező világ iránti érdeklődés velünk születik.”

(Gerald Durrel)

Természet, társadalom, ember

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

Cél:

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.

Olyan **szemléletmód** megalapozása, mely lehetővé teszi, hogy ismerjék a **szülőföld**, az ott élő emberek, a hazai táj, a **helyi hagyományok** és **néphagyományok**, **szokások**, a közösséghez való tartozás élményét, az összefogás, a **nemzeti, családi és a tárgyi kultúra** értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

Tartalom:

A szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezet felfedezése, megismerése, közvetlen környezetükből kiindulva tevékenykedés által:

- A környezet, szülőföld szeretetére és védelmére nevelés, zöld jeles napok megünneplésével
- A környezettudatos magatartás megalapozása

A környezetünkkel való **aktív, tevékeny** ismerkedés közben alakulnak, fejlődnek a gyermekek kooperációs és kommunikációs képességei. Fejlődik beszédmegértő és nyelvi kifejező készségük. Kedvezően alakulnak a tárgyi és emberi környezethez fűződő kapcsolataik.

A gyermekeknek lehetőségük nyílik arra, hogy **spontán és szervezett módon** tapasztalatokat és ismereteket szerezzenek; újra átéljék és gyakorolják azokat az élethelyzeteket, szokásokat, szabályokat, magatartási formákat, amelyek a társadalomba való későbbi bekapcsolódásukat és **szocializálódásukat** a környezet kultúra és a **egészséges életvitel** szokásait elősegítik. Felkeltjük a gyermekek érdeklődését, kíváncsiságát; megismertetjük őket a természeti jelenségekkel, folyamatokkal, **összefüggésekkel**: növényekkel, állatokkal, évszakok változásaival. Az óvoda pedagógusai ismerik és alkalmazzák az intézmény és a saját IKT eszközeit (pl. tevékenységek szervezésénél, ismeretnyújtásnál, élmények megörökítésénél). Megfelelő alkalmat, időt, helyet,

eszközöket biztosítunk a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, az ismeretek rendszerezésére, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Elősegítjük a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében hangsúlyt helyezünk a fenntarthatósági szemléletformálásra, a környezettudatos magatartás alakítására.

Felkészítjük gyermekeinket a demokratikus társadalmi rendben való élésre, amelyben megférnek egymás mellett a **különböző vélemények és értékítéletek**. Olyan elfogadó, **toleráns** környezet biztosításával igyekszünk hatni a gyermekekre, melyek utánzásra készítetik őket és elősegítik a **környezettudatos magatartás** formálás alapozását, alakítását.

Legyen alkalmuk a természetvédelemmel közvetlen módon találkozni. Az ember szerepével, viszonyulásával a természethez, társadalomhoz.

A **néphagyományok** beépítésével színesebbé tesszük, gazdagítjuk, a gyermekek tapasztalatait, megszerezhető ismereteit. Megismerik a családi és tárgyi kultúra értékeit (városunk nevezetességeit, hagyományainkat), megtanulják azok szeretetét és védelmét. Ráirányítjuk a figyelmet a **szépre**, az **értékre**, az **emberi felelősségre**.

Feladataink:

- olyan feltételek megteremtése, melyek lehetővé teszik a sokrétű, több érzékszervet aktivizáló tapasztalat - és élményszerzést a természetben és társadalmi környezetben,
- a gyermekek egyéni ismereteinek, élményeinek, valamint aktuális érdeklődési körüknek figyelembevétel és feldolgozása,
- a természetben való folyamatos tevékenykedtetéshez szükséges eszközök és lehetőségek biztosítása,
- a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások megismertetése, azok védelme és az értékek megőrzése.
- segítjük a gyerekeket az „én és a természet”, illetve „én és a társadalom” közötti viszonyok, kapcsolatok megértésében.
- folyamatos és alkalmi, szervezett és spontán megfigyelésekkel tesszük lehetővé, hogy a gyermekek cselekvő részeseként maguk fedezzék fel a világot.
- a fenntarthatóságra, együtt élhetőségre nevelés a környezetvédelmi feladatok megvalósításával.
- környezetbarát szokások megalapozása: takarékoskodás a vízzel, árammal, papírral, illetve hulladékkezelés, szelektálás.
- helyes magatartási módok megtanítása, viselkedési stratégiák kialakítása, gyakorlása.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- önmagukról elemi ismeretekkel rendelkeznek (tudják nevüket, lakcímüket, családtagjaik nevét);
- ismerik és alkalmazzák gyakorlatban a gyalogos közlekedés alapvető szabályait;
- különbséget tudnak tenni az évszakok között; ismerik az egyes évszakok néhány jellegzetességét, megnevezik a hét napjait, a napszakokat;
- felismerik az öltözködés és az időjárás összefüggéseit;
- megnevezik testrészeiket, érzékszerveiket;
- ismerik a környezetükben élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét;
- gyakorolják a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez és megóvásához szükséges magatartási formákat;
- felismerik és megnevezik környezetük színeit;
- ismerik szűkebb lakóhelyüket, környezetükben lévő nevezetes épületek funkcióját, városunk, lakóhelyük hagyományait, szokásait.

Matematikai tartalmú tapasztalatok

Cél:

A környezet megismerése során, azzal összefüggésben szerezzenek **matematikai tartalmú tapasztalatokat**, ismereteket, azokat tevékenységeiben tudja alkalmazni. Legyenek képesek **elemi matematikai műveletek** végzésére, ezek verbális megfogalmazására. **Divergens gondolkodás** fejlesztése, amelyek megalapozzák az iskolai élet megkezdéséhez szükséges **kompetenciákat**. Alakuljon ki ítélőképességük, fejlődjön tér-, sík- és mennyiségszemléletük. Matematikai **érdeklődés** és **fogékonyság** kialakítása.

Tartalom:

A matematikai nevelés szoros összefüggésben áll az életre neveléssel. A matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése természetes napi szituációkban valósul meg. A különböző tevékenység végzése közben megismerkednek a közvetlen és tágabb környezet mennyiségi, alaki, nagyságbeli, térbeli viszonyaival. Elősegítjük a tér-, sík- és mennyiségszemléletük kialakulását.

Feladataink:

- a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése, a matematikai beállítódás, szemlélet megalapozása;

- az élet nyújtotta természetes szituációk keresése és felhasználása a matematikai nevelés céljainak megvalósításában;
- a gyermekek értelmi képességeinek, gondolkodásának fejlesztése;
- olyan tudatosan összeválogatott eszközkészlet és tevékenység biztosítása, probléma szituáció teremtése, amely felkelti a gyermekek érdeklődését; és természetes élethelyzetekben teszi lehetővé a cselekvéses tanulást számukra;
- a **komplex** matematikai ismereteket szerző, alkalmazó foglalkozások vagy a kötetlen kezdeményezések támaszkodnak a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire;
- a matematikai ismeretekre irányuló képességek fejlesztését játékosan vagy játékba építve valósítjuk meg;
- a gyermekek egyéni ismereteinek, élményeinek, aktuális érdeklődésének figyelembe vétele, feldolgozása.
- sokszínű megoldás keresése, kreativitás fejlesztése.
- segítjük a gyermekek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Problémamegoldó gondolkodás jellemzi, melyet érvényesít a különböző tevékenységekben,
- képes időbeli relációk felismerésére,
- térben és síkban jól tájékozódik, kialakul oldalisága, megfelelően használja a térbeli viszonyokat kifejező szavakat,
- matematikai műveletek végzésekor alakul ítélőképessége, fejlődik mennyiség szemlélete,
- érti és helyesen használja a műveletek végzéséhez szükséges mondatokat, kifejezéseket.
- helyesen használja a tő- és sorszámneveket,
- felismeri a sorbarendezés logikáját, folytatni tudja azt
- képes halmazokat összehasonlítani, tulajdonság szerint szétválogatni,
- az alapvető formákat felismeri, azonosítja
- van tapasztalata a tükörképről, szimmetriáról,
- azonosságokat, különbségeket képes felismerni és megfogalmazni
- játékokban megjelennek a matematikai ismeretek, szívesen vesznek részt matematikai játékokban.

3.1.2. Művészeti tevékenységek

A művészeti nevelés célja a világ szépségének megismertetése során a gyermekek **érzelmi, értelmi, etikai**, képességeinek és **esztétikai** fogékonyságának formálása.

Verselés, mesélés

„A mese a felnőtt szívből jövő ajándéka.”

/Bettelheim/

Cél:

Pozitív személyiségjegyek megalapozása, a gyermekek tájékoztatása a külvilág és az emberi világ legfőbb **érzelmi viszonyairól**, lehetséges megfelelő **viselkedési formáiról**.

Tartalom:

A mese, a vers a gyermek **érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének** és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. Teljes világképet, világmagyarázatot ad, feltárja a gyermek előtt a külvilágot és az emberi belső világ legfőbb **érzelmi viszonyait**, a lehetséges **viselkedésformákat**.

A mese pihentet, szórakoztat, táplálja a képzeletet, segít az élmények feldolgozásában.

A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, rigmusok, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, **anyanyelvi neveléséhez**, esztétikai élmények egyik lényeges forrása. Ezek ritmusokkal, a mozdulatok és a szavak egységével **érzéki - érzelmi élményeket** nyújtanak.

A magyar népköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. A mondókák, dúdolók, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek **érzéki-érzelmi élményeket** nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.

A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, a **bábozás és dramatizálás eszközeivel** is – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére.

Az **élőszavas** mese, mesehallgatás, a verselés, a verses szöveggel kísért játék, a bábjáték az anyanyelvi és irodalmi nevelés fontos eszköze, mely a gyermekből önkéntelen figyelmet vált ki, felfigyel az emberi beszéd érdekességeire, szépségére. A gyermek - felnőtt között beszédkapcsolat

jön létre, elindítja a kisgyermek képzeletét, érzelmeit kifejezésre juttatja, a mesélővel szemben érzelmi biztonság alakul ki.

Mesehallgatás közben alakul a világról alkotott képük, bővül szókincsük, formálódik érzelmi életük, erkölcsi magatartásuk, értékítéletük és fejlődik **kommunikációs és kooperációs képességük**. A vers, a mondóka a beszéd zenei elemeire épül. Játék, szöveg és dallam, mozgás, beszédritmus és hangulat megbonthatatlan egységet alkot, hozzájárulva gyermekek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a gyermek **mentális higiéniájának** elmaradhatatlan eleme. Oldja a **szorongást**, melyet a nagyrészt még ismeretlen világ, a feldolgozatlan **indulatok** váltanak ki a gyermekből.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, bábozása, annak mozgással, és/vagy más tevékenységgel történő kombinálása az **önkifejezés** egyik módja. A gyermeki bábozás, dramatizálás az irodalmi élmények aktív feldolgozását segítik elő. A **bábjáték** szinte valamennyi tevékenységi forma kiegészítő **módszereként** alkalmazzuk. Aktivizálja a gyermeket, mint néző, mint előadó, bábkészítő és bábkellék készítő.

A mese-vers anyagának gerincét - a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodva - a magyar népi – népmesekincs, a népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi, - a klasszikus és a kortárs, valamint más népek, nemzetiségek meséi alkotják.

Feladataink:

- igényesen összeválogatott, a gyermek életkorának, szemléletmódjának, világképének megfelelő irodalmi anyag összegyűjtése (magyar népköltések, népmesék előtérbe helyezése),
- a verseléshez, meséléshez, bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges feltételek (hely, idő, eszköz, élmény) biztosítása,
- kommunikációs és kooperációs képességek fejlesztése,
- a mindennapi mesélés, verselés és mondókázás során a gyermekekkel való szoros érzelmi kapcsolat, meghitt légkör megteremtése,
- lehetőség biztosítása a gyermeki önkifejezésre (saját mese, vers kitalálása, elmondása).
- szerepvállalásnál segítjük, hogy sikerélménnyel végződően vegyenek részt a tevékenységekben,
- mondókák, versek elsajátítása után ösztönözzük az egyéni verselést.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- a gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat;
- várják, igénylik a mesehallgatást;
- szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak;
- saját igényéből fakadóan önállóan mesélni, verselni, mondókázni
- képesek belső, képzeletbeli képek alkotására;
- saját meséket, történeteket tudnak kitalálni, azokat mozgással, ábrázolással tudják megjeleníteni
- össze tudják kötni a folytatásos mesék, verses mesék és meseregények szálait;
- szeretik és vigyáznak a könyvekre.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

„A legnagyobb öröm az alkotásban a felszabadult,
vég nélküli játék, új utak nyitása, a harmónia
és az örömszerzés a másik számára.”

/Galánfi András/

Cél:

Váljanak képessé a gyermekek a **művészeti élmények** és az őket körülvevő természeti, tárgyi **szépségek** esztétikumának befogadására, átélésére, az **érzelmeik**, gondolataik egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelő kifejezésére és az alkotás **örömforrást** jelentsen számukra. A gyermeki **fantázia, önkifejezés, kreativitás** életkori sajátosságainak megfelelő kibontakoztatása.

Tartalom:

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a **műalkotásokkal**, a **népművészeti elemekkel**, szokásokkal, hagyományokkal, **nemzeti szimbólumokkal**, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Biztosítjuk a gyermeki alkotások **közösségi rendezvényen** való bemutatását és a **tehetségek** bátorítását, felismerését. Az ábrázoló tevékenységeket az egész nap folyamán, változatos eszközökkel biztosítjuk. Maga a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Az óvodapedagógusok előtérbe helyezik a természetes anyagok, termékek felhasználását. Feladatuk az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.

A vizuális nevelés magába foglalja a gyurmázás, rajzolás, festés, ragasztás, szövés-fonás, varrás, barkácsolás, mintázás, építés, képalakítás tevékenységeit és a népi technikák megismerését. Megismertet a műalkotásokkal, az esztétikus tárgyi környezettel. Az ábrázolás fejlesztésének alapja a **látható világ „láttatása”**, megfigyelése sétákon, kirándulásokon, kiállításokon és műalkotásokon keresztül.

A gyermekek belső indíttatásra önállóan választhatják egész nap folyamán bármelyik vizuális tevékenységi formát, melyek a kreativitás legalkalmasabb kifejezője. Általuk az alkotásra való igény kialakul, képessé válnak a **kreatív önkifejezésre**, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

A változatos tevékenységek és eszközök az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-, plasztikai-, kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó-, és rendezőképességek kialakulását, a gyermeki élmény - és fantáziavilág gazdagodását és annak **képi kifejezését**.

Az ünnepeink és hagyományaink folyamatosan élményt nyújtanak, ötletet szolgáltatnak a kreatív és elmélyült **komplex** tevékenységekhez.

Feladataink:

- biztosítson nyugodt légkört a szabadon, önállóan megvalósuló alkotó tevékenységek számára,
- teremtsen lehetőséget a különböző technikai eljárások megismeréséhez és gyakoroltatásához,
- élményszerzéssel, ötletadással segítjük a gyermekek önálló elképzeléseinek megvalósítását,
- gondoskodunk arról, hogy a művészeti tevékenységekhez szükséges önálló alkotásra ösztönző, inspiráló kellékek, eszközök a gyermekek számára bármikor elérhető helyen legyenek
- észrevetetjük és együttesen gyönyörködünk a saját és mások alkotásaiban, a mű- és népművészeti szépségekben.
- önértékelésre, mások munkájának megbecsülésére nevelünk
- alakítjuk az ajándékkészítés igényét, éljük át minél gyakrabban az ajándékozás örömét
- a képképző alkotás során minél többször alkossanak közös kompozíciót.
- minden nevelési helyszínen – szobában, udvaron, kirándulva – legyen módjuk a gyerekeknek arra, hogy az alkalom jellegéhez igazodva, rajzoló, festő, formázó, mintázó, építő tevékenységet végezzenek.
- kiemelkedő képességű gyermekek munkáinak eljuttatása városi és országos pályázatokra.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- képképző alkotásban kreatívan, egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket;
- a gyermekek képi, plasztikai alkotására jellemző a részletező formagazdagság, és színek

egyéni alkalmazása;

- igényükké válik az egyénileg és közösen elkészített alkotás;
- fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat;
(pl. papírhajtogatás, vágás, tépés, ragasztás, konstruálás, kötözés, varrás);
- rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne;
- megfogalmazzák értékítéletüket, tudnak az alkotásról beszélgetni;
- tevékenyen részt vesznek környezetük berendezésében, annak szépítésében.

Ének, zene, népi játék, tánc

„A zene erő, mozgás, történet.”

/Kirkegaard/

Cél:

A zene iránti **érdeklődés felkeltése**, a zene **megszerettetése**, a **gátlások oldása**, esztétikai és érzelmi **élmény nyújtása**, **zenei ízlés formálása**. Komplex személyiségfejlesztés a gyermekdalokban összekapcsolódó, együtt jelenlévő zene, mozgás, verbalitás, vizualitás által.

Tartalom:

Fontos feladatunk a **környezet hangjainak** megfigyeltetésével, az énekléssel, zenéléssel a gyermek zenei érdeklődésének felkeltése, mellyel formáljuk zenei ízlésüket és **esztétikai, érzelmi fogékonyságukat**. Magyar népi mondókák, ölbeli játékok, népi gyermekdalok, énekes játékok, ünnepi népszokások dallamai és rigmusai alapozzák meg a gyermekek **zenei anyanyelvét** és fejlesztik **zenei kreativitásukat**. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek -, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az énekes népi és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközei a gyermekek zenei képességfejlesztésének. Az ének- zene és az ahhoz kapcsolódó mozgás az óvodai mindennapok része, bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására. A közös ének- zenei tevékenységek lehetőségeinek biztosításával a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus a mozgás szépségét, a közös éneklés örömet, s ez által formálódik zenei anyanyelvük, fejlődnek zenei képességeik.

A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik. A népi játék, gyermekdal, néptánc és a zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú érték közvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve. Az éneklés, zenélés, népi játékok, néptánc a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

Feladataink:

- A közös ének-zenei tevékenységek lehetőségeinek biztosításával a gyermekek fedezzék fel a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömeit, és ez által alakuljon zenei képességük, zenei anyanyelvük,
- A zenei nevelés feltételeinek biztosítása (hely, idő, eszköz, meghitt légkör),
- A játékoság és élményszerűség megteremtése, zenei továbbfejlődés megalapozása,
- A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességeinek megfelelő válogatásával a zenei anyanyelv megalapozása.
- Zenei készségek, képességek fejlesztése:
  - éneklési készség, képesség,
  - ritmusérzék fejlesztése,
  - zenei hallás fejlesztése,
  - zenei formaérzék fejlesztése,
  - zenei alkotókészség fejlesztése,
  - zene hallgatására nevelés,
  - ismerkedjenek meg különböző mozgás- és térformákkal, táncmozdulatokkal.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- a gyermekek élvezettel játszanak énekes játékot;
- átéléssel tudnak figyelni a zenehallgatásra;
- gátítások nélkül tudnak egyedül énekelni;
- megkülönböztetik a zenei fogalompárokat;
- tudnak ritmust, mozgást és dallamot rögtönözni;
- érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát;
- érzékenyek a természet és a környezet hangjaira.

3.1.3. Mindennapos mozgás

A gyermek legalapvetőbb szüksége, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához.

- A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:
- spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,
- irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,
- szervezett mozgásos tevékenység.

Cél:

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek alakítása, formálása és fejlesztése, összerendezett, harmonikus mozgáskultúra kialakítása. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

A mozgásöröm biztosítása a gyermekek számára, hogy érvényesüljön személyiség- és közösségfejlesztő hatása.

Tartalom:

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok spontán és szervezett mindennapos alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A mozgásöröm és az értelmi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll. Fontos a minél hosszabb idejű, szabad levegőn való tartózkodás; a szervezett és a spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgáslehetőségek kihasználása. Az egészségfejlesztő testmozgás szerves része az óvodai élet egyéb tevékenységeinek, az egyéni szükségletek és képességek figyelembevételével. A nyugodt,

derős légkörű, kooperációs mozgásban gazdag, megfelelő intenzitású napi rendszeres testmozgás biztosítja a kondicionális és koordinációs képességek fejlődését, hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált, sokoldalú fejlesztéséhez. A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépítve minden napjainkba elősegítik a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás, tanulási képesség fejlődését. A játékot, játékosságot alapvető eszközként értelmezzük és alkalmazzuk a spontán és irányított mozgásos tevékenységek során. Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítani kell. Lehetőséget biztosítunk a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széles körű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására. Az óvodai élet minden tevékenysége során különös figyelmet fordítunk a tartáshibák kiküszöbölésére, a tartás javítására, mely a prevenciót szolgálja. Biztosítjuk, hogy a gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően gyakorolhatják a különböző mozgásformákat. Nagy hangsúlyt fektetünk a várakozási idő minimálisra csökkentésére, a folyamatos mozgás biztosítására.

Mindennapos testmozgás feladatai:

- az egészséges életmód megalapozása a rendszeres, mindennapos testmozgások biztosításával
- A mindennapos irányított testmozgás részét képezik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron szervezzük.
- mozgás megszerettetése és a pozitív érzelmi viszony kialakítása.
- kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazása
- az eltérő adottságú gyermekek számára a testmozgás során a sikerélmények biztosítása
- a gyermeki szervezet arányos, sokoldalú fejlesztése;
- a motoros képességek, pszichomotoros készségek fejlesztése;
- a vázizomzat erősítése;
- a helyes testtartás, izomegyensúly kialakulása;
- a mozgás - és játékgény természetes gyakorlatokkal, játékkal történő kielégítése;

- szociális, érzelmi-akarati képességek (alkalmazkodás, fegyelem, kitartás, együttműködés, helyzetfelismerés döntés és kudarcűrő képesség);
- térbeli mozgás, téri tájékozódás a tér sokoldalú bemozgásával

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- a gyermekek szeretnek mozogni; a mozgás életvitelük részévé váljon;
- kialakul a gyermekek összerendezett mozgása (nagymozgás, finommozgás);
- ismerik az irányokat, tudnak a térben és síkban tájékozódni;
- betartják a szabályokat a különböző versenyjátékok, ügyességi játékok játszásakor;
- tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni;
- szeretnek futni, képesek hosszabb távon, kitartóan kocogni;
- képesek különböző labdagyakorlatok végzésére;
- váljon igényükké a normákkal való azonosulás és a csoportszellem kialakulása.
- a konkrét mozgásformák megnevezésével fejlődik aktív szókincsük (beszéddel kísért mozgás végrehajtásakor, a testrészek, irányok megnevezésével).
- képesek a siker és a kudarc megfelelő megélésére, kialakul bennük az egészséges verseny – és csoportszellem.

3.2. Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység: az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.

Cél:

A tapasztalatszerzésen és környezet megismerésen alapuló a munkavégzéséhez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakítása, amelyek a mindennapi életben a gyermek személyéhez és környezetéhez kapcsolódó feladatok ellátását biztosítják. A munkavégzésen keresztül a munka értékteremtő jellegének megalapozása.

Tartalom:

Az óvodai munka és munkajellegű játékos tevékenység mindig önként vállalt, örömmel végzett, rendszeres és folyamatos, aktív tevékenység. A tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének lehetősége, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának a közösségi kapcsolatok a kötelesség- és felelősségvállalás alakításának fontos eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Az óvodai munkatevékenység lehetőségeinek kiaknázása nélkülözhetetlen az életre való felkészítésben, a gyakorlatias tudás megalapozásában. A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység – az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás. Az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető a gyermek számára. Ez a folyamatos visszajelzés a legnagyobb motiváló erő; ösztönző, megerősítő tényező. Lehetőséget nyújtunk a munka valódi értékteremtő jellegének megtapasztalására.

Munka jellegű tevékenységek:

Önkiszolgálás:

- testápolás;
- öltözködés;
- közvetlen környezetük rendben tartása.

Közösségért végzett munka:

- naposi munka (megbízások);
- alkalomszerű munka (udvari, kerti, gyűjtő munka, egyéni megbízások végzése, növény- és állatgondozás).

Feladataink:

- A munkához való helyes, pozitív viszony kialakítása.

- Lehetőségek biztosítása a gyermeknek, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, ill. a társai érdekében végzett munkatevékenységet.
- A munkatevékenység örömeinek megtapasztaltatása, amely során a gyermek teljes önállósággal, óvodapedagógusi koordinálással, nevelő-oktató munkát segítők segítségével cselekvő tapasztalatok birtokába jut.
- A munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközök folyamatos biztosítása
- A munkatevékenység végzése minden esetben differenciáltan, a gyermekek sajátos igényeinek figyelembevételével valósítjuk meg, melynek során a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, valamint a kitartás az önállóság, a felelősség, a céltudatosság bontakozik ki.
- A munkajellegű játékos tevékenységek megtapasztaltatása, hogy az ember folyamatosan alakíthatja, kellemesebbé teheti környezetét, értéket teremthet.
- A gyermeki munka folyamatos, konkrét, reális és a gyermeknek saját magához mért fejlesztő értékelése, amely tudatos pedagógiai szervezést és a gyermekkel való együttműködést igényel.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- önállóan végzik a testápolási, tisztálkodási teendőket;
- betartják a kulturált étkezés szabályait;
- teljesen önállóan öltözködnek;
- ügyelnek saját külsejükre, környezetük rendjére;
- szeretnek közösen dolgozni;
- önállóan, igényesen végzik a naposi munkát;
- szívesen vállalkoznak egyéni megbízásokra, munka jellegű tevékenységekre
- ismernek alapvető munkafogásokat, a munkaeszközöket a funkciójuknak megfelelően használják
- örömmel segítenek a kisebbeknek;
- aktívan részt vesznek a környezetvédelmi feladatok végzésében

3.3. Társas és közösségi tevékenységek

Cél:

A társadalmi gyakorlatra való általános felkészítés. A gyermek váljon képessé a közösségben élni, tevékenykedni. Tanuljon meg másokkal érintkezni, együttműködni.

Tartalom:

A társadalom élete jórészt a társas és közösségi kapcsolatok keretén belül zajlik. Az óvodai tevékenységi formák alkalmasak arra, hogy a gyermek egyéni öröme túl a közös élményt is erősítse.

Minden gyermek egy egyéniség. A pozitív személyiségjegyekkel rendelkező egyének alkalmasak a sokszínű tevékenységre, társas együttműködésre.

Az óvodai közösség sikeres formálása esetén kialakul a közösségi érzés, tudat és magatartás (mások megbecsülése, tolerancia) formálódik a csoport közvéleménye.

A tevékenységek biztosításával, a gyermek egyéni öröme túl, a közös élményt is biztosítjuk.

A személyes kapcsolatok során egyaránt a szabadságra, a nyíltságra és az őszinteségre építünk. Kialakulnak a közösségi élet normáit kifejező szokások, melyek megalapozzák a közösségi beállítódást, befolyásolják a gyermek cselekedeteit és beilleszkedését a közösségbe.

Nyitott, demokratikus légkörben, partneri viszony kialakításával, szeretetteljes irányítással biztosítjuk a gyermeki önállóság és döntési képességek kibontakoztatását.

A gyermekek egyéni képességüknek megfelelően azonosulni tudnak a közösségi, erkölcsi igényekkel, kívánalmakkal.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

- A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
- A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

3.3.1. Az óvoda ünnepei

Cél:

A gyermekek az óvodai ünnepek alkalmával gyakorolják legteljesebben a közösségi tevékenységet.

Az ünnepeket a mindennapjaink sorából az előkészület és a szokatlanság emeli ki. A hosszabb, rövidebb ideig tartó távlatok ünnepi eseményként zárulnak.

Gyermekeink aktívan vesznek részt az előkészületekben, melyet az óvoda életének természetes menetébe építünk be. Az eseményekre való készülődés örömteli várakozással tölti el a gyermekeket, s további tevékenységre ösztönzi őket. Lehetőséget ad a legszélesebb körű komplex tevékenységformákra, melyek biztosítják a kommunikáció és kooperáció gyakorlását.

Ünnepeink csoport- és óvodaszintű rendezvényeink, naptári évhez, egy-egy jeles nap ünnepi szokásrendszeréhez igazodnak.

Az intézményben dolgozók ismerik és ápolják az intézmény múltját, hagyományait, nyitottak új hagyományok teremtésére. A külső partnereinket óvoda szintű rendezvényekre is meghívjuk.

ÜNNEPEINK	Óvodai szintű	Csoportszintű
<i>Az óvodai élet hagyományos ünnepei</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Óvodai bábszínház /szülők jelenlétével/ • Mikulás érkezése • Gyermeknap /szülők jelenlétével/ • Fészekhagyó ünnep - Ballagás /szülők jelenlétével/ 	<ul style="list-style-type: none"> • Név- és születésnap • Édesanyák napja /szülők jelenlétével/
<i>Néphagyományokhoz kapcsolódó ünnepek</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Mihály - napi vásár /szülők jelenlétével/ • Karácsony az óvodában • Farsangi mulatság /hét • Húsvéti népszokások Zöldág-járás • Majális • Pütkösdi játékok 	<ul style="list-style-type: none"> • Márton nap • Advent • Farsang • Húsvét
<i>Nemzeti ünnep</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Március 15. 	<ul style="list-style-type: none"> • Megemlékezés: az aradi vértanúk • 1956-os forradalom – október 23. • Nemzeti összetartozás napja június 4 • Államalapító Szent István elékének ünnepe – augusztus 20.
<i>Jeles napok</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Magyar népmese napja szeptember 30. • A bábozás világnapja március 21. • Kihívás napja 	<ul style="list-style-type: none"> • Magyar népmese napja szeptember 30. • A Költészet napja április 11. • A magyar kultúra napja január 22. • Debrecen napja április 11.

3.3.2. Néphagyományápolás

„Őseinktől kincsekkel teli tarisznyát kaptunk ajándékba...”

Cél:

A gyermekben a **szülőföld**, az ott élő emberek, a **hazai táj**, a helyi és **néphagyományok**, szokások, a **nemzeti, családi és tárgyi kultúra** értékeihez fűződő pozitív érzelmi viszony, a nemzeti identitástudat, a **keresztény kulturális értékek**, a **hazaszeretet**, a családhoz és **közösséghez való kötődés** kialakítása.

Tartalom:

A néphagyományörzés az **érzelmi nevelés** hatékony eszköze, ezért nevelésünk során a népdalok, népi játékok, népmesék felhasználásával biztosítjuk a népszokások átörökítését, a **néphagyományok** aktív megélését. A gyermek a tevékenységeken keresztül olyan, a későbbi életére is meghatározó élményeket kap, amelyek megalapozzák a szülőföldhöz, a társakhoz való érzelmi kötődést. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a **közösséghez való tartozás** élményét, a nemzeti, családi és tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek **szeretetét, védelmét**.

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek **erkölcsi tulajdonságainak** és **akaratának**, **szokás – és normarendszerének** megalapozása, melyben jelentős szerepe van a népmeséknek, a népi mondókáknak, a népdaloknak, a gyermek – és néptáncoknak, a népijátékoknak, és a néphagyományoknak.

Feladataink:

- Megismertetni a gyermekeket a gyökereinkkel, a **néphagyományokkal**, azokkal a tapasztalatokra, megfigyelésekre épülő tudásanyaggal, amelyet az előttünk járó nemzedék felhalmozott és örökségként hagyott ránk.
- a népdalok, a népi hagyományokat felelevenítő mondókák, a gyermek- és néptáncok, a népi játékok megszerettetése, amely segítik a hagyományaink megismerését, miközben fejlesztik a gyermekek zenei képességeit,
- a magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, a népi hagyományokat felelevenítő rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi, a népi- népmesék bemutatása segíti a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődését és fejlesztését és nemzeti identitástudatuk, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alakítását.

-
- a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal való ismerkedés lehetőségének megteremtése.
  - a gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együtt-játszás, együtt-dolgozás képességeinek kialakítása és gyakorlása, amelyek erősítik néphagyomány közösségformáló erejét.

3.3.3. „Zöld óvoda” program

„Ki a természetbe!”

/Rousseau/

Először a „Zöld Óvoda” címünket 2015-ben szereztük meg, bár évekkorábban is meghatározták nevelési folyamatunkat a „zöld” elvek. Zöld programunk az Óvodai nevelés országos alapprogramja mellett óvodai programunkkal összhangban áll, és beépítjük programunkba a „Zöld Óvoda” elvárási rendszerét. A környezeti nevelés maga az életre nevelés az óvodai nevelés egészében valósul meg, a „zöld” tartalmak minden tevékenységi formában jelen vannak. A környezettudatos életre nevelés és viselkedés formálása a helyes magatartási szokások alapozásával kezdődik, az egészséges életvitel megismertetése, gyakorlása mindennapjainkban történik. 2024-től intézményünk Örökös Zöld Óvoda címmel rendelkezik.

Cél:

Alapozódjanak meg azok a **szokások, szokásrendszerek, viselkedésformák**, melyek a természet és ember által létrehozott környezettel való harmonikus **együttélést** és a **fenntarthatóságot** teszik lehetővé. Alakuljon ki a gyermekek természethez fűződő **pozitív kapcsolata**, az élet tisztelete, a növények és állatok szeretete, óvása, védelme. Formálódjon az óvoda felnőtt közösségének, a gyermekek családjának **környezettudatos szemlélete**.

Feladataink:

- A gyermekek tájékozottságának gazdagítása a közvetlen környezetük értékeiről, lakóhelyük nevezetességeiről, helyi sajátosságairól.
- „Zöld” jeles napok megismerése és megünneplése
- Bővüljön az intézmény partner kapcsolata, nyíljon sokszínű lehetőség szűkebb és tágabb környezetük megismerésére a nevelés színtereinek kiterjesztésével.
- Lássák meg az újra felhasználás lehetőségeit a feleslegessé vált hulladékokban.
- Váljanak a természeti és társadalmi környezetben jól tájékozódó és problémahelyzetekhez kreatív módon hozzáálló, megoldásokat kereső emberekké.

- Pozitív érzelmi viszony kialakítása és mélyítése a gyermek és a természet élővilága, jelenségei között az ismeretszerzés, a megfigyelt élőlény tanulmányozása során, lehetőség szerint a helyszínen, saját természetes élőhelyén megvalósulva.
- A gyermekek figyelmének felhívása a természet, az élővilág sérülékenységére, példamutató óvó-védő magatartás gyakorlásával. Környezetüket szerető, megbecsülő emberek nevelése, szűkebb és tágabb környezetük értékeit, sajátosságait felfedező, védő- óvó szemléletű állampolgárok nevelése.
- A környezettudatos életvitel, környezetbarát szemléletmód, a fenntartható élet szabályaival, szokásaival való megismerkedés, ezek gyakorlása. A környezettudatos magatartás kialakításához-, a környezet védelméhez és megóvásához, a fenntarthatósághoz kapcsolódó szokások kialakításának alapelveinek megismerése.

Zöld kalendárium

Autómentes világnap szeptember 22.

Állatok világnapja október 4.

A víz világnapja március 22.

Egészség világnapja április 7.

Föld világnapja április 22.

Madarak és fák napja május 10.

Környezetvédelem világnapja június 5.

Takarítás világnapja szeptember 16.

Komposztálás ünnepnapja október 10.

Kézmosás világnapja október 15.

Újságpapír világnapja március 1.

Az óvodapedagógusoknak lehetőségük van arra, hogy a Zöld kalendárium programjaiból – a gyermekek, csoport érdeklődési körének megfelelően – szabadon választhassanak.

3.4. Szabadidős tevékenység

Cél:

A gyermekeknek **mintát** adni, lehetőséget biztosítani a szabadidő **tartalmas** eltöltésére, **kreatív** tevékenységekre. A különböző, egyidejű lehetőségek között **szabad választás** biztosítása, a **minőségi idő** eltöltéséhez.

Tartalom:

A szabadidős tevékenység minden fajta, a gyermek által **önként választott** játék, munka és tanulási tevékenység. A szabadidős tevékenységek **sajátos jelleget** öltenek intézményünkben, a gyermekek önállóan és a lehetőségekhez mérten tevékenykedhetnek. A szabadidős tevékenységek a gyermek életkora, az óvodapedagógus és a gyermekek érdeklődése, a rendelkezésre álló, illetve saját kezűleg készített eszközök és az **aktualitások** függvényében szerveződnek.

Intézményi sajátosságunk a megvalósítás tekintetében:

1. A csoportszobában, a csoporton belül szervezett és felkínált tevékenykedés lehetőségének biztosítása délelőtt és délután, differenciáltan pihenési időben is.
2. Két szomszédos csoport között átjárást biztosítunk igény és alkalomszerűen az óvodapedagógus által meghatározott időtartamban. Szomszéd csoportok együttműködése konstruktív, többirányú. Szabad játék során biztosított az átjárhatóság a különböző korosztály számára gyermeki igény szerint. Pedagógiai munkánk hatékonysága és eredményessége érdekében különös figyelmet fordítunk arra, hogy a kapcsolattartás lehetősége a testvérgyermekek számára, az óvodássá válás kezdeti időszakában biztosítva legyen.
3. A szomszédos csoportok gyermekeinek kooperációját, kommunikációját, közös élmények megélését, egyes, a jeles napok, ünnepek közös feldolgozásával fejlesztjük:
  - mese, báb és dramatikus játékok,
  - Népmese napja,
  - Mikulás várás,
  - Farsang,
  - Nemzeti ünnepeink.

Feladataink:

- a szabadidős tevékenységek megtervezése, objektív feltételeinek biztosítása,
- a választható tevékenységek körének folyamatos bővítése a gyermekek egyéni érdeklődésének, kedvenc időtöltésének egyéni kérésének figyelembevételével, differenciálással, sikerélményhez juttatás.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- a gyermek tapasztalatot szerez, ill. képessé válik többféle lehetőség közötti választásra és döntések meghozatalára;
- önismerete kialakulóban van: megtapasztalja teljesítőképessége lehetőségeit;
- sikeresen, eredményesen gyakorolja a kommunikációt és kooperációt változott körülmények között is;
- fokozódik érzelmi gazdagsága a sokfajta érzelm átélésével
- megismeri a szabadidő kulturált, értékes, minőségi eltöltését.

4. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések: kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése

„Minden gyermekben meglévő közös vonás,
hogy mindnyájan különbözőek vagyunk”

Alapelvünk:

A gyermekek joga, hogy sajátos szükségleteiknek, állapotuknak megfelelő segítséget kapjanak, készségeik, képességeik kialakításában, személyiségük védelméhez, fejlesztéséhez.

Cél:

Az érzelmi nevelésen belül az ember szeretetére, a közösség és az individuum együttes elfogadásának ösztönzése.

Nevelési elveink biztosítják a gyermekek mindenk felett álló érdekének érvényesülését, az esélyegyenlőséget, az egymás megértésén és tiszteletén alapuló magatartást, és az egyéni képességek fejlesztését. A közösségben a „mássággal” szembeni tolerancia és segítőkész szándék belsővé tétele, az ember, mint érték megtapasztalása. A kiemelt figyelmet igénylő gyermek önmagához viszonyított, optimális fejlődése a gyermekközösségben, pozitív ráhatásokra építve.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus vagy más gyógypedagógus, konduktor stb.) közreműködésével.

4.1. A különleges bánásmódot igénylő gyermekek

4.1.1. Sajátos nevelési igényű gyermekekkel összefüggő pedagógiai tevékenység

A sajátos nevelési igény (SNI) fogalmának tágabb értelmezése azokat a különleges bánásmódot igénylő gyermekeket jelöli, akiknek állandó vagy átmeneti jelleggel fizikai, biológiai, pszichikai, intellektuális, családi vagy szociokulturális okok miatt egyéni, a többségtől eltérő nevelési-oktatási szükségleteik vannak.

Alapító okiratunk szerint alaptevékenységünk:

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 4. § 14a.

pontjának a), r) és s) alpontjai szerinti:

- óvodai nevelés,
- a többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, akik a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem-, vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdenek,
- azoknak az értelmi fogyatékos (enyhe- és közép súlyos értelmi fogyatékos), több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos sajátos nevelési igényű gyermekeknek az óvodai nevelése, akik az e célra létrehozott gyógypedagógiai óvodai csoportban eredményesebben foglalkoztathatóak.

Intézményünk külön sajátos nevelési igényű pedagógiai programmal rendelkezik.

4.1.2. A beilleszkedési és magatartási nehézségekkel (BTMN) összefüggő pedagógiai tevékenység

Magatartászavar (figyelemzavar, hiperaktivitás, agresszivitás, szorongás, visszahúzódó magatartás) egyre nagyobb számban fordul elő a gyermekek között, és beilleszkedési zavarokhoz, ill. kommunikációs nehézségekhez vezet. A viselkedészavarok többféle tünetet mutatnak, amelyek fokozatosan erősödhetnek. Ezek a tünetek megakadályozzák a gyermek

optimális fejlődését, a kudarcok pedig másodlagos tüneteket okozhatnak. Ezért rendkívül fontos a **minél korábbi felismerés**, pontos diagnózis (orvos - pszichológus által) és a célirányos, komplex, fejlesztő pedagógiai ellátás biztosítása. (Nkt. 4.§ 6.b. BTMN gyermek felzárkóztatására és készségfejlesztésére irányuló kötelező foglalkozás)

Magatartászavaros gyermek nevelésében fontos a határozott, meleg attitűd alkalmazása.

A fejlesztő foglalkozások feladata

- Ésszerű és belátható szabályrendszer kialakítása.
- A gyermek motivációjának felkeltése – a motivációs szint erősítése.
- A gyermek önértékelésének fejlesztése.
- Figyelem és önkontroll fejlesztése.
- Pszichomotoros fejlesztés.
- Biztonságérzet, belső nyugalom megteremtése.

Szociális, integrációs képességek alakítása

- Kapcsolatteremtő képesség fejlesztése (kontaktus kialakítása utánzó, imitációs, szerep és népi gyermekjátékokkal).
- Önmagukról alkotott kép fejlesztése (testséma ismeret, énkép alakítása tükörijátékokkal, mozgásos játékokkal).
- Baráti kapcsolatok kiépítése és ápolása.
- Szociális magatartásformák gyakorlása (szokások betartása, egymás segítése).
- Kulturált viselkedés elsajátítása (illem).

A kognitív képességek terén mutatkozó egyéni eltérések csökkentése

Első és legfontosabb feladat a gyermekek képességstruktúrájának feltárása. A fejlett funkciókra építve fejleszthetjük az elmaradott területeket. A képességek kibontakoztatása szempontjából az egyéni differenciálás a leghatékonyabb, ezért egyéni fejlesztési tervet dolgozunk ki.

Fejlesztési feladatok:

- Mozgáskoordináció fejlesztése.
- Érzékszervi észlelés, kognitív funkciók fejlesztése.
- vizuomotoros koordináció, grafomotoros ügyesség fejlesztése.
- Orientációs képességek fejlesztése a környezetben való tájékozódás elősegítésére.

Beszédképesség – kommunikáció fejlesztése, egyéni eltérések csökkentése.

- Akadályozott, vagy megkésett beszédfejlődés.
- Beszéd- és nyelvfejlődési zavar (beszédszervek állapota).
- Általános vagy részleges pöszeség.
- Dadogás és hadarás.
- Diszfónia.

4.1.3. Kiemelten tehetséges gyermek

Óvodánkban a tehetség fejlesztése sajátos körülmények között zajlik. Viszonylag kevés az a gyermek, akinek a tehetsége korán megmutatkozik. (kiválóan rajzol, énekel, számol fejben.stb.) Az óvodai tehetséggondozás a tehetség-ígéreték megtalálásával kezdődik, majd a fejlesztés egyénre szabott módjaival folytatódik.

A tehetséges kisgyermek korai jellemzői:

- meglepő pontosságú, illetve részletességű hosszú-és rövid távúmemória
- az átlagnál sokkal hosszabb ideig képesek egy dologra figyelni,
- gyorsan kialakuló és változatos szókincs,
- fejlett képzelőerő,
- korai figuratív rajzolás,
- fejlett alkotó tevékenység,
- valóság és fikció korai megkülönböztetése,
- humorérzék fejlettsége,
- magánál idősebb játszótársak preferálása,
- absztrakt gondolkodás,
- matematikai készségek fejlettsége,
- saját személyéről való tudatosság és önreflexió korai megjelenése,
- szenvedélyes érdeklődés a külvilág felé, fejlett koordinációk és finommotoros mozgás.

A tehetséggondozás céljai:

a tehetséges gyermek erős oldalának fejlesztése,

egy adott tehetséges gyermek (tehetséggel összefüggő) gyenge oldalainak kiegyenlítése „megelőzés”, „légkörjavítás”, olyan területek támogatása, amelyek kiegészítik a tehetségfejlesztést.

Intézményünkben

- óvodai csoportban
- kreativitást fejlesztő „tehetségdonozó” foglalkozásokon történik

A tehetségfejlesztés a mindennapi cselekvéses helyzetekbe van beépítve, a gyerekek szabadon dönthetnek, hogy részt vesznek-e a felkínált tevékenységekben. A helyzetek nyitottak, bármikor bárki bekapcsolódhat, vagy kiléphet a tevékenységből.

4.2. A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek

Óvodásaink eltérő családi milióból, szociokulturális környezetből változatos értékrenddel érkeznek óvodánkba. Fontos feladatunk az egyéni sorsokkal való törődés.

Hátrányos helyzetű: az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontjában a gyermeket együtt nevelő mindkét szülő, a gyermeket egyedül nevelő szülő, illetve a családbefogadó gyám legmagasabb iskolai végzettsége alacsony
- a szülő, a gyám alacsony foglalkoztatottsága
- az elégtelen lakáskörülmények

Halmazottan hátrányos helyzetű:

- az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az (1) bekezdés a)–c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll, (1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról (a továbbiakban: Gyvt.)

Cél:

Az esélyegyenlőség biztosítása, a családok szociokulturális helyzetéből adódó hátrányok csökkentése, kompenzálása.

Az egyéni bánásmód, a családi nevelés gyermek iránti felelősségének erősítése, a tapintatos egyéni, személyes kapcsolattartás alapvető nevelési módszerünk.

Feladataink:

- A gyermeki jogok védelme, esélyegyenlőség biztosítása.
- A gyermek és körülményeinek megismerése, regisztrálása, folyamatos nyomon követése.
- Képességei kibontakozását gátló tényezők feltárása.
- A lemaradás mértékének, minőségének megállapítása.
- Szülőkkel közös út keresése, a gyermek harmonikus személyiségfejlődése érdekében.
- Segítségnyújtás a hátrányok enyhítésére az óvodai keretek közötti kompenzálás biztosítása.
- Egyéni, differenciált készség- és képességfejlesztés, egyénre tervezetten, a gyermek fejlődését folyamatosan nyomon követve.
- Hatékony együttműködés kialakítása a szülőkkel, valamint az óvodán kívüli szervezetekkel és alapítványokkal is. Személyi és tárgyi feltételek biztosítása.
- A szülővel való közvetlen viszony kialakítására törekszünk, személyes törődéssel és fejlesztéssel igyekszünk a gyermek fejlődését segíteni.
- Évenként feltárjuk azokat a körülményeket, amelyek óvodásaink családi helyzetét hátrányosan érintik, illetve veszélyeztetik. A változásokra próbálunk időben reagálni. Esélyteremtés biztosítása.
- Kapcsolatteremtés, beilleszkedés a csoportba, tevékenységekbe – integrálódás segítése.
- Szülőkkel közös út keresése, a gyermek harmonikus személyiségfejlődése érdekében.
- Pozitív szociális szokások kialakulásának, gyarapodásának segítése.
- Az alapvető erkölcsi értékek megismertetése, tudatosítása, a közösségre és önmagukra irányuló helyes cselekvésre és aktivitásra készítő érzelmek kialakítása bábbal, dramatikus játékokkal, művészet eszközeivel.

Enyhítést szolgáló tevékenységeink:

- szükség esetén családlátogatások szervezése a gyermekvédelmi felelős részvételével,
- szülői konzultáció az óvodapedagógussal, gyermekvédelmi felelőssel,
- szülőknek tartott előadások, tanácsadás, külső segítség felajánlása,
- rendszeres egészségügyi felügyelet (védőnő),
- szülői közösség segítségnyújtása a rászorulóknak (kinőtt ruha, játék),
- egyéni fejlesztési terv készítése,
- szakszolgálatokkal együttműködés,
- sokoldalú, tevékeny, szabadidős tevékenység.

Az intézmény igazgatója köteles:

- jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a DMJV Család- és Gyermekjóléti Központjánál,
- hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos, veszélyeztető magatartás esetén.

A gyermek veszélyeztettségére utaló jelek:

- fizikai bántalmazás,
- gyermek szexuális bántalmazása,
- szülői felügyelet hiánya,
- elhanyagoló szülői magatartás,
- hajléktalanság, rendkívül rossz lakáskörülmények,
- pszichés bántalmazás,
- éhezés, nem megfelelő táplálkozás,
- indokolatlan hiányzás óvodából,
- minimális jövedelmi viszonyok.

4.3. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek

Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek: az a gyermek, akinek egészségügyi ellátása az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 89. §-a szerinti általános járóbeteg-szakellátásban vagy az Eütv. 91. §-a szerinti általános fekvőbeteg-szakellátásban részt vevő szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben a harminchat nevelési napot várhatóan meghaladja, és emiatt az óvodai nevelésben a 8. § (2) bekezdése szerinti formában nem tud részt venni.

A 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 72. § (1a) bekezdés szerint „a szülő kötelezettsége, hogy a nevelési oktatási intézménnyel óvodai vagy tanulói jogviszonyban álló cselekvőképtelen, vagy korlátozottan cselekvőképes fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermeke fokozott figyelmet igénylő egészségi állapotáról és a megteendő sürgősségi intézkedésekről a beiratkozással egyidejűleg, vagy a diagnózis ismertté válását

követően haladéktalanul tájékoztassa a nevelési-oktatási intézményt, továbbá köteles gondoskodni, hogy az életmentő gyógyszert a gyermek mindig tartsa magánál”

Diabétesz- cukorbetegség a gyermekkor leggyakoribb anyagcsere-betegsége. A gyermekkorban kialakuló cukorbetegség az esetek döntő többségében az úgynevezett 1-es típusba sorolható, tehát az inzulinhormon abszolút hiányára vezethető vissza. A 2-es típusba gyerekeknél az esetek mintegy 1-2 százaléka tartozik. Diabéteszes és fokozott allergiás betegséggel élő gyermekek számára, a gyermek egészségének megőrzésére céljából fokozott figyelmet fordítunk. (Nkt.25.§ 5a-5d)

Anafilaxia - rovarcsípések vagy rovarmarások, ételek, gyógyszerek vagy egyéb allergének által kiváltott súlyos allergiás reakciók, valamint fizikai terhelés hatására fellépő vagy ismeretlen eredetű állapot. (EpiPen használata)

Az allergiás és anafilaxiára hajlamos, valamint az I. típusú diabétesszel élő gyermekek speciális ellátására vonatkozó eljárásrendet az intézmény SZMSZ-e tartalmazza.

Integráció/ Inklúzió várható eredményei, pozitív hatásai:

Az integráció hatása az egyéni megsegítést igénylő gyermekre:

- A gyermeknek sikerül beilleszkednie a környezetébe, biztonsággal eligazodik az óvodában, és erre az iskolában is képes lesz.
- A gyermeknek sikerül beilleszkednie a közösségbe. (elfogadja társait és őt is elfogadják, a csoportjában és az óvoda többi csoportjában is)
- Fejlődése eléri a lehetőségeihez mért legmagasabb szintet.
- Részt tud venni az óvoda közös életében. (pl.: közös kirándulás, óvodán kívüli programok)
- Átveheti a csoport többi tagjának magatartási és viselkedési formáit.
- Jobban fejlődik önállósága.
- Reálisabb énkép kialakulása.

Az integráció hatása a közösségre:

- Megtanulják elfogadni az egyéni különbségeket.
- Érzékenyebbek lesznek mások problémáira.
- Alakul a szociális kompetenciájuk, társuk iránti felelősségérzet, figyelmesség, gondoskodás.

5. Differenciálás

Pedagógiai szemléletünkben a differenciálás:

A hátrányokkal és a kimagasló képességekkel rendelkező gyermekek nevelése az egyéni sajátosságokat figyelembe véve, azokhoz alkalmazkodva.

A nevelési folyamat olyan speciális megszervezése, megvalósítása, amikor az egyéni sajátosságokkal rendelkező gyermekek párhuzamosan, eltérő módon, testre szabott tevékenységeket végeznek. A gyermekek különbözősége iránt egyfajta bánásmód, szemléletmód jellemzi tevékenységeinket, amelyek megnyilvánulnak a következőkben:

- szemléletmód,
- fejlesztési stratégia,
- metodikai eljárás,
- struktúra – szervezeti keret, munkaforma,
- tartalmi struktúra.

Az egyéni bánásmód és differenciált fejlesztés alapját képező együttműködő óvoda-család kapcsolat már a beszoktatás ideje alatt jelentőssé válik (életkor, testi és pszichés jellemzők, szociokulturális háttér, tehetség jelei, zavar a fejlődésben, magatartás- és viselkedésproblémák stb.). A differenciált fejlesztő munka az óvodapedagógustól sokféle, többszintű megoldásokban való gondolkodást kíván.

- A gyermek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása.
- Az óvodába kerüléskor részletes anamnézis felvétele, fejlettségmérés, egyéni fejlesztési terv készítése a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek részére.
- Folyamatos fejlettségmérés, egyénre szabott fejlesztés, tudatos óvodapedagógiai munka, hogy a hátrányokat csökkenteni tudjuk.

Egész napunkat áthatja a differenciálás. Már a reggeli érkezéstől, köszöntéstől, a mindennapi játéktevékenységeken, kezdeményezéseken, felkínált tevékenységeken keresztül, egészen az étkezések, egészségügyi szokások elsajátításáig. Differenciálunk a felkínált eszközökkel, vizuális technikákkal, a tevékenységre szánt időtartammal, és annak tartalmával, szervezési keretekkel, munkaformákkal egy kezdeményezésen belül (egyéni, mikrocsoportos), együttműködéssel, munkamegosztással, pedagógus segítségnyújtásának mértékével egy feladat kapcsán. Mindig egyénre szabottan tesszük ezt, aminek elengedhetetlen feltétele a kisgyermek

megismerése, képességeinek „feltérképezése”, hiszen csak ezután tudjuk hatékonyan fejleszteni őt.

Életkoruknak és fejlettségüknek megfelelő sokszínű tevékenységet, játéklehetőséget biztosítunk – közben módot adunk a spontán utánzásos tanulásra. Az egész életen át tartó tanuláshoz nélkülözhetetlen képességek, készségek és kulcskompetenciák fejlesztése. A gyerekek érdeklődésére, aktivitására, cselekedtetésére építve fejlesztjük gyermekeink képességeit, készségeit.

Cél:

Az egyénre szabott képességfejlesztéssel jól kommunikáló, az anyanyelv szabályait helyesen alkalmazó, kiegyensúlyozott, környezetében jól eligazodó gyermekek nevelése.

Biztonságos, családi légkör megteremtésével a testi, az érzelmi, értelmi és a szociális fejlődés elősegítése, a hátrányos helyzetből adódó különbözőségek kompenzálása.

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai differenciált nevelési folyamat eredményeként testileg, lelkileg, szociálisan és értelmileg is elérje az életkorának és képességeinek megfelelő legmagasabb szintet; nyitott, önálló, érdeklődő és kiegyensúlyozott gyermek legyen óvodáskor végére.

Feladataink:

- a gyermekek folyamatos megfigyelése, képességeik feltérképezése,
- különbségek, eltérő fejlettségi szintek, teljesítménykülönbségek természetes jelenségeként való kezelése – attitűdformálás,
- egyéni bánásmód elvének alkalmazása,
- a gyermekek érdeklődésére, meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire épülő változatos tevékenységek szervezése,
- a gyermeki kíváncsiság, érdeklődés felkeltése fenntartása,
- természetes helyzetek teremtése a tapasztalatszerzésre,
- a problémamegoldás, az egyéni gondolkodási stratégiák kialakításának segítése,
- magatartásuk erősítése.

6. A Sajátos nevelési igényű gyermekek pedagógiai programja

Bevezetés

Intézményünk 2005. szeptemberétől látja el a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek óvodai nevelését, valamint azon sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatait, akik a szakértői bizottság szakvéleménye alapján értelmi fogyatékos (enyhe- és közép súlyos értelmi fogyatékos), több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozott fogyatékos, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) rendelkeznek.

A speciális csoport a pedagógiai szakszolgálat szakértői bizottságának szakvéleménye által kiadott **szakértői vélemény** alapján fogadja a gyermekeket, melyet komplex gyógypedagógiai, pedagógiai, pszichológiai és orvosi vizsgálat diagnosztizál.

Az sajátos nevelési igényű csoportba a **közép súlyos értelmi fogyatékos és az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek az 3. életévüket betöltve** kerülhetnek intézményünkbe, mivel az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget a gyermek csak speciális nevelés keretében, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés mellett érheti el.

1. A sajátos nevelési gyermek jellemzői:

A sajátos nevelési igényű gyermekek közös vonása, hogy fejlődésük lelassult, s a mennyiségi eltérés mellett minőségi eltérés is tapasztalható. Míg a problémamentesen fejlődő gyermek egyenletesebb tempóban, időnként nagyobb lépcsőfokokon át jut el a célig, alacsonyabb lépcsőfok megmászásával, sokkal több gyakorlás után közelíti meg a célt, saját lehetőségeinek csúcsát.

Programunk figyelembe veszi a különböző funkciók egymásra épülését, hogy a szociális tanulás támogatása közben sikerélményt biztosíthassunk minden gyermeknek. Foglalkozásaink tartalma a gyermek egész személyiségére hat, a pszichomotoros fejlesztést szolgálja. Fejlesztő munkánk csak akkor lehet hatékony, ha a gyermek biztonságban érzi magát, ha tudja, hogy szeretjük, elfogadjuk, megértjük őt.

Integráció

Óvodánkban a sajátos nevelési igényű gyermekeket **lokálisan integrált** csoportban neveljük. Az integráció formája szerint: lokális integráció az, amikor az épek oktatási intézményében sajátos nevelési igényű gyermekek részére kialakított csoport működik. Ez az integráció típusa szerint: részleges integráció.

Intézményünkben megvalósul a **szociális integráció**, melyben a sajátos nevelést igénylő gyermekek a kortárs közösséggel közösen tevékenykednek az óvodai rendezvényeken, a játék- és szabadidős tevékenységek során. Testvércsoportokat hoztunk létre, ahol a sajátos nevelési igényű gyermekek a szervezett tevékenységekben rendszeresen részt vesznek.

Az inkluzív nevelés lehetővé teszi a **fordított integráció** megvalósítását, melyben a sajátos nevelést igénylő gyermekek csoportjában az óvodás korú ép társaik vesznek részt a komplex tevékenységekben. Fontos, hogy a gyermekek inkluzív (befogadó, az egyéni képességeket, adottságokat figyelembe vevő) oktatási intézményekben nevelődjenek, fejlődjenek. Hosszú távú cél a társadalmi beilleszkedés elősegítése.

Az együttnevelés jótékonyan hat a többségi óvodák gyermekeire is. Megtanulnak természetes módon együtt tevékenykedni sérült társaikkal. A közös tevékenységek közben fejlődik szociális érzékenységük. A sérült társaikról szerzett pozitív tapasztalataik megelőzik az előítéletek kialakulását. Ez elősegíti az értelmileg akadályozott gyermek esélyeit a társadalmi beilleszkedésre.

2. A SNI gyermekek nevelésére vonatkozó alapelvek, célok, feladatok és pedagógiai koncepció:

Alapelvek:

Valljuk, hogy az óvodai nevelés csak szeretetteljes, meleg, családi légkörben lehetséges, s csak ez a körül ölelő védettség adhatja meg a gyerekek számára azt az érzelmi biztonságot, mely kiegyensúlyozott fejlődésük alapvető záloga. A sérült gyermekek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az apró eredményeket is értékelő környezet segíti. A gyermek iránti elvárást fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg. A támogató környezet hatására a gyermek maga is befogadóvá, elfogadóvá, együttműködővé, segítőkesszé válik. Az óvodáskor végére így a gyermek a különbözőségekkel természetes módon él együtt, korának megfelelő mértékben empátikus, szolidáris játszótárs, csoporttárs.

Cél:

A sajátos nevelési igényből fakadó hátrányok csökkentésével, kedvező oktatási feltételek megteremtésével a sajátos nevelési igényű gyerekek alkalmassá válnak a társadalmi integrációra. A többségi csoportba járó gyerekek elfogadják és tolerálják a különbözőséget. A család bevonása, tehermentesítése, támogatása a speciális nevelés során.

Feladataink:

- Ha a felmentést engedélyező szerv azért engedélyezi a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, vagy a szakértői bizottság azért javasolja a tankötelezettség megkezdése alóli felmentésre irányuló kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, mert a gyermek sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, akkor a gyermek számára az óvoda a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat biztosít, (Nkt. 45. § (2a) bek. szerint)
- az egészséges, harmonikus személyiségfejlesztés,
- a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi és szociális fejlettség elősegítése
- a tanulási képességeket meghatározó megismerési funkciók fejlesztése, kompetenciák megalapozása,
- a sajátos nevelési igényből eredő speciális fejlesztő tevékenységek megszervezése (motoros képességek fejlesztése, vizuális-, akusztikus-, taktilis észlelés, értelmi képességek fejlesztése, beszéd- és nyelvi képességek fejlesztése, megismerő folyamatok kialakítása, önállóság) szokások elsajátításának gyakoroltatása,
- a napi életritmusba a speciális tevékenységek beépítése, melyek a felzárkóztatást segítik elő,
- a sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés-specifikus fejlesztése, illetve a képességeket- és készségeket befolyásoló pszichikus funkciók fejlesztése, szakemberek segítségével,
- speciális módszerek, terápiás eljárások, technikák szakszerű megválasztása és azok alkalmazásával különböző képességek fejlesztése,
- differenciálás, a szükségletekhez igazodó segítségnyújtással képességfejlesztés, a hiányosan működő képességek kialakítása, fejlesztése, esetleg korrekciója valamennyi területen,

- interperszonális kapcsolatok alakítása,
- olyan modell nyújtása, amely pozitív irányba befolyásolja a gyermekek fejlődését,
- a nevelés-fejlesztés eszközeivel a társadalmi leszakadás megakadályozása, a sajátos nevelési igényből fakadó hátrányok kompenzálása, a tehetség gondozása.

Pedagógiai koncepció:

Egy olyan feltételrendszer biztosítására törekszünk, amely figyelembe veszi a sérülés változatosságát, az egyéni teherbíró képességet, a speciális nevelési szükségleteket, a harmonikus személyiségfejlesztést, a testi, szociális, értelmi érettség kialakítását, az iskolában történő beválás érdekében.

A gyermekek pszichikai fejlesztését a gyermekek érési folyamatához igazítjuk. Életkori sajátosságaiknak megfelelő eszközökkel kívánunk támaszt nyújtani az épp fejlődő pszichikus funkciók kibontakoztatásához és begyakoroltatásához.

Speciális fejlesztő munkánk a személyiségfejlődés valamennyi területét (testi, társas, érzelmi és kognitív) megcélozza, elősegítve ezzel:

- A testi fejlődést nagy és kismozgásokon keresztül.
- A társas és érzelmi fejlődést viták és ellentétek elsimításán, az impulzusok ellenőrzésén, egymás támogatásán és tiszteletén, kezdeményezésen és elfogadáson, a közös munkán keresztül.
- A kognitív fejlődést problémamegoldó helyzeteken, logikai feladatokon, a gondolkodás megszervezésén keresztül.
- Az érzelmi biztonság, a speciális nevelési szükségletekhez, életkori, érési sajátosságokhoz igazodó támasznyújtáson túl törekszünk: az interperszonális kapcsolatok, az énkép kialakítására, az önismeret fejlesztésére, attitűdök, normák kialakítására; egyéni bánásmód, fejlesztési módszerek, alkalmazásával segíteni az egyre pontosabb észlelést, fejleszteni a figyelem összpontosítását, a gondolkodást, az emlékezetet, elősegíteni a verbális és nonverbális kommunikáció kialakulását; a tanulási képességeket meghatározó struktúrák fejlesztésénél a mozgásra alapozunk.

Nevelési feladatok

1. Szokások kialakítása

A szokás- és szabályrendszerbe beépített tevékenységek visszahatnak az életkori folyamatokra. A gyermekek életkorának megfelelő életritmus kialakításánál figyelembe vesszük a családi szokásokat, a gyermekek egyéni sajátosságait. Az egészséges fejlődés alapvető feltétele, hogy a gyermek szívesen jöjjön óvodába, ne szorongjon. Ezt segíti elő a családi környezet, a kis létszámú csoport, az egyéni bánásmód elvének alkalmazása, az óvónőkkel kialakuló szeretetteljes kapcsolat, a bizalom. Fontos, hogy óvodánk feltételrendszere, szokásrendje, nevelési hatásai elősegítsék a gyermek egyéni képességeinek megfelelő alkalmazását. A gondozási feladatok végzése közben (pl.: öltözködés, tisztálkodás, stb.) kialakítjuk a bensőséges gyermek- felnőtt kapcsolatot. Ezzel megalapozzuk a gyermek önállóságát, hozzájárulunk én-tudata fejlődéséhez, életfunkciói megismeréséhez. Kialakítjuk a helyes napirendet, magatartás- és viselkedés szabályait, illetve az egészséges életmód higiénés szabályait. A jól megválasztott napirend, a határozott, de szeretetteljes követelés, az értelmes rend segíti a szokások kialakítását. A nevelés során egyre nagyobb szerepet kap az önállóságra nevelés, amely azonban soha nem nélkülözheti az ellenőrzést, az ehhez kapcsolódó jutalmazást, tiltást.

Cél:

A gyermekek testi védelme, gondozása, a család életformájának alakítása, életmódbeli szokások, napirend kialakítása, a test és a lélek harmonikus fejlődésének biztosítása, a testi képességek kibontakoztatása, a testi szükségletek kielégítése, higiéniai szokások kialakítása, a mozgáskészség fejlesztése, mindezek a szülőkkel szorosan együttműködve.

Feladataink:

- a táplálkozás, testápolás, öltözködés, mozgás, pihenés és alvás megszervezésével, az ehhez kapcsolódó gyermeki tevékenységekkel, és az ezen alapuló szokások kialakításával megfelelő életmód biztosítása,
- a szülő együttműködésével a gyermek szükségleteit figyelembe véve, az önkiszolgálás tevékenységének kialakítása, megalapozva így a képességekhez mért legnagyobb önállóság és az elérhető mértékű önálló életvitelre történő felülkészlést, alkalmasságot,
- az egyéni képességekhez igazodva a szokásrendszer helyes, következetes,

- kialakítása, az egészséges életmódra nevelés, a betegség megelőzése, a viselkedési normák kialakítása és következetes betartása a közösségben és a családban.

2. Egészséges életmód

Az óvodai élet során törekedni kell arra, hogy a gyermekek egészsége, későbbi igényei megalapozása érdekében kapja meg a szükségleteinek megfelelő gondozást, s egyre inkább legyen számára természetes igény az egészséges életmód.

Cél:

A gyermekek egészségének, edzettségének, egészséges táplálkozásának biztosítása, alapvető szükségleteinek kielégítése, a helyes életritmus, a mozgásigény, és a pihenés helyes arányának megteremtése.

Feladataink:

- az egészséges életmód kialakításához szükséges feltételek biztosítása,
- a megfelelő óvodai életritmus kialakítása,
- a szokás - és normarendszer kialakítása,
- a különleges gondozási igény kielégítése egyéni speciális megsegítéssel, sérülés- specifikus módszerekkel olyan mértékben, mely biztosítja, hogy a gyermek önállóan tudjon cselekedni,
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása,
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,
- gondozás,
- esztétikus, egészséges környezet kialakítása, egészségvédelem,
- edzettség biztosítása,
- testi nevelés, a gyermekek mozgásigényének kielégítése,
- az egészségmegőrzés szokásainak bemutatása, gyakoroltatása, a gyermekek egészségének védelme, óvása, megőrzése.

Megvalósulás területei:

- testápolás: Célja a tisztaság igényének felkeltése, a fokozatos önállóság: tudják a csapot kinyitni, elzárni, saját törölközőt felismerni, kis segítséggel kezét törölni, WC-használat után, étkezés előtt kezét mosni, tűrni a fésülést, kérjenek zsebkendőt, tudjanak orrot fűjni, üljenek helyes testtartással.
- étkezés: Esztétikus környezetben fokozatosan alakulnak az étkezési szokások az etetéstől az önálló kanalazáson át, megtanulják a villa használatát, a szalvéta használatát, a pohárból

ivást, a rágást. Ügyesebb gyermekek segítenek teríteni, az asztalt leszedni, letörölni, szemetet kivinni, kancsóból tölteni stb. Fontos az étkezésnél a helyes mérték, a tempó megtanulása is.

- öltözés-vetkőzés: A célszerű, könnyen le-felvehető kényelmes ruhadarabok segítik az önállóságra nevelést. Fontos, hogy igényelje a gyermek a tiszta, ápolts külsőt, a rendet. A fokozatosság elvét betartva tanulja meg az egyes ruhadarabok levételét, majd kis segítséggel az öltözködés fázisait, a saját ruhadarabok felismerését.
- wc-használat, szobatisztaságra nevelés: A pelenka nélkül rendszeres ültetés mellett nappal "száraz maradjon" állapottól el kell jutni az utánjelzés, majd szükséglet jelzéséig. A pelenkától a WC használatig, a WC- papír használatban többnyire segítséget igényelnek az óvodások.
- testedzés: a mozgásfejlettségi állapotnak megfelelő, teremben vagy szabad levegőn való tornázás, kirándulás, mozgás legyen igénye minden gyermeknek

3. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyerekek jellemző sajátossága, hogy magatartásukat érzelmeik vezérik, ezért csak érzelmi biztonságot nyújtó, otthonos, derűs, szeretetteljes légkörben valósulhat meg a családi nevelés kiegészítése, a gyerekek szociális kompetenciájának alapozása, fejlődése, alapvető erkölcsi normák és tulajdonságok alakulása, a közösségi együttéléshez elengedhetetlenül szükséges képességek formálódása, a társas környezetben megvalósuló magatartási formák elsajátítása.

Cél:

Olyan biztonságos, szeretetteljes környezet megteremtése, ahol az érzelmi biztonságot nyújtó pedagógus személyes példaadásával és segítségével elősegíti a sajátos nevelési igényű gyermekek önbizalmának erősödését, társas kapcsolataik kialakulását. A gyermekek átélhetik az elfogadás, a segítőkészség, az elismerés, a sikerélmény érzését.

Feladataink:

- egymásra odafigyelés, empátia alakítása,
- a szeretet és kötődés képességének fejlesztése,
- a közös tevékenységeken, rendezvényeken, báb és színházi előadásokon, ünnepi alkalmakon való részvétellel a közös élményt az együvé tartozás erősítése,

- különbözőség elfogadása,
- erkölcsi, érzelmi, akarati tulajdonságok fejlesztése,
- az élménybefogadás képességének fejlesztése,
- a nemzeti ünnepek és hagyományok megismertetése, ápolása az életkori sajátosságoknak megfelelően,
- a gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együtt játszás, együtt dolgozás a kooperáció és kommunikáció képességének kialakítása és gyakorlása,
- a konfliktusok kezelése,
- érzelmeik differenciálódásának, tartósságának növelése, az érzelmi labilitás csökkentése.

4. Anyanyelvi, értelmi nevelés és fejlesztés

Az anyanyelvi és értelmi fejlesztés, nevelés az egész óvodai nap folyamán spontán- és a pedagógusok által tudatosan szervezett- tevékenységi formák keretében valósul meg. A kommunikációs kompetenciák, az anyanyelvi- és a verbális képességek fejlesztése, helyes mintát adó, beszélő környezetben történő megvalósulása elősegíti az anyanyelv megismerését, megbecsülését, megszeretését is.

Cél:

A gyermekek anyanyelvi fejlődésének segítése, megalapozása, a kommunikáció különböző formáinak alakítása.

Feladataink:

- szeretetteljes, érzelmi biztonságot nyújtó, beszédre motiváló légkör kialakítása,
- lehetőség biztosítása minden gyerek számára a folyamatos beszédgyakorlására,
- a gyerekek aktív és passzív szókincsének folyamatos bővítése,
- a tudatos beszéd – és kommunikációs képességfejlesztés a különféle tevékenységeken keresztül,
- a gyermekek megismertetése a nonverbális kommunikáció általános szabályaival és a lehetőségek megteremtése, azok gyakorlása,
- a beszédmegértés és a koncentrációs képesség fejlesztése,
- beszédtechnika fejlesztése,
- sok dicséret, biztatás, a hibák közös kijavítása,
- valamennyi gyermek megismerése, sajátosságaik feltérképezése, kommunikációs készségei önmagához mért fejlesztése,

- óvodapedagógusi modell adása, utánzásra alkalmas viselkedéskultúra, beszédstílus,
- az óvodapedagógus-gyermek, gyermek – gyermek, sajátos nevelési igényű gyermek – gyermek közötti kommunikáció motiválása,
- a gyermekek szókincsének folyamatos bővítése, beszédmegértés, beszédtechnika fejlesztése,

Komplex foglalkozások, tevékenységek a csoportban

Az óvodánkba kerülő gyermek a tanulási képességet vizsgáló szakértői bizottságtól szakértői véleménnyel érkezik. A szakértői vélemény tartalmazza a komplex gyógypedagógiai-orvospszichológiai vizsgálat megállapításait a gyermekről, és fejlesztési javaslatokat sorol fel. A gyermekeknél a fogyatékosági típusok függvényében más-más terület kap nagyobb hangsúlyt.

Az óvodai fejlesztés minden esetben formális és informális, strukturált és kevésbé strukturált környezetben és helyzetekben létrejövő felméréseken alapuló, egyéni fejlesztés alapján történik. A foglalkozások rendszerének kialakítását, az egyéni, kiscsoportos és csoportos fejlesztési formák kialakítása, a pedagógiai vizsgálatok alapján meghatározott fejlettség határozza meg. Az óvodai tevékenységek tervezése és megvalósítása során a játékba integrált tanulás szervezési formáival és terápiás módszerek alkalmazásával tesszük lehetővé, hogy az óvodai élet minden területén érvényesüljön a differenciált egyéni fejlesztés.

1. Játéktevékenységek

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és egyben leginkább fejlesztő, mással nem helyettesíthető tevékenysége, s mint ilyen, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

A játék nem csupán szabadidős tevékenységet jelent, hanem jelen van minden célzott foglalkozáson is, a játék ismeretszerző funkcióval bír, nélkülözhetetlen a beszédfejlesztésnél, a mozgásnevelésnél, a finommotorika fejlesztésénél. A játék útján ismerkednek a világgal, a tárgyakkal és azok tulajdonságaival, fejlődik mozgásuk, értelmi képességeik, érzélemviláguk.

Cél:

Olyan örömteli játéklehetőségek megteremtése, amelyben a cselekvések gyakori átélésével a gyermekek egyéni vágyai, ötletei, élményei valóra válnak. Játék során a gyermekekben olyan tulajdonságok fejlődjenek ki, melyek később elősegítik a társadalomba való beilleszkedést.

képességét. (önállóság, mások tiszteletben tartása, kezdeményezőkézség, alá-fölé rendeltség elfogadása)

Feladat:

- nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése,
- a napirenden belül elegendő idő és hely biztosítása a játék számára,
- a funkcionális és az adekvát játékhasználat elsajátíttatása,
- a játékrepertoár bővítése egyénre szabottan,
- a gyakorló, konstruáló és elemi szerepjátékok megismertetése,
- a játék szociális dimenzióinak fejlesztése: az egymás mellett játszástól akár a közös játékig,
- a csoportszobában állandó játszóhelyek létrehozása, melyek viszonylagos elkülönülése biztosítja, hogy a más játékosok ne zavarják meg egymást,
- segítjük a társaikkal való közös játék megvalósítását, az együttes játék örömeinek felfedezését, kooperatív technikák elsajátítását.

2. Tanulási tevékenységek

Az óvodapedagógusok által tervezett-szervezett- irányított tevékenységek játékos jellege lehetővé teszi, hogy a különféle életkorú és fejlettségű gyerekek akkor kapcsolódjanak be, és addig vegyenek részt a tevékenységekben, amíg erre motiváltak és képesek.

Sajátos nevelési igényű óvodásaink közös vonása, hogy pszichés aktivitási szintjük alacsony, ezért minden területen nehezebben induló, lassúbb ütemű fejlődést mutatnak, motivációs bázisuk alacsony szintű, figyelemtartási problémákkal küzdenek. Tanulási tempójuk lassú, nehezen terhelhetőek. A fejlődés során a funkciók egymásra épülése bizonytalan, az egyes funkciók széles életkori határok között jelennek meg. Hatékony pedagógiai fejlesztőmunkánk során azonban a kis lépésekkel, sok gyakorlás útján eljuttathatók saját egyéni lehetőségeik csúcsára. A fejlesztés akkor hatékony, ha a gyermek biztonságban érzi magát, ha tudja, hogy a környezete elfogadja, megérti.

Fejlesztési alapelveink:

- kis lépések elvének alkalmazása, kellő időt hagyva a gyakorlásra, ismétlésre,
- fokozatosság elve,
- rendszeresség elve,

- egyéni bánásmód elve,
- utánzásra alapuló tanulás elve,
- tevékenység-és cselekvésközpontúság elve.

A célzott képességfejlesztés a tanulási tevékenységek során, a kötelező foglalkozásokon valósul meg: mozgásfejlesztés, anyanyelvi nevelés, vizuális tevékenységek, zenei nevelés alapjai, külső világ tevékeny megismerésére nevelés.

A foglalkozás formái:

- csoportos óvodai
- mikrocsoportos óvodai
- egyéni

Ennek megfelelően alakítottuk ki a foglalkozások heti rendszerességét. Kiemelten kezeljük az önellátás, önkiszolgálás folyamatos fejlesztését.

A foglalkozások megnevezése	A foglalkozás száma	A foglalkozás formája
Mozgásfejlesztés	5	Csoportos/Mikro csoportos
Anyanyelvi nevelés-Nyelvi fejlesztés	5	Csoportos/ Mikro csoportos
Rajzolás, kézügyesség fejlesztése-Vizuális tevékenységek	2	Csoportos/ Mikro csoportos
Éneklés, zenei nevelés alapjai	1	Csoportos/ Mikro csoportos
Külső világ tevékeny megismerésére nevelés	2	Csoportos/ Mikro csoportos
Egyéni gyógypedagógiai fejlesztés	2-3	Egyéni/ Mikro csoportos

2.1. Mozgásfejlesztés

Az egészséges testi fejlődés biztosítása nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító testi

nevelés nélkül. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi, akarati fejlődés kedvező egymásra hatása. A sajátos nevelési igényű óvodás gyermekek pszichomotoros fejlődése lassabb tempójú, egyenetlen és szabálytalan fejlődésmenetű. Általában eltérések mutatkoznak az alapmozgások fejletlenségében, az egyensúlyérzékelés és mozgáskoordináció bizonytalanságában, a mozgásszervezés és téri tájékozódás nehézségében, a testséma fejletlenségében és az izomtónus zavarában.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

A motoros képességek fejlesztésébe ágyazható a hangképző szervek fejlesztése is. A beszédfejlesztés mozgáshoz köthető gyakorlatai beépíthetők a mindennapos testnevelés mozgássorába:

- légygyakorlatok,
- nagymozgásokkal kísért szövegmondás,
- ajaktorna, nyelvtorna,
- ritmusfejlesztő gyakorlatok,
- játékok.

Cél:

A testi-lelki harmónia, a jó pszichomotoros állapot elősegítése. Az egészséges életvitel kialakítása. A természetes mozgások fejlesztése, testi képességek alakítása. Mozgáson keresztül az értelmi és szociális képességek fejlesztése

Feladataink:

- az alapmozgások kialakítása, korrigálása,
- a koordinációs zavarok, a mozgásos ügyetlenség csökkentése,
- a vestibuláris érzékelés fejlesztése, finomítása,
- a mozgásos gátlás oldása,
- a pontos mozgáskivitelezés segítése,
- az érzékelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás, beszéd fejlesztése,
- a mozgásigény kiélésének biztosítása,

- pozitív személyiségi tulajdonságok kialakítása.

2.2. Anyanyelvi nevelés, nyelvi fejlesztés

A kapcsolatteremtés egyik legfontosabb eszköze a beszéd, a kommunikáció. Az óvodai élet mindennapjait, egészét áthatja a nyelvi-, illetve a metakommunikáció. Az anyanyelvi nevelésnek alapvetően szociális, érzelmi életet befolyásoló szerepe van, amely segíti a társadalmi beilleszkedést. A sajátos nevelési igényű gyerekek kommunikációja minőségében és mennyiségében is eltér ép társaikétól. Nehezen teremtenek kapcsolatot. Környezetre adott reakciók halványabbak, kifejezéstelenebbek lehetnek. A beszédfejlődés fokozatainak késésén túl megfigyelhető az artikuláció, a zöngé, a folyamatosság és ritmus zavara. Életkortól függetlenül észlelhető tünetek a hallási figyelem bizonytalansága, a beszédszervek mozgásának sérülése, a beszédértés szűkülése. Szókincsük gyenge, beszédprodukciónk nem megfelelő, a mondatok nyelvtanilag helytelenek.

Anyanyelvi nevelés megvalósulásának formái:

- Mindennapos testnevelés- a hangképző szervek fejlesztése a motoros képességek fejlesztésébe ágyazható.
- Mondókázás - artikuláció, beszédritmus, beszédtempó, hangerő szabályozás gyakorlására szánt mondókák tanulására és felhasználására is naponta keressünk alkalmat.
- Képleírás - a feldolgozandó mesével, vagy a heti témával összefüggő képek, képsorok segítségével a szavak, cselekvések, összefüggések megértésén túl fejlesztjük a gyermekek nyelvi kifejezőkészségét, szókincsét.
- Verbális képességet fejlesztő játékok - lehetőleg naponta kezdeményezzük bármilyen tevékenységhez kapcsolva, vagy várakozási idő kitöltésére.
- Mese, dramatizálás, bábozás - Feldolgozhatunk mesét, verses mesét, amely régi értékeket, hagyományokat is közvetíthet. Ezek az élmények oldják a szorongást, segítik az indulatok feldolgozását, a képzelet erősödését, az önbizalom, „énkép” alakulását.
- Szituációs játékok - az adott aktualitáshoz kapcsolódva alkalmazzuk, a társas kapcsolatok szabályainak, szokásainak megértéséhez és elsajátításához.

Cél:

A gyerekek szóbeli kifejezőkészségének, adekvát kommunikációjának fejlesztése. A helyes és tiszta hangképzésének alakítása. Gyermekünk érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének

segítése, pozitív személyiségjegyeik megalapozása. Mesék segítségével óvodásaink szemléletmódjának és világgképének alakítása, szorongásaik oldása.

Feladataink:

- beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkör kialakítása, a folyamatos beszéd lehetőségének biztosítása,
- kommunikációs formák és eszköztár kialakítása, (gesztus, testtartás, szemkontaktus)
- beszédmegértés fejlesztése,
- minden érzékszerv egyidejű bevonásával a szűkebb, tágabb környezet megismertetése,
- a beszédprodukciónak szükséges alapvető szenzomotoros és motoros feltételek kialakulásának segítése,
- érzelmi biztonság megteremtése a játékos mozgásokkal, mondókákkal, dúdolókkal,
- beszédszervek ügyesítése, beszédtechnika fejlesztése: artikuláció, légzés, beszédtempó, ritmus, hangsúly, hanglejtés gyakorlása,
- passzív – és aktív szókincs bővítése a népköltészet és a kortárs mesék/versek felhasználásával,
- a mese vers által az érzelmi, értelmi és etikai fejlődés elősegítése, viselkedés normák közvetítése,
- a mesehallgatás befogadásához szükséges szokások kialakítása,
- tolerancia, beszédfigyelem kialakítása beszédhelyzetben,
- ünnepek színesítése megfelelő vers és mese anyaggal,
- önkifejezés segítése dramatizáláson, bábozáson keresztül,
- a gyermeki kérdések inspirálása, megválaszolása.

2.3. Rajzolás, kézügyesség, vizuomotoros fejlesztés

A vizuomotoros fejlesztés kettős feladatot lát el: alkalmassá teszi a gyermeket egyre pontosabb célzott manipulálásra, másrészt az ábrázoló kedvet igyekszik felkelteni, támogatja a gyermek önkifejezését. A fejlesztés magában foglalja a finommotorika, ábrázoló készség, testséma, szem-kéz koordináció, percepció fejlesztését. A vizuális percepció által alakul a látás, tapintás és mozgásérzet együttes szabályozása. A mindennapi tapasztalatok segítik a gyermeket abban, hogy ismereteket szerezzen a tárgyak tulajdonságairól, észre vegye az egyszerű összefüggéseket a tulajdonságok között, az ok-okozat közvetlen egymásutánisága alapján.

Különböző anyagok, technikák megismertetésével, együttes tevékenységgel teszik őket alkalmassá arra, hogy örömeiket, élményeiket rajzzal, festéssel, mintázással is ki tudják fejezni. A sajátos nevelési igényű gyermek mozgásos ügyetlensége a manualitásban is megjelenik. A kézfejlődés üteme lassabb, óvodáskorban is többnyire marokra fogja a tárgyakat. Lassan alakul ki háromujjas és csak hosszszas gyakorlás után a kétujjas fogás (csípőfogás). A két kéz együttes mozgása, a test középvonalának átlépése nehézséget jelent. A kognitív funkciók sérülése, a pontatlan megfigyelés, a célirányos mozgások kivitelezésének nehézségei, a hibás vizuális emlékezet, a kialakulatlan dominancia, a tartós figyelem, a feladattartás gyengesége, szétszórtságuk, nyugtalan magatartásuk nehezíti az ismeretszerzést. A finommozgást igénylő feladatokat erőtlen, pontatlan mozgáskoordinációval oldják meg.

Cél:

A tárgyi világról szerzett ismeretek bővítése. Az érdeklődés felkeltése az ábrázolás tevékenységei iránt. A finommotoros tevékenységek pontosabb kivitelezése. Esztétikai érzékenységük, önkifejezésük alakítása. Az alkotás a gyermek számára örömteli cselekvés legyen.

Feladataink:

- olyan tanulási helyzet biztosítása, ahol az ingerek sokoldalú felvétele, szelekciója biztosított,
- kéz és ujjak ügyesítése, mozgékonyosságuk fokozása,
- a kéz izomerejének szabályozása,
- a célirányos kézmozgások kialakítása,
- a szem és kéz közti koordináció kialakítása,
- az ujjak tapintásérzetének fokozása,
- csukló, az ujjak laza mozgatása,
- a látás - tapintás - mozgásérzet együttes szabályozása,
- a dominancia kialakításának segítése,
- a testséma fejlesztés,
- az ábrázoló kedv felkeltése,
- az ábrázolás eszközeinek, a különböző technikáknak megismertetése,
- a helyes ceruzafogás kialakítása,
- figyelem, az emlékezet, az ügyesség fejlesztése,
- a téri tájékozódás fejlesztése,

- az analízáló, szintetizáló készség kialakítása,
- egyszerű ok - okozati összefüggések felismertetése,
- a beszédképesség fejlesztése,
- alapszínek és egyszerű formák megismertetése,
- képző - és népművészeti alkotások megtekintése,
- ismerkedés a népi kismesterségek által megőrzött technikákkal,
- a gyermek önálló elképzeléseinek, önkifejezés megvalósításának segítése,
- esztétikumra törekvés, szép megláttatása.

2.4. Éneklés, zenei nevelés alapjai

A sérült gyermekek beszédfejlesztésénél is fontosak a mondókák, énekek. A dal, a mondóka lüktetését mindig mozgás kíséri. A mondókák szövege meghatározhatja az utánzó mozdulatokat, ritmusa segíti a beszéd indulását, valamint a helyes mozgásritmus begyakorlását. A gyermekek nem értik a dalok mondanivalóját, de érzik ritmusát, élvezik dallamát, tempóját, a keletkező feszültséget. Feltétlenül indokolt a zenei nevelésre nagyobb hangsúlyt fektetni harmonikus személyiségfejlődésük, életük teljesebbé tétele érdekében. A zene megnyugtató, elringató, figyelemfelkeltő, motiváló szereppel bír. Az ének - zene érzelmeket fejez ki érzelmeket kelt. Az élményt nyújtó közös éneklés, a körjáték vagy a mondókázás a művészeti és esztétikai nevelés egyik legfontosabb alapja. Az ének-zenei tevékenység semmi mással nem pótolható alapot ad a készség képességfejlesztéshez, és elsősorban a hallásészlelés, a ritmusérzék fejlesztéséhez. Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai napirendünk része, mint a napi mesélés vagy a szabadon választott játék. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására, gyermektánccra, zenehallgatásra.

Cél:

A zene hatására, a külvilághoz való pozitív érzelmi viszony kialakítása, az ének zenén keresztül a világ szépségének felfedeztetése. A közös játék és a közös éneklés örömeinek megéreztetése. Esztétikai és művészeti élménynyújtás a zene eszközeivel. a zene megszerettetése. A gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének, játékos zenei alkotókedvének, mozgáskultúrájának fejlesztése.

Feladataink:

- a zenei érdeklődés felkeltése,
- a környezet hangjainak felismerése, differenciálása,
- utánzásra készítés,
- a ritmusérzék fejlesztése,
- a gyermek érzelmi életének alakítása, a gátlások oldása,
- a zenei hallás fejlesztése,
- a lassú a gyors a halk hangos technikájának megismertetése,
- hangulatkeltés, motiválás,
- hagyományos és népi játékok, népi eszközök megismerése, játékos használatuk,
- a beszéd, mozgás, zene, játék összekapcsolása, egymás hatásának erősítése,
- a nagyon egyszerű népi mondókák, versek, énekek megtanítása,
- a zenehallgatás megszerettetése,
- a csend, a zörejek, a zene szerepének értékelése,
- a környezet hangingereire való felfigyelés, és azok differenciálása,
- együtt zenélés élményének megismertetése,
- esztétikai élmény nyújtása, zenei anyanyelv kialakítása, zenei ízlés formálása,
- kommunikáció, társas kapcsolatok támogatása,
- szabálytudat alakítása.

2.5. Külső világ tevékeny megismerése

A külső világ megismerésének forrása maga a természet és társadalmi valóság, a gyermeket körülvevő tágabb és szűkebb környezet. A környezet tevékeny megismerése közben birtokába jutnak bizonyos matematikai tapasztalatoknak, ismereteknek is, melyek elválaszthatatlan kölcsönhatásban vannak más nevelési területekkel. A dolgok jelenségek természetes kapcsolata, összefonódása és láncszerűsége adja meg a megismerés alapját. A tanulási módok középpontjában a tapasztalás, vizsgálódás, megfigyelés, a minden érzékszervet megmozgató megismerés áll. A sajátos nevelési igényű gyerekek hiányosan észlelik környezetük jelenségeit, nem képesek kellőképpen célra irányítani figyelmüket. Téri, időbeli tájékozódása kialakulatlan, bizonytalanul tájékozódnak közvetlen környezetükben. Mindenképpen fontos a közvetlen környezet megfigyeltetése minél több érzékszerv bekapcsolásával a meglévő ismeretekre,

tapasztalatokra, élményekre támaszkodva. A kognitív funkciók sérülése miatt jellemző az absztrakt gondolkodási folyamatok gyengesége, a szimbolikus jelek használatának nehézségei, a fogalmak strukturális nehézségei. A legegyszerűbb mennyiségi tulajdonságok felismerése a cselekvő szemléletes gondolkodás segítségével valósul meg. A matematikai gondolkodás kialakulásához a különböző kognitív funkciók működése, begyakorlása szükséges, amelyet a játékos tevékenységek segítenek.

Cél:

A gyermekek tapasztalataikra, élményeikre alapozva szerezzenek ismereteket szűkebb és tágabb természeti, emberi, tárgyi környezetükről. A megismerési folyamat során minél több érzékszerv bevonása, szenzitív játék alkalmazása. A természethez, az emberi alkotásokhoz való pozitív érzelmi viszony alakulása. Természetvédő szemlélet és magatartás megalapozása. Az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelően a hazaszeretet, az összetartozás érzésének átélése, a hagyományok megismerése, ápolása. Fenntarthatóság szemléletmódjának átadása.

Feladataink:

- olyan feltételek teremtése, melyek a gyerekek számára minél több tapasztalat és élmény megszerzését és megélését teszik lehetővé a természetes környezetben,
- biztosítani minden eszközt és lehetőséget a gyermekeknek természetben való folyamatos tevékenykedéshez,
- évszakonkénti kirándulás, élményszerző séta szervezése, a természet változásainak megtekintése, érzékeltetése, a közlekedési ismeretek, viselkedési szabályok tudatosítása céljából,
- általános tájékozottság megszerzése, eligazodás a közvetlen környezetben, sokoldalú tapasztalatszerzés, a gyerekek aktív kapcsolata a világgal, a szokások, az ismeretek gyakorlati kipróbálása, a valóságos világ összefüggéseinek felismertetése,
- környezettudatos nevelés, értékek óvása, őrzése,
- pozitív érzelmi kötődés kialakítása környezetük iránt, környezetvédő magatartás kialakítása,
- az értékek megőrzése, elsődlegesen az óvodán belüli, majd az óvodán kívüli világukban,
- megismerjék szülőföldjüket, az ott élő hagyományokat, embereket,
- biztonságos közlekedés szabályok megfigyelése, elsajátítás,
- a külső világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek megismerése,
- mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyok megtapasztalása.

2.6. Egyéni gyógypedagógiai fejlesztés

Az óvodáskorú sajátos nevelési igényű gyermekek gyógypedagógiai megsegítése lehetőség szerint preventív, korrekatív fejlesztés. A gyermek speciális nevelési szükségletéhez, a képesség-struktúra egyenetlenségéhez igazodó, sérülésspecifikus fejlesztés. A gyógypedagógus rehabilitációs-rehabilitációs fejlesztési célú egyéni fejlesztési terv alapján egyéni vagy kiscsoportos formában fejleszti a gyermekeket heti 2 alkalommal. A fejlesztési terv összeállításának alapja a szakértői bizottság szakvéleménye, amely tartalmazza a fejlesztés területeit. Ezen kívül óvodai megfigyelés és esetlegesen diagnosztikus mérés is történik. A szakember a képességterületekre irányuló vizsgálatokat év elején és év végén is elvégzi. A gyógypedagógus 3 havonta készít fejlesztési tervet, amely a fejlesztendő képességek mellett meghatározza a gyermek speciális szükségleteihez illeszkedő célokat, feladatokat, módszereket és eszközöket is. A fejlesztési programot úgy kell összeállítani, hogy az a gyermekeket ne terhelje túl, igazodjon fejlődési üteméhez. A gyermek iránti elvárást a fogyatékoság jellege és súlyossága határozza meg. A foglalkozások komplex jellegűek, vagyis egy adott foglalkozás nem csak egy területre (pl.: motoros, vagy kognitív) összpontosít, hanem lehetőség szerint a motoros, kognitív, és az érzékszervi területek együttes fejlesztése történik.

Cél:

A hiányzó, vagy sérült funkciók kompenzálása, vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával. Fejlesztés által, a sérülés súlyosságától függően a hátrányos következmények csökkentése vagy ellensúlyozása, lehetőséghez képest a pszichológiai és fiziológiai tényezők összhangjának megteremtése.

Feladataik:

- saját magukkal kapcsolatban mozgásos tapasztalatok biztosítása, testséma, testtudat fejlesztése,
- mozgásos tapasztalatok a térben, tágabb környezetben, ahhoz viszonyítva a tájékozódás fejlesztése,
- nagymozgások fejlesztése,
- mozgásos aktivitásra való motiváltság növelése,
- a mozgás örömeinek megtapasztalása,
- vesztibuláris ingerek nyújtása, velük szemben a tolerancia növelése,
- kommunikáció fejlesztése,

- téri viszonyok észlelése: fent-lent, bent-kint, előtt-mögött, távolság,
- érzékelés észlelés fejlesztése taktilis-haptikus, szomatikus ingereken keresztül,
- időbeni viszonyok érzékelése,
- esetleges társuló sérülésekből adódó problémák kiküszöbölése,
- taktilis, kinezetikus, vizuális, auditív ingerléssel, a játékok, eszközök felhívó jellegét kihasználva növelni az együttműködő készséget, a kitartást, feladattartást, fejleszteni a modális, intermodális, szeriális észlelést,
- a figyelem, az emlékezet fejlesztése,
- a nyelvi zavarok kiküszöbölése, a beszédszervek ügyesítése, a beszédindítás,
- a formaészlelés, alak-háttér differenciáló képesség,
- a látási, hallási diszkriminációs készség fejlesztése,
- a finommotoros készség, a formakivitelező készség fejlesztése,
- a megfigyelőkészség fokozása,
- kognitív funkciók közül a válogatás, csoportosítás, rendezés (nagyság, szín, forma szerint), analógiák, a rész-egész viszony észrevétele, az analizáló- szintetizáló készség, a szerialitás fejlesztése,
- érzelmi, szociális területen: kivárás, másik gyermekkel kapcsolatban a tolerancia növelése, kapcsolat kialakulásának segítése.

Munka jellegű tevékenységek

Ha a gyermek érzi munkája fontosságát, szívesen hajt végre egyszerű feladatokat önmaga ellátására, társai javára. A felnőttet utánozva egymásnak is szívesen segítenek, gyakran elvégezve egymás helyett a feladatot, segítenek az eszközök kikészítésében, elrakásában, terem átrendezésben. Az irányított, verbálisan és/vagy vizuálisan támogatott, apró lépésekre bontott és begyakoroltatott végrehajtása a feladatoknak növeli önbizalmukat, kompetencia-érzésüket. Én-központú szemléletük mintegy „feloldódik”, miközben egymást segítve tevékenykednek. Segíti térben-, időben való orientációjuk fejlődését, jobb szervezés, pontosabb motoros válasz kialakulását. A fejlesztéseken elsajátított készségek-képességek így tudnak beépülni a gyermek egész napi tevékenységébe.

A mindennapok során megjelenő munkafajták:

- önkiszolgáló tevékenység,
- a környezet rendjének megőrzéséért végzett munka,

- naposi munka,
- alkalmoszerű, egyéni munka.

Cél:

A munka jellegű tevékenységek megszerettetése, az együtt munkálkodás örömeinek erősítése az egyéni képességek és készségek figyelembevételével. A gyermek egyéni adottságaihoz, lehetőségeihez mérten értékteremtő együttműködési képességeinek fejlesztése, az önállóság, az öntevékenység kialakítása.

Feladataink

- munkafolyamatok megismertetése,
- elegendő idő biztosítása ahhoz, hogy önkéntesen, önállóan, képességeinek megfelelően elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységeket, ill. a társai érdekében végzett munkatevékenységet,
- a gyermekek egyéni adottságainak megfelelő eszközök biztosítása,
- a munka jellegű tevékenységek végzése során is csak annyi segítség nyújtása, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges,
- a munkavégzéshez kapcsolódó pozitív beállítottság alakítása, ésszerű szervezéssel és együttműködéssel minél több sikerélmény biztosítása,
- a gyerekek munkavégzésének tevőleges-, ill. példaadással történő megsegítése, melyet a szóbeli magyarázat kiegészít,
- az elvégzett munka egyéni képességekhez, különleges adottságokhoz mért értékelése.

Szabadidős tevékenységek

A szabadidő olyan elfoglaltságok együttese, amelyeket az egyén szabadon, kedvére végezhet pihenés, szórakozás vagy önkifejezés céljából. Ez is öntevékenység, döntés a kisgyermek számára, aki eleinte a felkínált sokfajta tevékenység közül igazából nem, vagy csak nagyon nehezen tud választani. Egyszerre szeretne mindenütt ott lenni, mindennel játszani, mindent megfigyelni. A szabad, autonóm egyéniség által determinált öntevékenység egyenlő a döntéssel. Ennek a közelébe kell eljuttatni a gyermeket. Szabadidőben a gyermek, baráti kapcsolatokat alakíthat, kipróbálhatja választási lehetőségeit, megismerheti önmagát más személyek elfogadásának légkörében. Megtanulja, hogyan gazdálkodjon hasznosan a felszabaduló, rendelkezésre álló idővel.

A szabadidős tevékenységek színterei:

- csoportszobában,
- integráció keretein belül: testvércsoportban, óvodai rendezvényeken, közös eseményeken, udvaron.

A csoportok elszigetelésének megszüntetésével kitágítjuk a gyermek élet és mozgásterét, ami maga után vonja a gyermeki önállóság, kezdeményezőkézség, döntési képesség kifejlődését.

Cél:

A különböző tevékenységek közötti szabad választási lehetőségeken keresztül az önálló döntéshozatal segítése. Sokszínű, változatos tevékenységek biztosításával a gyermekek szabadidejének élményekkel teli tartalmas eltöltése. A szabadidős tevékenységek által a tágabb közösséghez való tartozás érzésének fejlesztése.

Feladataink:

- tevékenységek megismertetése, bemutatása,
- minél többféle tevékenységet felkínálása, választási lehetőség biztosítása ,
- választásra felkínált tevékenységek listáját bővítse, időszakonként a változtatások lehetőségének és szükségességének átgondolása,
- a gyermekek fantáziájának fejlesztése egyszerű, saját maga és a gyermekkel alkotott eszközökkel,
- lehetőségek felkínálása az egyéni képességek fejlesztésére, a differenciált gyakorlásra, a gyermekek egyéni kéréseinek teljesítésére,
- nagyobb mozgás és tevékenységi tér biztosítása,
- koordinált, sokszínű, életkornak, érdeklődésnek megfelelő tevékenységek biztosítása, gyerekek aktív bevonása,
- társas kapcsolatok, kommunikációs képesség fejlesztése,
- sikerélményhez juttatás, örömszerzés biztosítása,
- népi hagyományok, ünnepek, szokások megismerése,
- helyes, szokások, normák, szabályok kialakítása,
- önállóságra nevelés.

Társas és közösségi tevékenységek

A társadalom élete a társas és közösségi kapcsolatok keretén belül zajlik. A sajátos nevelési igényű gyermekek kommunikációs, szocio-emocionális képességei fejletlenek, így a társas kapcsolataik, szociális interakcióik nehezen alakíthatóak. Az óvodában tudatosan törekszünk a közösségekben zajló folyamatok, a társas kapcsolatok és a közös tevékenység alakítására, fejlesztésére. A társas és közösségi tevékenységek a nevelőmunka egészét átszövik. Fontos a társas és közösségi tevékenységek állandó gyakorlása, amelyek lehetőséget adnak az egymásra figyelésre, az együttes örömszerzésre, a másság elfogadásának segítésére, szabályok, szokások, normák kialakítására. A gyerekeknek integrációs illetve fordított integrációs tevékenységeket is biztosítunk – testvércsoport, közösségi események -, amelyek során többszörös szociális – társas kölcsönhatások érik őket, így erősítve a egymásra figyelést, az együttes örömszerzést a másság elfogadását. Hagyományaink, ünnepeink színesebbé teszik az óvodai életet és jelentős szerepet töltenek be az összetartozás, a közösségi érzelmek alakulásában. A közösségi érzés kialakulását elősegíti az ünnepekre való készülődés.

Cél:

Társakkal, másokkal való érintkezés és együttműködés fejlesztése. A közösségi szokások, normák, szabályok kialakítása, elfogadása. Közösséghez való tartozás érzésének megtapasztalása.

Feladataink:

- szeretetteljes, érzelmi biztonságot nyújtó légkör kialakítása,
- testközelség biztosítása, a gyermek meghallgatása, ráfigyelés, a felé irányuló szeretet kimutatása,
- valamennyi gyermek megismerése, sajátosságaik feltérképezése, közösségbe illeszkedésének segítése,
- óvodapedagógusi modell adása, utánzásra alkalmas viselkedéskultúra, beszédstílus,
- az óvodapedagógus - gyermek, gyermek – gyermek kapcsolatban a pozitív attitűd, érzelmi töltés kialakítása,
- társas kapcsolatok megfigyelése, alakítása,
- szokások megismertetése, gyakoroltatása, beláttatása, erkölcsi normák közvetítése, közösségi élet szokásainak kialakítása,
- közös élmények biztosítása,

- csoport hagyományok kialakítása, (születésnapok megünneplése, ünnepek- ünnepélyek megszervezése, kirándulások és a mindennapi tevékenységek)
- az ép és különleges bánásmódot igénylő gyerekekkel közös élmények rendszeres tervezése, szervezése,
- alapvető udvariassági szokások, magatartásmódok fejlesztése,
- a kooperációs és kommunikációs képességek pedagógiai szempontból sikeres formálásának.

Dokumentumok

Dokumentum	Készítője, felelőse
Pedagógiai program – SNI gyermekek pedagógiai programja	óvodapedagógusok, gyógypedagógus
Házirend	igazgató
Csoportnapló-OviKréta	óvodapedagógusok
Felvételi-mulasztási napló-OviKréta	óvodapedagógusok
Szülői/Gondviselői nyilatkozat	óvodapedagógusok
Gyermek adatlapja	óvodapedagógusok
Éves anyaggyűjtés	óvodapedagógusok
Szakértői vélemény	Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat, Vármegyei Szakértői Bizottság
Anamnézis	gyógypedagógus
A sajátos nevelési igényű gyermek nyomon követése-OviKréta	gyógypedagógus, óvodapedagógusok
Egyéni fejlesztési terv	gyógypedagógus
Egyéni fejlesztő napló	gyógypedagógus

7. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról 1. § (1) E törvény célja, hogy megállapítsa azokat az alapvető szabályokat, amelyek szerint az állam, a helyi önkormányzatok és a gyermekek védelmét ellátó természetes és jogi személyek, továbbá jogi

személyiséggel nem rendelkező más szervezetek meghatározott ellátásokkal és intézkedésekkel segítséget nyújtsanak a gyermekek törvényben foglalt jogainak és érdekeinek érvényesítéséhez, a szülői kötelességek teljesítéséhez, illetve gondoskodjanak a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzéséről és megszüntetéséről, a hiányzó szülői gondoskodás pótlásáról, valamint a gyermekvédelmi gondoskodásból kikerült fiatal felnőttek társadalmi beilleszkedéséről.

A köznevelési intézmény biztosítja, hogy a gyermekek, tanulók és hozzátartozóik a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság által működtetett, az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény 149/B. §-a szerinti internetes tájékoztató és segítségnyújtó szolgálat elérhetőségét megismerhessék.

A gyermekvédelmi tevékenység áthatja az óvodai élet egészét. Az óvodába lépés első pillanatától kezdve fokozottan törekednünk kell minden gyermek személyiségének, szociokulturális háttérének alapos megismerésére, melyek lehetővé teszik a problémák mielőbbi feltárását.

A nevelőmunkánk mindennapjaiban érvényesül a gyermekeket megillető jogok biztosítása, a rászorulóknak esetében a védő- óvó intézkedések megtétele, fokozott figyelemmel kísérve a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek életét.

A szerető, befogadó környezet megteremtésével, a kialakult előítéletek lebontásával, az újabb előítéletek kialakulásának megelőzésével, a gyermekek mindenekfelett álló érdekeit szem előtt tartjuk és védjük a gyermekek jogait és biztosítjuk az egyenlő hozzáférést az esélyegyenlőségi törvényben megfogalmazottak szerint.

Cél:

Az óvodai gyermekvédelem célja a gyermekek **jogainak védelme**, az őket érintő döntésekben a mindenek felett álló **érdekérvényesítés**; és a gyermek fejlődését hátrányosan befolyásoló tényezők feltárása, azok megszüntetésének elősegítése.

A gyermekvédelmi munkánk a prevenció, mely során szeretnénk megelőzni a veszélyeztetett státusz kialakulását. Fokozott figyelemmel kísérjük a megelőzés érdekében a családokban előforduló diszharmonikus jeleket, jelzéseket. A gyermeki jogok védelme minden egyes óvodai dolgozó kötelessége, aki a gyermek nevelésével - ellátásával, ügyeinek intézésével foglalkozik.

Feladataink:

- gyermekvédelmi esetek feltérképezése évente / óvodai gyermekvédelmi felelős/,
- adatszolgáltatás,
- a gyermekekkel kapcsolatos adatvédelem, titoktartási kötelezettség betartása,
- kapcsolattartás a segítő szervezetekkel (Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Vármegyei Szakértői Bizottság, DMJV Család - és Gyermekjóléti Központja, Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium)
- az egyéni bánásmód, tapintatos személyes kapcsolattartás a családokkal,
- prevenció, segítségnyújtás,
- gyors és hatékony intézkedés megtétele a gyermeket veszélyeztető helyzetekben,
- rendszeres óvodába járás nyomon követése, szükség esetén eljárás kezdeményezése,
- az óvodai nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtésén túl ügyelünk a gyermekbalesetek megelőzésére.

Pedagógiai tevékenységeink a gyermekvédelem területén:

- az óvodapedagógus pedagógiai, pszichológiai, és gyermekvédelmi ismereteinek alkalmazása,
- az új óvodások befogadásának és beilleszkedésének elősegítése,
- felzárkóztatás megszervezése,
- tehetséggondozás,
- óvoda-iskola átmenet támogatása,
- a szülőkkel való kapcsolatfelvétel, együttműködésre ösztönzés,
- a gyermek elhanyagoltsági tüneteinek felismerése,
- kooperáció a segítő szervezetekkel, intézményekkel,
- kapcsolattartás az orvossal, védőnővel,
- részvétel továbbképzéseken,
- nyilvántartás vezetése a veszélyeztetett gyermekekről a csoportnaplóban

8. Az óvoda kapcsolatrendszere

Belső kapcsolat

Óvoda-család

Cél:

Nevelésünk lényeges elemének tekintjük az óvoda **partnerközpontú** működtetését. A folyamatos nyitottságra és többirányú együttműködésre törekszünk. Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt biztosítja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a **családdal** való szoros **együttműködés**. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek családi hangulat kialakításával – a felnőttel és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot. Az óvodapedagógusok figyelembe veszik a családok sajátosságait, az együttműködés során érvényesítik a családközpontú intervenció gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Valljuk, hogy a gyermek fejlődésének elengedhetetlen feltétele az érzelmi biztonság megteremtése, melyet elsősorban a családoknak kell megadni, de az óvodának kötelessége azt folytatni, kiegészíteni. A gyerekek életvitelét a családok szokásrendszere határozza meg, ezért fontos, hogy megismerjük és az óvodai szokásrendszerét megismertetve, a kettőt összehangolva, közösen együttműködve fejlesszük a gyermekeket.

Feladataink:

- Az óvoda alapelveinek, céljainak, feladatainak összehangolása az együttműködés érdekében.
- A gyermek érdekében a bensőséges és aktív együttműködés kialakítása, melynek kezdete már az óvodába lépést megelőzi.
- A család, ill. az óvoda értékrendszerének kölcsönös ismerete.
- A kölcsönös titoktartás és a személyiségi jogok tiszteletben tartása.
- Az együttműködés folyamatában megértő, belátó, ráérző, támogató partneri kapcsolat kialakítása az óvoda és a család között.
- Hiteles tájékoztatás nyújtása a gyermek fejlődéséről, óvodai munkánkról.

Az együttműködés tartalmi formái:

Kapcsolattartás formája	Cél, tartalom	Munkaforma
Beiratkozás	<ul style="list-style-type: none"> • anamnézis felvétel • ismerkedés az óvodával • az óvoda programjának megismertetése 	<ul style="list-style-type: none"> • egyéni beszélgetés
Családlátogatás igény szerint	<ul style="list-style-type: none"> • gyermek életkörülményeinek megismerése • szülők szemléletmódjának megismerése 	<ul style="list-style-type: none"> • egyéni beszélgetés • játék a gyermekkel
Óvodakezdés	<ul style="list-style-type: none"> • ismerkedés az óvoda szokásrendszerével • szülő-gyermek kapcsolatának megismerése • kölcsönös bizalomépítés 	<ul style="list-style-type: none"> • közös játék • közös tevékenykedés a szülővel, gyermekkel
Nyílt napok	<ul style="list-style-type: none"> • betekintés a gyermekek délelőtti tevékenységeibe 	<ul style="list-style-type: none"> • csoport szintű • egyéni és mikro csoportos munkaformában
Családi játékdélutánok	<ul style="list-style-type: none"> • közös élménnyel az óvodai kötődés erősítése • csoportkohézió erősítése • a játék fontosságának erősítése a szülőben 	<ul style="list-style-type: none"> • közös játék (versenyjátékok, társasjátékok, ügyességi játékok, közös barkácsolás, kreatív tevékenységek, stb.)
Családi sport rendezvények	<ul style="list-style-type: none"> • életmódkultúra alakítása • a közösségi szellem ápolása, erősítése • az egészséges életmód szemléletének alakítása 	<ul style="list-style-type: none"> • csoportokon belüli, óvodán belüli, intézményi szintű vetélkedések
Családi kirándulás	<ul style="list-style-type: none"> • egészséges életmódra nevelés - közös élménnyel az óvodai kötődés erősítése • a szabadidő hasznos eltöltésének szorgalmazása 	<ul style="list-style-type: none"> • kirándulások • túrák • közös játékok • közös főzés
Ünnepek, rendezvények	<ul style="list-style-type: none"> • az ünnepek és előkészületek közös megszervezésével, lebonyolításával az óvoda-család kapcsolatának mélyítése • hagyományápolás 	<ul style="list-style-type: none"> • szervezés • közös ünneplés • vidám vetélkedés

Értekezletek, szülői találkozók	<ul style="list-style-type: none"> • az óvoda életével kapcsolatos információk megbeszélése - jellemző problémákra (egy-egy probléma köré csoportosult • szülők fóruma) szakemberek bevonásával 	<ul style="list-style-type: none"> • tréning • előadás • csoportos beszélgetés - mikrocsoportos esettanulmányozás
Egyéni fogadóórák	<ul style="list-style-type: none"> • a szülők tájékoztatása gyermekük egyéni fejlődéséről, egyéni intézkedési • terv készítése a további fejlesztés érdekében 	<ul style="list-style-type: none"> • egyéni megbeszélés
Munkadélutánok	<ul style="list-style-type: none"> • kellemes hangulatú közös játék- és tevékenységi eszközök készítése - az elkészített eszközök hasznosságának bemutatás, újrahasznosítás • egymás megismerése 	<ul style="list-style-type: none"> • közös munkatevékenység • beszélgetés
Szülői szervezet	<ul style="list-style-type: none"> • szülői feladatok koordinálása • szülői kezdeményezések megvalósítása • szülők érdekképviselő 	<ul style="list-style-type: none"> • megbeszélés • szülői értekezlet

Az eredményes együttműködés legfontosabb feltételei:

- Kölsönös bizalom a család és óvoda között, nyílt, őszinte együttműködés.
- Napi kapcsolat a szülővel.
- Tiszteletben tartjuk a család világnézetét, hagyományait ápolását.

Külső kapcsolat

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények) és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és az egyéni szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező. A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda nyitott a külföldi magyar óvodákkal való együttműködésre, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

Óvoda-iskola

Az óvoda és iskola kapcsolatában alapvető cél, hogy az átmenetet zavartalanabbá, zökkenőmentesebbé tegyünk. Az együttműködés alapelve a kölcsönös nyitottság. Az együttműködés másik fontos alapelve a kölcsönös bizalom, egymás megbecsülése és tiszteletben tartása. Pedagógusként azt segítjük, hogy a gyermek a saját képességeinek megfelelő ütemben haladjon és kialakuljon a fejlettségi szintjének megfelelő egyéni tanulási útja.

Az együttműködés formái:

- Nyílt napok az óvodában.
- Óralátogatás az iskolában.
- Játszóházak, iskolanyitogató látogatása.
- Iskolások előadásai óvodásainknak. (Debreceni Egyetem Kossuth Lajos Gyakorló Gimnáziuma és Általános Iskolája Arany János téri feladatellátási hely, Debreceni Dózsa György Általános Iskola, Kölcsey Ferenc Református Gyakorló Általános Iskola, Vénkerti Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola)
- Iskola bemutatkozásai óvodai szülői értekezleten.
- Kölcsönös tapasztaltcserék, tájékoztatások.

Óvoda és a közművelődési intézmények:

Debrecen frekventált, előnyös elhelyezkedését kihasználva szoros partneri viszonyt ápolunk a közművelődési intézményekkel. Partneri kapcsolatot ápolunk a környezetünkben működő közművelődési intézményekkel: könyvtárral, művelődési házzal, Vojtina Bábszínházzal. Kölcsönös partneri kapcsolatot kötöttünk a Méliusz Juhász Péter Könyvtár, Méliusz Benedek Elek Fiókkönyvtárral, Déri és a Medgyessy Múzeummal, Tímárházzal. Rendszeres résztvevői vagyunk a MODEM, Déri Múzeum, Református Kollégium által felkínált múzeumpedagógiai foglalkozásokon. Az intézmények kínálatából úgy válogatunk, hogy az elősegítse a nevelési feladataink sokoldalú, színes megoldását. Az intézmény a rendezvényeken való részvétel eredményeit a csoportszobákban emlékeztető falaikon helyezik el. Az intézmény azonosított partnerei által felkínált programokról tájékoztatjuk a szülőket.

Közművelődési intézmények

- Történelmi Egyházak
- Méliusz Benedek Elek Fiókkönyvtár
- Méliusz Juhász Péter Könyvtár
- Déri Múzeum

- Medgyessy Múzeum
- MODEM
- Kölcsey Központ
- DEMKI Újkerti Közösségi Ház
- Tímárház – Kézművesek háza
- Csokonai Nemzeti Színház
- Vojtina Bábszínház
- Debreceni Nagyerdei Kultúrpark
- Hajdú Íjász Klub
- Hortobágyi Nemzeti Park
- Debreceni Egyetem Agrár Kutató Központ
- Zsuzsi Erdei Vasút Debrecen

Az óvoda egyéb kapcsolatai:

Tartalmi kapcsolat:

- a fenntartóval,
- a Szakszolgálattal, a speciális képességeket vizsgáló szakértői bizottsággal,
- az egészségügyi szakszolgálattal (orvos, védőnő),
- a gyermek és ifjúságvédelmi intézményekkel,
- a szakmai szolgáltatóval,
- külhoni magyar óvodákkal történő szakmai kapcsolat keresése, építése.

Az óvoda minden partneréhez rendel egy kapcsolattartó személyt (feladat, idő meghatározásával), aki összekötő szakemberként ápolja a gyermekek nevelése érdekében szükséges együttműködést. Partnereink körében felmérést készítünk az elégedettségükről, és az igényeikről. Az összegyűjtött információkat közösen megbeszéljük, ha szükséges intézkedési tervet készítünk.

Nyitottak vagyunk egyéb partnerkapcsolatok kialakítására a társadalmi integritás - és identitástudat erősítése érdekében.

Partnereink:

Óvodai nevelés során:

- Szülők: A partneri együttműködés harmóniájára törekszünk az óvodába lépés előtti (igényszerinti) családlátogatások szervezésével. Fontosnak tartjuk, hogy az intézményes nevelés megkezdése előtt az otthonukban ismerjük meg a gyermekeket, családi környezetüket és elkészítsük az anamnézist.
- Bölcsőde: A környező bölcsődékkal az óvodába történő zavartalan átmenet céljából szoros kapcsolatot ápolunk. Együttműködést építünk ki annak céljából, hogy előzetes ismereteket szerezzünk a hozzánk érkező gyermekekről.
- Iskola: Az óvoda – iskola átmenet megkönnyítése érdekében, a szülői igényekhez igazodva, szülői értekezlet keretében ismerkedhetnek meg a környező általános iskolák pedagógiai programjaival. Gyermekeink életútjának nyomon követését jól szolgálja az általános iskolák nyílt tanítási óráinak látogatása.

Szakmai kapcsolatok

- Debreceni Pedagógiai Oktatási Központ
- DMJV Család - és Gyermejjóléti Központja
- Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Vármegyei Szakértői Bizottság
- Hajdú- Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Debreceni Tagintézménye
- Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Módszertani Intézmény Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium

Egyéb kapcsolatok

- DE KK Debreceni Alapellátási és Egészségfejlesztési Intézet
- Debreceni Intézményműködtető Központ
- Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlés
- Debrecen Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal

9. Intézményi jó gyakorlat beépítése

Óvodánk 2012-ben pályázatot nyert /TÁMOP 3.4.2. A- 11/2./

Az „Egyformán süt ránk a Nap” című pályázat a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók esélyegyenlőségének biztosítása az inkluzív pedagógia gyakorlati alkalmazásában”

A pályázat keretében a továbbképzéseken új módszertani ismereteket, a „Jó gyakorlat” megismerésével gyakorlati tapasztalatokat szereztünk az integrációt segítő, inkluzív nevelés alkalmazásában.

Kezdetben a pályázatért felelős team feltérképezte a magyarországi sajátos nevelési igényű gyermekeket nevelő „Jó gyakorlat”-ot felkínáló intézményeket. A „Jó gyakorlat”-ot a debreceni Kemény Zsigmond Utcai Óvoda **„Lehessen olyan, amilyen!” Autista gyermekek integrációs lehetőségei többségi óvodában** címmel vettük át. Választásunkat az indokolta, hogy mindkét óvoda Pedagógiai Programjának alapja a Tevékenységközpontú Óvodai Nevelési Program, valamint a folyamatos együttműködést segítő intézményi kapcsolat.

A komplex csomag tartalmazta az alábbiakat: szakmai nap, hospitálási lehetőség, műhelymunka, konzultáció, adaptáló intézmény helyszíni megismerése, írásos módszertani dokumentumok megismerése és átvétele, tanácsadás, utánkövetés.

A „Jó gyakorlat”-ot adaptáltuk, és azt az óvodánk sajátos nevelési igényű gyermekei sérülés specifikus jellegének megfelelően átalakítottuk. A sajátos nevelési igényű óvodás gyermekek ép társaikkal való együttnevelése, integrációja fejlesztési programként épül be a Pedagógiai Programunkba.

Az integrált nevelés alapelvei óvodánkban:

- A sérült gyermek is egyedi, megismételhetetlen személyiség, ezért sajátos nevelési megközelítést és egyéni bánásmódot igényel ugyanúgy, mint ép társaik;
- Nem helyette kell cselekednünk, hanem a szükséges feltételeket kell megteremtőnk fejlődésének, szociális integrációjának érdekében.

Intézményi megvalósításra kerül:

Az intézmény a jó gyakorlat eredményeit külső partnereinek bemutatja, és beilleszti belső fejlesztési feladataiba.

1. Lokális (részleges) integráció bővítése fordított integrációval, amelyben az ép gyermekek vesznek részt a sajátos nevelési igényű gyermekeket nevelő csoport tevékenységeiben játék, szabadidős tevékenység során.
2. Szociális integráció további bővítése: a sajátos nevelési igényű gyermekek részvétele a normál csoportban (testvér csoport) szervezett tevékenységekben, csoportos vagy egyéni formában, alkalmasszerűen. Továbbra is megtartjuk az udvari élet és az óvodai közös programokon való együttes részvételt.

A bővített integráció várható előnyei:

1. A sajátos nevelési igényű gyermekek szempontjából:

- többszörös szociális-társas kölcsönhatások érik,
- társadalmilag elfogadott magatartásformákat sajátíthat el,
- fejlődhet az alkalmazkodó képessége,
- nőhet a kitartása, szocializáció magasabb fokát érheti el.

2. Az ép gyermekek szempontjából:

Megismerkednek a mássággal, elfogadóbbá/alkalmazkodóbbá válnak, fejlődik az erkölcsi értékrendjük, megtanulják az együttműködés más formáit önismeretük, önértékelésük fejlődik.

Pedagógiai program felülvizsgálata

A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.

A pedagógiai program bevalásának felülvizsgálatára, ezt követően a program módosítására az alábbi esetekben kerül sor:

- A törvényben megfogalmazottaknak megfelelően, négyévenkénti értékelés és felülvizsgálat, szükség esetén módosítás.
- Jogsabályi változás esetén.
- A nevelőtestület tagjainak többségének írásban történő kérése alapján / 50% plusz 1 fő esetén.
- Továbbá a fenntartó, valamint az intézmény igazgatójának, szakmai munkaközösségeinek és a Szülői Szervezet javaslatára, illetve tárgyi és személyi feltételek nagymértékű változása esetén.

A módosított pedagógiai program a jóváhagyást követően 2025. szeptember 1. napján lép hatályba és egyidejűleg minden korábbi e tárgykörben kiadott Pedagógiai program hatályát veszti. A Pedagógiai program 1 eredeti példányban készült, amely az óvodatitkári folyosón kerül elhelyezésre.

A Pedagógiai program felülvizsgálatára és módosítására jogszabályi változások miatt került sor.

A módosított Pedagógiai program 2025. szeptember 1-jén lép hatályba.

Felhasznált irodalom

- Óvodai nevelés országos alapprogramja
- Országos Tanfelügyeleti Kézikönyv Óvodák számára
- Oktatási Hivatal Útmutató a pedagógusok minősítési rendszeréhez
- Önértékelési Kézi könyv Óvodák számára
- Polcz Alaine (1980): A bábjáték lélektana és pedagógiája
- Arany E. (1983): Anyanyelvi nevelés bábozással, PTI. Db.
- Szerzők: Arany Erzsébet Kaposi László Láposi Terka Lipták Ildikó Perényi Balázs
Szerkesztő: Kaposi László: Módszertani segédlet a BÁBJÁTÉK és a BÁBKÉSZÍTÉS valamint a DRÁMA és SZÍNJÁTÉK tárgyak tanításához
- Néphagyományőrző óvodai program

Záradék

A Thaly Kálmán Utcai Óvoda Pedagógiai Programját készítette az óvoda igazgatója.

Debrecen, 2025. június 16.

.....

igazgató

A Pedagógiai Programot a Thaly Kálmán Utcai Óvoda szakmai munkaközösségei véleményezték, azt a fenntartónak jóváhagyásra javasolják.

Debrecen, 2025. augusztus 25.

.....
munkaközösség-vezető

.....
munkaközösség-vezető

.....
munkaközösség-vezető

A Pedagógiai Programot a Thaly Kálmán Utcai Óvoda nevelőtestülete véleményezte, azt a fenntartónak jóváhagyásra javasolja.

Debrecen, 2025. augusztus 25.

.....

a nevelőtestület nevében
igazgató

A Pedagógiai Programot a Thaly Kálmán Utcai Óvoda Szülői Szervezete véleményezte, azt a fenntartónak jóváhagyásra javasolja.

Debrecen, 2025. augusztus 25.

.....
Szülői Szervezet nevében

A fenntartó nevében jóváhagyta: .....

Debrecen, 2025.

Melléklet

JEGYZÉK a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) felszereléseiről

1. ÓVODA			
I. HELYSÉGEK BÚTORZATA ÉS EGYÉB BERENDEZÉSI TÁRGYAI			
Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű, környezettudatos eszközzel, felszereléssel			
	A	B	C
	Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutatók	Megjegyzés
1.	1. Csoportszoba		
2.	óvodai fektető	gyermeklétszám szerint 1	Megfelelő számú óvodai fektetővel rendelkezünk.
3.	gyermekszék (ergonomikus)	gyermeklétszám szerint 1	Megfelelő számú gyermekszékkel rendelkezünk.
4.	gyermekasztal	gyermeklétszám figyelembevételével	Megfelelő számú gyermekasztallal rendelkezünk.
5.	fényvédő függöny	ablakonként, az ablak lefedésére alkalmas méretben	Megfelelő számú függönnyel rendelkezünk.
6.	szőnyeg	gyermekcsoportonként, a padló legalább egyötödének lefedésére alkalmas méretben	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
7.	jáértartó szekrény vagy polc	gyermekcsoportonként 2, sajátos nevelési igényű gyermek esetén további 1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
8.	könyvespolc	gyermekcsoportonként 1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
9.	élősarok állvány	gyermekcsoportonként 1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
10.	textiltároló és foglalkozási eszköztároló szekrény	gyermekcsoportonként 1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
11.	edény- és evőeszköz-tároló szekrény	gyermekcsoportonként 1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
12.	szeméttartó	gyermekcsoportonként 1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
13.	hulladék szelektálására alkalmas gyűjtőedények	épület szintenként 1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
14.	2. Tornaszoba		
15.	tornapad	2	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
16.	tornaszőnyeg	1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
17.1	bordásfal	2	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
17.2	bordásfal	3 gyermekenként 1	új óvoda építése esetén.
18.	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő készlet	1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.

19.	egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	három gyermek egyidejű foglalkoztatásához	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
20.	3. Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba		
21.	a fogyatékoság típusának megfelelő, a tanulási képességet fejlesztő eszközök		Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
22.	tükör (az asztal szélességében)	1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
23.	asztal	1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
24.	szék	2	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
25.	szőnyeg	1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
26.	já téktartó szekrény vagy könyvek tárolására is alkalmas polc	1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
27.	4. óvodapszichológusi szoba	gyermeklétszám szerint	Nem rendelkezünk óvodapszichológusi szobával.
28.	asztal	1	-
29.	szék	4	-
30.	szőnyeg	1	-
31.	könyvek, játékok, iratok tárolására is alkalmas polc	1	-
32.	5. Játzóudvar		
33.	kerti asztal	gyermekcsoportonként 1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
34.	kerti pad	gyermekcsoportonként 2	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
35.	babaház	minimum 1, további 2 csoportonként 1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
36.	udvari ivócsap, ivókút	(székhelyen és telephelyen) 1	új óvoda építése esetén
37.	udvari homokozó	gyermekcsoportonként 1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
38.	takaróháló, takaróponyva	homokozónként 1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
39.	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	IV. rész szerint	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
40.	6. Intézményvezetői iroda		
41.	íróasztal és szék	1-1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
42.	tárgyalóasztal, székekkel	1	-
43.	telefon	1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
44.	könyvszekrény	1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.

45.	iratszekrény	1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
46.	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1 felszerelés	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk és multifunkciós eszközzel is.
47.	7. Intézményvezető-helyettesi, tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettesi, óvodatitkári iroda (a felszerelések feladatellátás szerint helyezhetők el)		Óvodatitkári irodával rendelkezünk.
48.	íróasztal és szék	1-1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
49.	iratszekrény	1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
50.	telefon	1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
51.			
	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1 felszerelés	Megfelelő darabszámú eszközzel, internethozzáféréssel és multifunkciós eszközzel is rendelkezünk.
52.	8. Nevelőtestületi szoba		
53.	asztal, ami egyben eszköz előkészítő munkaasztal is	pedagóguslétszám figyelembe vételével	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
54.	szék	pedagóguslétszám szerint 1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
55.	könyvtári dokumentum	500	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
56.	könyvszekrény	2	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
57.	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1	perifériák pl.: multifunkciós eszköz (szkenner, nyomtató, fénymásoló), hangszóró, projektor, vagy interaktív kijelző, erősítő, mikrofon, stb.
58.	9. Orvosi szoba, elkülönítővel	berendezése, felszerelése a vonatkozó jogszabályban előírtak szerint	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
59.	10. Gyermeköltöző		
60.	öltözőrekesz, ruhatároló, fogas	gyermeklétszám figyelembevételével	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
61.	öltözőpad	gyermeklétszám figyelembevételével	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
62.	11. Gyermekmosdó, WC helyiség		
63.	törülközőtartó	gyermeklétszám figyelembevételével	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
64.	falitükör	mosdókagylónként 1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
65.	rekeszes fali polc (fogmosótartó)	gyermeklétszám figyelembevételével	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
II. TISZTÁLKODÁSI ÉS EGYÉB FELSZERELÉSEK			
	A	B	C
1.	egyéni tisztálkodó szerek	gyermeklétszám szerint 1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
2.	tisztálkodó felszerelések	mosdókagylónként 1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.

3.	fésűtartó	csoportonként 1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
4.	törülköző	felnőtt és gyermeklétszám szerint 3-3	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
5.	abrosz	asztalonként 3	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
6.	takaró	gyermeklétszám szerint 1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
7.	ágyneműhuzat, lepedő	gyermeklétszám szerint 3-3	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
8.	hűtésre, melegítésre, adagolásra szolgáló eszközök	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1-1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk és az 1-es típusú diabéteszsel érintett gyermek esetében a speciális étkeztetési igényekre tekintettel

III. A FELNŐTTEK MUNKAVÉGZÉSÉHEZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK

Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű, környezettudatos eszközzel, felszereléssel

	A	B	C
1.	szennyes ruhatároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
2.	mosott ruhatároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
3.	automata mosógép	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
4.	vasaló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
5.	vasalóállvány	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
6.	szárítóállvány	csoportonként 1-1 (székhelyen és telephelyen) 1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
7.	takarítóeszközök	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
8.	kerti munkaeszközök, szerszámok	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1-1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
9.	hűtőgép	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1-1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
10.	porszívó	óvodánként (székhelyen és telephelyen szintenként) 1-1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.

IV. A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ JÁTÉKOK ÉS EGYÉB ESZKÖZÖK

	A	B	C
1.	1. Játékok, játékeszközök (mennyiség eszközfajtánként)		
2.	különböző játékok (mozgásos játékok, gyakorló, szimbolikus, szerepjátékok, építő- konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás, bábozás, barkácsolás) eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	Megfelelő mennyiségű játékeszközökkel rendelkezünk a különböző játékokhoz.

3.	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	Megfelelő mennyiségű játékeszközökkel rendelkezünk.
4.	ének, zene, énekes játékok eszközei	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	Csoportonként megfelelő mennyiségű játékeszközökkel rendelkezünk.
5.	az anyanyelv fejlesztésének, a kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	Csoportonként megfelelő mennyiségű játékeszközökkel rendelkezünk.
6.	értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	Csoportonként megfelelő mennyiségű játékeszközökkel rendelkezünk.
7.	ábrázoló tevékenységet fejlesztő eszközök	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	Csoportonként megfelelő mennyiségű játékeszközökkel rendelkezünk.
8.	a természeti-emberi-tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	Csoportonként megfelelő mennyiségű játékeszközökkel rendelkezünk.
9.	munka jellegű tevékenységek eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	Csoportonként megfelelő mennyiségű játékeszközökkel rendelkezünk.
10.	2. A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök		
11.	digitális hanglejátszásra és kép megjelenítésére alkalmas eszköz	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
12.	hangfalak	(székhelyen és telephelyen) 1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
13.	diavetítő	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
14.	vetítővászon	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
15.	hangszer (pedagógusoknak)	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.

16.	hangszer (gyermekeknek)	gyermekcsoportonként, a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.
17.	egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	Megfelelő darabszámú eszközzel rendelkezünk.

V. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSÉNEK TOVÁBBI SPECIÁLIS ESZKÖZEI

Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű, környezettudatos eszközzel, felszereléssel

	A	B	C
1.	1. Beszédfogyatékosok		
2.	tükör 120 X 180 cm	csoportonként 1	-
3.	logopédiai alapkészlet	csoportonként 1	
4.	2. Hallási fogyatékosok		
5.	dallamíró	csoportonként 1	

6.	hallásvizsgáló és hallókészülék tesztelő felszerelés	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	abban az esetben, ha az óvoda a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését a többi gyermekkel azonos óvodai csoportban látja el és a gyermekek száma nem éri el a tizenhármát, az eszköz használata megoldható másik köznevelési intézménnyel történő együttműködés keretében
7.	vezetékes vagy vezeték nélküli egyéni, illetve csoportos adó-vevő készülék	gyermeklétszám szerint 1	
8.	a különböző nyelvi kommunikációs szinteknek megfelelő kifejezések képi megjelenítésére alkalmas elektronikus információhordozó	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	abban az esetben, ha az óvoda a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését a többi gyermekkel azonos óvodai csoportban látja el és a gyermekek száma nem éri el a tizenötöt, az eszköz használata megoldható másik köznevelési intézménnyel történő együttműködés keretében
9.	nyelvi kommunikáció vizuális, auditív megjelenítésének ellenőrzésére alkalmas eszköz	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	abban az esetben, ha az óvoda a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését a többi gyermekkel azonos óvodai csoportban látja el és a gyermekek száma nem éri el a tizenötöt, az eszköz használata megoldható másik köznevelési intézménnyel történő együttműködés keretében
10.	szurdologopédiai eszközök	csoportonként 1	
11.	3. Látási fogyatékosok		
12.	olvasótelevízió	gyermeklétszám figyelembevételével	gyengénlátók, aliglátók számára
13.	hatrekeszes doboz, gombás tábla, szöges tábla, csörgő labda	gyermeklétszám szerint 1	